

585
1971

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს უწყებები

№ 12 (371), 1971 წლის დეკემბერი (დანართი)

ВЕДОМОСТИ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР

№ 12 (371), ДЕКАБРЬ 1971 ГОДА (ПРИЛОЖЕНИЕ)

585

საქართველოს სსრ
ზრუნვა-განსჯის კოდექსი

ИСПРАВИТЕЛЬНО-ТРУДОВОЙ КОДЕКС
ГРУЗИНСКОЙ ССР

39

თბილისი
ტბილისი
1971

საქართველოს სსრ
ზრომა-განყოფილების კოდექსი

11.671

თბილისი
1971

კ ა რ ი

სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ შრომა-გასწორების კანონმდებლობა

თავი პირველი

სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ შრომა-გასწორების კანონმდებლობა

მუხლი 1. საქართველოს სსრ შრომა-გასწორების კოდექსის ამოცანები

საქართველოს სსრ შრომა-გასწორების კოდექსის ამოცანაა უზრუნველყოს სისხლის სამართლის სასჯელის აღსრულება ისე, რომ ეს იყოს არა მარტო დასჯა ჩადენილი დანაშაულისათვის, არამედ იგი აგრეთვე ასწორებდეს და ხელახლა ზრდიდეს მსჯავრდებულებს შრომისადმი პატიოსანი დამოკიდებულების, კანონების ზუსტად შესრულების, სოციალისტური თანაცხოვრების წესებისადმი პატივისცემის სული-სკვეთებით, არიდებდეს და დაწინაურდეს როგორც მსჯავრდებულებს, ისე სხვა პირებს, აგრეთვე ხელს უწყობდეს დამნაშავეობის აღმოფხვრას.

სასჯელის აღსრულება მიზნად არ ისახავს ფიზიკური ტანჯვის მიყენებას ან ადამიანის ღირსების შელახვას.

მუხლი 2. სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ შრომა-გასწორების კანონმდებლობა

სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ შრომა-გასწორების კანონმდებლობა შედგება სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორების კანონმდებლობის საფუძვლებისაგან, რომლებიც განსაზღვრავენ პრინციპებს და ადგენენ სასამართლოს მიერ დანიშნული სისხლის სამართლის სასჯელის აღსრულებისა და მოხდის ზოგად დებულებებს, სსრ კავშირის სხვა კანონებისაგან, აგრეთვე ამ კოდექსისა და საქართველოს სსრ სხვა კანონებისაგან.

სასჯელის მოხდისა და იმ პირთა მიმართ შრომა-გასწორებითი ღემოქმედების ღონისძიებათა გამოყენების წესსა და პირობებს, რომლებსაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა, გადასახლება, გასახლება ან გამასწორებელი სამუშაოები თავისუფლების აღუკვეთლად, აგრეთვე ამ სახის სასჯელების აღმასრულებელ დაწესებულებათა და ორგანოთა საქმიანობის და მსჯავრდებულების გამოსწორე-

ბასა და ხელახლა აღზრდაში საზოგადოებრიობის მონაწილეობის
წესს ადგენს სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-
გასწორების კანონმდებლობის საფუძვლები, სსრ კავშირის სხვა კან-
ონები, აგრეთვე ეს კოდექსი და საქართველოს სსრ სხვა კანონები.

იმ პირთა მიერ სასჯელის მოხდის წესსა და პირობებს, რომლებსაც
მისჯილი აქვთ სადისციპლინო ბატალიონში გაგზავნა, აწესებს
სსრ კავშირის კანონმდებლობა.

სხვა სახის სისხლის სამართლის სასჯელის აღსრულებისა და
მოხდის წესსა და პირობებს ადგენს სსრ კავშირისა და საქართვე-
ლოს სსრ კანონმდებლობა.

მუხლი 3. შრომა-გასწორების კანონმდებლობის გამოყენება

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორე-
ბის კანონმდებლობის საფუძვლების მე-3 მუხლის შესაბამისად იმ
პირთა მიმართ, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა,
გადასახლება, გამასწორებელი სამუშაოები თავისუფლების აღუკ-
ვეთლად და სასჯელს იხდიან საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე,
მიუხედავად მათი მსჯავრდების ადგილისა, იყენებენ სსრ კავშირისა
და საქართველოს სსრ შრომა-გასწორების კანონმდებლობას, ხოლო
იმ პირთა მიმართ, რომელთაც მისჯილი აქვთ სხვა სახის სასჯელი,
— სსრ კავშირის შრომა-გასწორების კანონმდებლობას, აგრეთვე
მსჯავრდების ადგილის შესაბამისად მოკავშირე რესპუბლიკის შრო-
მა-გასწორების კანონმდებლობას.

მუხლი 4. სასჯელის მოხდის საფუძველი

სისხლის სამართლის სასჯელის მოხდისა და მსჯავრდებულის მი-
მართ შრომა-გასწორებითი ზემოქმედების ღონისძიებათა გამოყე-
ნების საფუძველია მხოლოდ სასამართლოს განაჩენი, რომელიც კან-
ონიერ ძალაშია შესული.

თავისუფლების აღკვეთის, გადასახლების, გასახლებისა და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებალი სამუშაოების სახით სასჯელის აღსრულების ზოგადი დებულებანი

თავი მეორე

თავისუფლების აღკვეთის, გადასახლების, გასახლებისა და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებალი სამუშაოების სახით სასჯელის აღსრულების ზოგადი დებულებანი

მუხლი 5. დაწესებულებები და ორგანოები, რომლებიც აღასრულებენ სასამართლოების განაჩენებს თავისუფლების აღკვეთის, გადასახლების, გასახლებისა და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების შესახებ

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორების კანონმდებლობის საფუძვლების მე-5 მუხლის შესაბამისად სასამართლოების განაჩენებს თავისუფლების აღკვეთის, გადასახლების, გასახლებისა და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების შესახებ აღასრულებენ სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს შრომა-გასწორების დაწესებულებები და ორგანოები.

შრომა-გასწორების დაწესებულებებს საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე ქმნიან და აუქმებენ სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტრო და საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტრო.

შრომა-გასწორების დაწესებულებები სარგებლობენ იურიდიული პირის უფლებებით.

მუხლი 6. სასჯელის მოხდის ადგილები

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორების კანონმდებლობის საფუძვლების მე-6 მუხლის შესაბამისად:

ის პირნი, რომელთაც პირველად მიესაჯათ თავისუფლების აღკვეთა, თუ დაპატიმრებამდე ცხოვრობდნენ ან მსჯავრდებული იყვნენ საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე, სასჯელს, როგორც წესი, იხდიან საქართველოს სსრ ფარგლებში, განსაკუთრებულ შემთხვევებში, მსჯავრდებულთა უფრო წარმატებით გამოსწორებისა და ხელახალი აღზრდის მიზნით, ისინი სასჯელის მოსახდელად შეიძლე-

ბა გაიგზავნონ სხვა მოკავშირე რესპუბლიკის შესაბამის შრომა-
გასწორების დაწესებულებებში;

ის პირნი, რომლებმაც წინათ მოიხადეს სასჯელი თავისუფლების
აღკვეთის სახით, მსჯავრდებულნი, რომლებსაც სიკვდილით დასჯის
განაჩენი პატიებისა თუ ამნისტიის წესით შეუტყვალეს თავისუფლე-
ბის აღკვეთით, განსაკუთრებით საშიში სახელმწიფო დანაშაულისა-
თვის მსჯავრდებულნი, აგრეთვე მსჯავრდებული უცხოელები და
მოქალაქეობის არმქონე პირნი, სასჯელის მოსახდელად იგზავნებიან
იმ შრომა-გასწორების დაწესებულებებში, რომლებიც განკუთვნი-
ლია ამ კატეგორიის მსჯავრდებულთათვის, მიუხედავად იმისა, თუ
რომელ მოკავშირე რესპუბლიკაში ცხოვრობდნენ ისინი დაპატიმ-
რებამდე ან სად იყვნენ მსჯავრდებულნი;

ქალები, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა, ის
პირნი, რომლებსაც სჭირდებათ სპეციალური მკურნალობა, და
არასრულწლოვანი, თუ საქართველოს სს რესპუბლიკაში არ არის
შესაბამისი შრომა-გასწორების დაწესებულება, სასჯელის მოსახ-
დელად შეიძლება გაიგზავნონ სხვა მოკავშირე რესპუბლიკის შრომა-
გასწორების დაწესებულებაში;

საქართველოს სს რესპუბლიკის იმ ადგილების ნუსხას, სადაც
სასჯელს იხდიან გადასახლებით მსჯავრდებულნი, აგრეთვე იმ ად-
გილების ნუსხას, სადაც ეკრძალებათ ცხოვრება გასახლებით მსჯავ-
რდებულ პირთ, ადგენს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო და საქარ-
თველოს სსრ მინისტრთა საბჭო;

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოებით
მსჯავრდებულნი სასჯელს იხდიან მუშაობის ადგილას ან სხვა ადგი-
ლას მათ საცხოვრებელ რაიონში.

მუხლი 7. მსჯავრდებულთა გამოსწორებისა და ხელახლა აღზ- რდის ძირითადი საშუალებანი

მსჯავრდებულთა გამოსწორებისა და ხელახლა აღზრდის ძირი-
თადი საშუალებებია: სასჯელის მოხდის რეჟიმი, საზოგადოებრივად
სასარგებლო შრომა, პოლიტიკურ-აღმზრდელობითი მუშაობა, ზო-
გადსაგანმანათლებლო და პროფესიულ-ტექნიკური სწავლება.

გამოსწორებისა და ხელახლა აღზრდის საშუალებანი გამოყენე-
ბული უნდა იქნეს ჩადენილი დანაშაულის ხასიათისა და საზოგა-
დოებრივი საშიშროების ხარისხის, მსჯავრდებულის პიროვნების,
აგრეთვე მსჯავრდებულის ყოფაქცევისა და შრომისადმი მისი და-
მოკიდებულების გათვალისწინებით.

**მუხლი 8. იმ პირთა სამართლებრივი მდგომარეობა, რომლებიც
სასჯელს იხდიან თავისუფლების აღკვეთის, გადასახ-
ლების, გასახლებისა და თავისუფლების აღუკვეთ-
ლად გამასწორებელი სამუშაოების სახით**

იმ პირთ, რომლებიც იხდიან სასჯელს თავისუფლების აღკვეთის, გადასახლების, გასახლებისა და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების სახით, ეკისრებათ მოვალეობანი და სარგებლობენ იმ უფლებებით, რაც სსრ კავშირის მოქალაქეებისათვის დადგენილია კანონმდებლობით, მაგრამ იმ შეზღუდვებით, რაც მსჯავრდებულთათვის გათვალისწინებულია კანონმდებლობით, აგრეთვე შეზღუდვებით, რომლებიც გამომდინარეობს სასამართლოს განაჩენიდან და იმ რეჟიმიდან, რომელიც ამ სახის სასჯელის მოხდისათვის დადგენილია სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორების კანონმდებლობის საფუძვლებით და ამ კოდექსით.

იმ უცხოელებისა და მოქალაქეობის არმქონე პირების სამართლებრივი მდგომარეობა, რომლებიც იხდიან სასჯელს თავისუფლების აღკვეთის, გადასახლების, გასახლებისა და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების სახით, განისაზღვრება სსრ კავშირის კანონმდებლობით, რომლითაც დადგენილია ამ პირთა უფლებები და მოვალეობანი სსრ კავშირის ტერიტორიაზე მათი ყოფნის დროს იმ შეზღუდვებით, რაც კანონმდებლობით გათვალისწინებულია მსჯავრდებულთათვის, აგრეთვე რაც გამომდინარეობს სასამართლოს განაჩენიდან და იმ რეჟიმიდან, რომელიც ამ სახის სასჯელის მოხდისათვის დადგენილია სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორების კანონმდებლობის საფუძვლებით და ამ კოდექსით.

**მუხლი 9. საზოგადოებრიობის მონაწილეობა მსჯავრდებულთა
გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაში**

მსჯავრდებულთა გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაში, აგრეთვე იმ დაწესებულებათა და ორგანოთა საქმიანობაზე საზოგადოებრივი კონტროლის განხორციელებაში, რომლებიც აღასრულებენ სასამართლოს განაჩენს თავისუფლების აღკვეთის, გადასახლების, გასახლებისა და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოთა შესახებ, მონაწილეობს საზოგადოებრიობა.

მსჯავრდებულთა გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაში საზოგადოებრიობის მონაწილეობის ფორმასა და წესს ადგენს ეს კოდექსი და საქართველოს სსრ სხვა საკანონმდებლო აქტები.

მუხლი 10. კანონების დაცვა სასჯელის აღსრულების დროს

იმ შრომა-გასწორების დაწესებულებებისა და ორგანოების მთელი საქმიანობა, რომლებიც აღასრულებენ სასჯელს თავისუფლების აღკვეთის, გადასახლების, გასახლების, თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების სახით, დამყარებულია კანონების მკაცრ დაცვაზე. ამ დაწესებულებებისა და ორგანოების თანამდებობის პირებს პასუხისმგებლობა ეკისრებათ მათს საქმიანობაში კანონიერების უზრუნველყოფისათვის.

პირნი, რომლებიც სასჯელს იხდიან, მოვალენი არიან განუხრელად დაიცვან კანონთა მოთხოვნები, რომლებიც განსაზღვრავენ მათთვის სასამართლოს განაჩენით დანიშნული სასჯელის აღსრულების წესსა და პირობებს.

მუხლი 11. საპროკურორო ზედამხედველობა სასჯელის აღსრულებაზე

თავისუფლების აღკვეთის, გადასახლების, გასახლებისა და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების შესახებ განაჩენების აღსრულებისას კანონების ზუსტად დაცვაზე ზედამხედველობას ახორციელებენ სსრ კავშირის გენერალური პროკურორი, საქართველოს სსრ პროკურორი და მათი ხელქვეითი პროკურორები სსრ კავშირში საპროკურორო ზედამხედველობის დებულების შესაბამისად. სახელმწიფოს სახელით კანონიერების დაცვაზე უმაღლესი ზედამხედველობის განხორციელებისას პროკურორი მოვალეა დროზე მიიღოს ზომები კანონის ყოველგვარი დარღვევის თავიდან ასაცილებლად და აღსაკვეთად, მიუხედავად იმისა, თუ ვისგან მომდინარეობს ეს დარღვევები, და პასუხისმგებაში მისცეს დამნაშავენი.

შრომა-გასწორების დაწესებულებათა ადმინისტრაცია და ორგანოები, რომლებიც აღასრულებენ სასამართლოს განაჩენს გადასახლების, გასახლებისა და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების შესახებ, მოვალენი არიან შეასრულონ პროკურორის დადგენილებანი და წინადადებანი სასჯელის მოხდის იმ წესების დაცვის შესახებ, რომლებიც დადგენილია სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ შრომა-გასწორების კანონმდებლობით.

თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელის აღსრულების წესი და პირობები

თავი მესამე

შრომა-გასწორების დაწესებულებათა სახეობები, მათში მსჯავრდებულთა გაგზავნისა და მოთავსების წესი

მუხლი 12. შრომა-გასწორების დაწესებულებათა სახეობები

შრომა-გასწორების დაწესებულებებს, რომლებიც აღსრულებენ სასჯელს თავისუფლების აღკვეთის სახით, წარმოადგენს:

შრომა-გასწორების კოლონიები, საპყრობილეები და შრომა-აღმზრდელითი კოლონიები.

სრულწლოვანი, რომლებსაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა, სასჯელს იხდიან შრომა-გასწორების კოლონიაში ან საპყრობილეში, ხოლო არასრულწლოვანი თერამეტი წლის ასკამდე— შრომა-აღმზრდელითი კოლონიაში.

შრომა-გასწორების კოლონია არის შრომა-გასწორების დაწესებულების ძირითადი სახეობა, სადაც ათავსებენ იმ სრულწლოვანთ, რომლებსაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა.

მუხლი 13. მსჯავრდებულისათვის შრომა-გასწორების დაწესებულების სახეობის განსაზღვრა

შესაბამისი რეჟიმის მქონე შრომა-გასწორების დაწესებულების სახეობას, რომელშიც მსჯავრდებულმა უნდა მოიხადოს სასჯელი, განსაზღვრავს სასამართლო საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსის 25-ე მუხლის საფუძველზე.

მუხლი 14. იმ პირთა გაგზავნა სასჯელის მოსახდელად, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა

ის პირნი, რომელთაც მიესაჯათ თავისუფლების აღკვეთა, სასჯელის მოსახდელად იგზავნებიან არა უგვიანეს ათი დღის ვადისა განაჩენის კანონიერ ძალაში შესვლის ან აღსასრულებლად მისი მიტევის დღიდან.

წინასწარი პატიმრობის ადგილის ადმინისტრაცია მოვალეა შრომა-გასწორების დაწესებულებაში მსჯავრდებულის გაგზავნასთან ერთად შეატყობინოს მის ოჯახს იმ ადგილის შესახებ, სადაც ის გაგზავნილია სასჯელის მოსახდელად.

ყოველ პირზე, რომელსაც მისჯილი აქვს თავისუფლების აღკვე-
თა, ადგენენ პირად საქმეს.

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორე-
ბის კანონმდებლობის საფუძვლების მე-12 მუხლის შესაბამისად
მსჯავრდებულთა შრომა-გასწორების დაწესებულებებში გაგზავნის
წესს ადგენს სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტრო.

**მუხლი 15. მსჯავრდებულ პირთა საგამოძიებო იზოლატორში
ან საპყრობილეში დროებითი დატოვება საგამოძიე-
ბო მოქმედების ჩატარებასთან დაკავშირებით**

თუ აუცილებელია საგამოძიებო მოქმედების ჩატარება სხვა
პირის მიერ ჩადენილი დანაშაულის საქმეზე, ის პირი, რომელსაც
მიესაჯა თავისუფლების აღკვეთა სასჯელის მოხდით შრომა-გას-
წორების ან შრომა-აღმზრდელი კოლონიაში, შეიძლება დატო-
ვებული იქნეს საგამოძიებო იზოლატორში ან საპყრობილეში სამ-
ხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის, აფხაზეთის ასსრ და აჭარის
ასსრ პროკურორების, სამხედრო ოლქის, ფლოტის, ჯარების გვუფ-
ების და სსრ კავშირის შეიარაღებული ძალების სახეობათა სამხედ-
რო პროკურორების სანქციით ორ თვემდე ვადით, საქართველოს
სსრ პროკურორის და მთავარი სამხედრო პროკურორის სანქციით—
ოთხ თვემდე, ხოლო სსრ კავშირის გენერალური პროკურორის სა-
ნქციით — ექვს თვემდე ვადით.

იმ შემთხვევაში, თუ მსჯავრდებულს სხვა საქმის გამო მისცემენ
სისხლის სამართლის პასუხისგებაში და მის მიმართ გამოყენებუ-
ლია აღკვეთის ღონისძიება პატიმრობის სახით, საგამოძიებო იზო-
ლატორში მისი ყოფნის ვადა განისაზღვრება საქართველოს სსრ
სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 89-ე მუხლის შესაბამი-
სად.

**მუხლი 16. მსჯავრდებულთა დატოვება საგამოძიებო იზოლა-
ტორში ან საპყრობილეში სამეურნეო მომსახურე-
ბის სამუშაოებისათვის**

განსაკუთრებულ შემთხვევებში, ის პირნი, რომელთაც არამძი-
მე დანაშაულისათვის თავისუფლების აღკვეთა პირველად მიესაჯათ
და ამ სასჯელის მოხდა დანიშნული აქვთ საერთო რეჟიმის შრომა-
გასწორების კოლონიებში, მათი თანხმობით შეიძლება დატოვებულ
იქნან საპყრობილეში ან საგამოძიებო იზოლატორში სამეურნეო
მომსახურების სამუშაოებისათვის. ასეთი მსჯავრდებულების დატო-

ვება ფორმდება საპრობილის ან საგამოძიებო იზოლატორის უფროსის ბრძანებით.

მუხლი 17. შრომა-გასწორების დაწესებულებაში მსჯავრდებულების მიღების წესი

ადმინისტრაციის მიერ მსჯავრდებულების მიღება შრომა-გასწორების დაწესებულებაში ხდება შრომა-გასწორების დაწესებულების შინაგანაწესით დადგენილი წესით.

საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 372-ე მუხლის შესაბამისად შრომა-გასწორების დაწესებულების ადმინისტრაცია იმ სასამართლოს, რომელმაც გამოიტანა განაჩენი, რაუწყონებლივ აცნობებს მისი აღსრულებისა და მსჯავრდებულის მიერ სასჯელის მოხდის ადგილის შესახებ.

მუხლი 18. შრომა-გასწორების დაწესებულებებში მსჯავრდებულთა განცალკევებულად მოთავსება

შრომა-გასწორების დაწესებულებებში განცალკევებულად ათავსებენ: მამაკაცებსა და ქალებს; არასრულწლოვანთ და სრულწლოვანთ.

მამაკაცებს, რომლებსაც პირველად მიესაჯათ თავისუფლების აღკვეთა, ათავსებენ იმ მსჯავრდებულთაგან განცალკევებით, ვინც წინათ მოიხადა თავისუფლების აღკვეთა; არამძიმე დანაშაულისათვის პირველად მსჯავრდებულთ — იმათგან განცალკევებით, ვინც პირველად არის მსჯავრდებული იმძიმე დანაშაულისათვის; ქალებსა და არასრულწლოვანთ, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა, განცალკევებით ათავსებენ ამ კოდექსის 23—25-ე და 37—38-ე მუხლებით გათვალისწინებული წესების შესაბამისად. სხვა მსჯავრდებულთაგან იზოლირებულად, აგრეთვე განცალკევებით თავსდებათ განსაკუთრებით საშიში სახელმწიფო დანაშაულისათვის მსჯავრდებულნი, განსაკუთრებით საშიში რეციდივისტები და მსჯავრდებულნი, რომელთაც სიკვდილით დასჯა პატიების ან ამინისტციის წესით შეეცვალათ თავისუფლების აღკვეთით. მსჯავრდებულ უცხოელებს ან მოქალაქეობის არმქონე პირთ, როგორც წესი, ათავსებენ განცალკევებით სსრ კავშირის მსჯავრდებული მოქალაქეებისაგან.

ამ მუხლით დადგენილი მოთხოვნა მსჯავრდებულთა განცალკევებით მოთავსების შესახებ არ ვრცელდება თავისუფლების აღკვეთის ადგილების სამკურნალო დაწესებულებებზე. სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორების კანონმდებლობის

საფუძვლების მე-13 მუხლის შესაბამისად ამ სამკურნალო დაწესებულებებში მსჯავრდებულთა მოთავსების წესებს ადგენს სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტრო სსრ კავშირის პროკურატურასთან შეთანხმებით.

მუხლი 19. მსჯავრდებულის მიერ სასჯელის მთელი ვადის მოხდა ერთ შრომა-გასწორების დაწესებულებაში

იმ პირმა, რომელსაც მისჯილი აქვს თავისუფლების აღკვეთა, სასჯელის მთელი ვადა, როგორც წესი, უნდა მოიხადოს ერთ შრომა-გასწორების კოლონიაში, საპრობილეში ან შრომა-აღმზრდელობით კოლონიაში.

ერთი კოლონიიდან იმავე სახეობის რეჟიმის მეორე კოლონიაში ან ერთი საპრობილიდან მეორეში სასჯელის შემდგომი მოხდისათვის მსჯავრდებულის გადაყვანა დასაშვებია მისი ავადმყოფობის ან მსჯავრდებულის მიერ შესასრულებელი სამუშაოს მოცულობის ან ხასიათის არსებითად შეცვლის შემთხვევაში, აგრეთვე სხვა განსაკუთრებულ გარემოებათა გამო, რომლებიც ხელს უშლიან ამ კოლონიაში თუ საპრობილეში მსჯავრდებულის შემდგომ ყოფნას. სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორების კანონმდებლობის საფუძვლების მე-17 მუხლის შესაბამისად მსჯავრდებულთა გადაყვანის წესს განსაზღვრავს სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტრო სსრ კავშირის პროკურატურასთან შეთანხმებით.

ერთი კოლონიიდან სხვა სახეობის რეჟიმის მეორე კოლონიაში, კოლონიიდან საპრობილეში, საპრობილიდან კოლონიაში მსჯავრდებული შეიძლება გადაიყვანოს სასამართლომ ამ კოდექსის 39-ე, 66-ე და 68-ე მუხლებში გათვალისწინებული საფუძვლებით.

მუხლი 20. მსჯავრდებულების გადაყვანა შრომა-გასწორების დაწესებულებიდან საგამოძიებო იზოლატორში ან საპრობილეში

შრომა-გასწორების დაწესებულებიდან საგამოძიებო იზოლატორში ან საპრობილეში მსჯავრდებულის გადაყვანა დასაშვებია: სასამართლოში საქმის განხილვასთან დაკავშირებით — სასამართლოს განჩინებით, საქმის განხილვის დროის განმავლობაში;

სხვა პირის მიერ ჩადენილი დანაშაულის საქმეზე საგამოძიებო მოქმედებებს ჩატარებასთან დაკავშირებით — სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის პროკურორის, აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ პროკურორების, სამხედრო ოლქის, ფლოტის, ჯარების ჯგუფებისა

და სსრ კავშირის შეიარაღებული ჯარების სახეობათა სამხედრო პროკურორების სანქციით — ორ თვემდე ვადით, საქართველოს სსრ პროკურორის და მთავარი სამხედრო პროკურორის სანქციით — ოთხ თვემდე, ხოლო სსრ კავშირის გენერალური პროკურორის სანქციით — ექვს თვემდე ვადით.

მუხლი 21. სასჯელის მოხდის დროს პატიმრობის პირობების შეცვლა იმ პირთათვის, რომელთაც თავისუფლების აღკვეთა აქვთ მისჯილი

მსჯავრდებულთ, მათი ყოფაქცევისა და შრომისადმი დამოკიდებულების მიხედვით, შეიძლება შეეცვალოს პატიმრობის პირობები როგორც ერთი შრომა-გასწორების დაწესებულების ფარგლებში, ასევე სხვა შრომა-გასწორების დაწესებულებებში გადაყვანის გზით.

ერთი და იმავე შრომა-გასწორების დაწესებულების ფარგლებში მსჯავრდებულისათვის პატიმრობის პირობების შეცვლა გამოიწვევს პატიმრობის პირობების ერთდროულად გაუმჯობესებას ამ კოდექსის 23—26-ე, 32-ე, 37—38-ე მუხლების შესაბამისად ანდა ამ კოდექსის 68-ე მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევებში — პატიმრობის გაუმჯობესებული პირობების ერთდროულად გაუქმებას.

ერთი და იმავე შრომა-გასწორების დაწესებულების ფარგლებში მსჯავრდებულთათვის პატიმრობის პირობების შეცვლა ხდება შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსის დადგენილებით, ხოლო მსჯავრდებულთა პატიმრობის პირობების შეცვლას ერთი სახეობის კოლონიიდან სხვა სახის რეჟიმის კოლონიაში, კოლონიიდან საპყრობილეში ან საპყრობილიდან კოლონიაში გადაყვანის გზით აწარმოებს სასამართლო იმ საფუძველთა მიხედვით, რომლებიც გათვალისწინებულია ამ კოდექსის 66-ე და 68-ე მუხლებით.

თავი მეოთხე

შრომა-გასწორების კოლონიები

მუხლი 22. შრომა-გასწორების კოლონიების სახეობები

შრომა-გასწორების კოლონიები იყოფა საერთო რეჟიმის, გაძლიერებული რეჟიმის, მკაცრი რეჟიმის, განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიებად და კოლონია-დასახლებად.

მუხლი 28. საერთო რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიებში

საერთო რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიებში სასჯელს იხდიან მამაკაცები, რომლებსაც პირველად მიესაჯათ თავისუფლების აღკვეთა არამძიმე დანაშაულისათვის, აგრეთვე ქალები, რომლებსაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა, გარდა იმ ქალებისა, რომლებიც მსჯავრდებული არიან განსაკუთრებით საშიში სახელმწიფო დანაშაულისათვის ან ცნობილი არიან განსაკუთრებით საშიშ რეციდივისტებად, ანდა სიკვდილით დასჯა პატიების ან ამნისტიის წესით შეეცვალათ თავისუფლების აღკვეთით.

ამ კოდექსის 39-ე მუხლის და საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსის 25-ე მუხლის შესაბამისად საერთო რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიაში შეიძლება მოთავსებულ იქნენ აგრეთვე სხვა პირნი, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა, გარდა განსაკუთრებით საშიში რეციდივისტებისა და იმ მსჯავრდებულებისა, რომელთაც სიკვდილით დასჯა პატიების ან ამნისტიის წესით შეეცვალათ თავისუფლების აღკვეთით.

საერთო რეჟიმის კოლონიაში მსჯავრდებულთ დააბინავენ კოლონიის საერთო საცხოვრებელში, აცმევენ დადგენილი ნიმუშის ტანსაცმელს და მათ შეუძლიათ მიმოსვლა კოლონიის ტერიტორიის ფარგლებში შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შინაგანაწესის შესაბამისად.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც სასჯელს იხდიან საერთო რეჟიმის შრომაგასწორების კოლონიაში, უფლება აქვთ:

საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნილების საგნების შესაძენად დახარჯონ ფული თვეში შვიდ მანეთამდე;

წლის განმავლობაში იქონიონ სამი მოკლევადიანი და ორი ხანგრძლივი პემანი;

შეუზღუდავად აწარმოონ მიმოწერა და მიიღონ წელიწადში არა უმეტეს ორი ბანდეროლისა;

სასჯელის ვადის ნახევრის მოხდის შემდეგ წლის განმავლობაში მიიღონ სამი ამანათი ან გადაცემა.

კარგი ყოფაქცევის გამოჩენისა და შრომისადმი კეთილსინდისიერი დამოკიდებულების შემთხვევაში სასჯელის ვადის არანაკლებ ნახევრის მოხდის შემდეგ მსჯავრდებულის პატიმრობის პირობები შეიძლება გაუმჯობესდეს. ამ შემთხვევაში მსჯავრდებულს ნება ეძლევა:

საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნილების საგნების შესაძენად დამატებით დახარჯოს ფული თვეში ოთხი მანეთის ოდენობით;

წლის განმავლობაში დამატებით იქონიოს ერთი ხანგრძლივი პაემანი, ხოლო თუ მსჯავრდებულს ახლო ნათესაეები არა ჰყავს. — ერთი მოკლევადიანი პაემანი.

მუხლი 24. გაძლიერებული რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიები

გაძლიერებული რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიებში სასჯელს იხდიან მამაკაცები, რომლებსაც მძიმე დანაშაულისათვის პირველად აქვთ მისჯილი თავისუფლების აღკვეთა.

ამ კოდექსის 39-ე მუხლისა და საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსის 25-ე მუხლის შესაბამისად გაძლიერებული რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიაში სასჯელი შეიძლება მოიხადონ სხვა მამაკაცებმაც, რომლებსაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა, გარდა განსაკუთრებით საშიშ რეციდივისტებად ცნობილი პირებისა და იმ მსჯავრდებულებისა, რომელთაც სიკვდილით დასჯა პატიების ან ამნისტიის წესით შეეცვალათ თავისუფლების აღკვეთით.

გაძლიერებული რეჟიმის კოლონიაში მსჯავრდებულთ დაბინავებენ კოლონიის საერთო საცხოვრებელში, აცმევენ ერთიანი ნიშნის ტანსაცმელს, მათ შეუძლიათ მიმოსვლა კოლონიის ტერიტორიის ფარგლებში შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შინაგანაწესის შესაბამისად.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც სასჯელს იხდიან გაძლიერებული რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიაში, უფლება აქვთ:

დახარჯონ ფული საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნების საგნების შესაძენად თვეში ექვს მანეთამდე;

რაოდენობის შეუზღუდავად მიიღონ წერილები, ვაგზავნონ თვეში არა უმეტეს სამი წერილისა;

წლის განმავლობაში იქონიონ ორი მოკლევადიანი და ორი ხანგრძლივი პაემანი;

მიიღონ წელიწადში არა უმეტეს ორი ბანდეროლისა;

სასჯელის ვადის ნახევრის მოხდის შემდეგ წლის განმავლობაში მიიღონ ორი ამანათი ან გადაცემა.

კარგი ყოფაქცევის გამოჩენისა და შრომისადმი კეთილსინდისიერი დამოკიდებულების შემთხვევაში, სასჯელის ვადის არანაკლებ ნახევრის მოხდის შემდეგ, მსჯავრდებულის პატიმრობის პირობები შეიძლება გაუმჯობესდეს. ამ შემთხვევაში მსჯავრდებულს ნება ეძლევა:

საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნების საგნების შესაძენად დამატებით დახარჯოს ფული თვეში სამი მანეთის ოდენობით;

წლის განმავლობაში დამატებით იქონიოს ერთი ხანგრძლივი პაემანი, ხოლო თუ მსჯავრდებულს ახლო ნათესაეები არ ჰყავს, — ერთი მოკლევადიანი პაემანი.

მუხლი 25. მკაცრი რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიები

მკაცრი რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიებში სასჯელს იხდიან მამაკაცები, რომლებსაც თავისუფლების აღკვეთა მისჯილი აქვთ განსაკუთრებით საშიში სახელმწიფო დანაშაულისათვის, ან ადრე იხდიდნენ სასჯელს თავისუფლების აღკვეთის სახით, აგრეთვე ქალები, რომლებსაც თავისუფლების აღკვეთა მისჯილი აქვთ განსაკუთრებით საშიში სახელმწიფო დანაშაულისათვის ან ცნობილი არიან განსაკუთრებით საშიშ რეციდივისტებად, და ქალები, რომელთაც სიკვდილით დასჯა პატიების ან ამნისტიის წესით შეეცვალათ თავისუფლების აღკვეთით.

ამ კოდექსის 66-ე მუხლისა და საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსის 25-ე მუხლის შესაბამისად მკაცრი რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიებში შეიძლება სასჯელი მოიხადონ სხვა მსჯავრდებულებმაც, რომლებსაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა.

მკაცრი რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიებში მსჯავრდებულთ დააბინავენ საერთო საცხოვრებლებში, აცმევენ ერთიანი ნიშნის ტანსაცმელს და მათ შეუძლიათ მიმოსვლა კოლონიის ტერიტორიის ფარგლებში შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შინაგანაწესის შესაბამისად.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც სასჯელს იხდიან მკაცრი რეჟიმის კოლონიაში, უფლება აქვთ:

საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნების საგნების შესაძენად დახარჯონ ფული თვეში ხუთ მანეთამდე;

წლის განმავლობაში იქონიონ ორი მოკლევადიანი და ერთი ხანგრძლივი პაემანი;

რაოდენობის შეუზღუდავად მიიღონ წერილები, გაგზავნონ თვეში არა უმეტეს ორი წერილისა და მიიღონ წელიწადში არა უმეტეს ორი ბანდეროლისა;

სასჯელის ვადის ნახევრის მოხდის შემდეგ წლის განმავლობაში მიიღონ ერთი ამანათი ან გადაცემა.

კარგი ყოფაქცევის გამოჩენისა და შრომისადმი კეთილსინდისიერი დამოკიდებულების შემთხვევაში, სასჯელის ვადის არანაკლებ ნახევრის მოხდის შემდეგ, მსჯავრდებულის პატიმრობის პირობები შეიძლება გაუმჯობესდეს. ამ შემთხვევაში მსჯავრდებულთ ნება ეძლევათ:

საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნილების საგნების შესაძენად დამატებით დახარჯონ ფული, თვეში ორი მანეთის ოდენობით;

წლის განმავლობაში დამატებით იქონიონ ერთი ხანგრძლივი პაემანი, ხოლო თუ მსჯავრდებულს ახლო ნათესავები არ ჰყავს, — ერთი მოკლევადიანი პაემანი.

მუხლი 26. განსაკუთრებული რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიები

განსაკუთრებული რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიებში სასჯელს იხდიან მამაკაცები, რომლებსაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა და ცნობილი არიან განსაკუთრებით საშიშ რეციდივისტებად, აგრეთვე მსჯავრდებული მამაკაცები, რომელთაც სიკვდილით დასჯა პატიების ან ამნისტიის წესით შეეცვალათ თავისუფლების აღკვეთათ.

განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიებში მსჯავრდებულთ დააბინავენ საქნის ტიპის სადგომში, მკაცრი იზოლაციის პირობებში, მათ როგორც წესი, იყენებენ მძიმე სამუშაოებზე და აცმევენ სპეციალური ნიშნის ტანსაცმელს.

განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიაში მოთავსებულ მსჯავრდებულთ უფლება აქვთ:

საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნილების საგნების შესაძენად დახარჯონ ფული თვეში ოთხ მანეთამდე;

ექნეთ წლის განმავლობაში ერთი მოკლევადიანი და ერთი ხანგრძლივი პაემანი;

რაოდენობის შეუზღუდავად მიიღონ წერილები, გაგზავნონ თვეში ერთი წერილი და მიიღონ წელიწადში არა უმეტეს ორი ბანდეროლისა;

სასჯელის ვადის ნახევრის მოხდის შემდეგ წლის განმავლობაში მიიღონ ერთი ამანათი ან გადაცემა.

კარგი ყოფაქცევის გამოჩენისა და შრომისადმი კეთილსინდისიერი დამოკიდებულების შემთხვევაში, სასჯელის ვადის არანაკლებ ნახევრის მოხდის შემდეგ, მსჯავრდებულის პატიმრობის პირობები შეიძლება გაუმჯობესდეს. ამ შემთხვევაში მსჯავრდებულს ნება ეძლევა:

საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნილების საგნების შესაძენად დამატებით დახარჯოს ფული თვეში ერთი მანეთის ოდენობით;

11671

წლის განმავლობაში დამატებით იქონიოს ერთი ხანგრძლივი პაემანი, ხოლო თუ მსჯავრდებულს ახლო ნათესავეები არა ჰყავს, — ერთი მოკლევადიანი პაემანი.

სასჯელის ვადის არანაკლებ ერთი მესამედის მოხდის შემდეგ მსჯავრდებული წახალისების წესით საკნის ტიპის სადგომიდან შეიძლება გადაყვანილ იქნეს იმავე კოლონიის ჩვეულებრივ საცხოვრებელ სადგომში.

მუხლი 27. შრომა-გასწორების კოლონია-დასახლება

შრომა-გასწორების კოლონია-დასახლებაში სასჯელს იხდიან გამოსწორების გზაზე მტკიცედ დამდგარი მსჯავრდებულნი, რომლებიც კოლონია-დასახლებაში გადმოყვანილი არიან ამ კოდექსის 66-ე მუხლის შესაბამისად, საერთო, გაძლიერებული და მკაცრი რეჟიმის შრომა-გასწორებელ კოლონიებიდან.

ერთ კოლონია-დასახლებაში შეიძლება მოთავსებულ იქნენ მსჯავრდებული ქალები და მამაკაცები მიუხედავად იმისა, თუ რომელი სახის რეჟიმის კოლონიაში იყვნენ ისინი წინათ მოთავსებული.

შრომა-გასწორების კოლონია-დასახლებაში მსჯავრდებულნი:

იმყოფებიან დაცვის გარეშე, მაგრამ ზედამხედველობის ქვეშ;

ადგომის საათიდან დაწოლის საათამდე კოლონიის მთელი ტერიტორიის ფარგლებში აქვთ თავისუფალი მიმოსვლის უფლება;

კოლონიის ადმინისტრაციის ნებართვით შეუძლიათ ზედამხედველობის გარეშე კოლონიის ტერიტორიის გარეთ მიმოსვლა, მაგრამ საქართველოს სსრ რაიონების ფარგლებში, რომლებიც არ შედიან ავტონომიური ოლქის და ავტონომიური რესპუბლიკების შემადგენლობაში ან ავტონომიური ოლქის და ავტონომიური რესპუბლიკების ფარგლებში, თუ ეს აუცილებელია მათ მიერ კოლონია-დასახლებაში შესასრულებელი სამუშაოს ხასიათის გამო ან დაკავშირებულია მათ სწავლასთან;

შეუძლიათ ატარონ სამოქალაქო ტანსაცმელი, იქონიონ ფული და ძვირფასი ნივთები, შეუზღუდავად ისარგებლონ ფულით;

შეუძლიათ შეუზღუდავად აწარმოონ მიმოწერა. ექნეთ შეხვედრები ნათესაებებთან და სხვა პირებთან, მიიღონ ამანათები, გადაცემები, ბანდეროლები;

კოლონიის ადმინისტრაციის ნებართვით, სათანადო საცხოვრებელი პირობების არსებობისას, შეუძლიათ იცხოვრონ კოლონიაში თავიანთი ოჯახით, მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად შეიძინონ საცხოვრებელი სახლი და კოლონიის ტერიტორიაზე მოაწყონ პირადი მეურნეობა.

თავი მეხუთე

საპრობილეგო

მუხლი 28. მსჯავრდებულნი, რომლებიც სასჯელს იხდიან საპრობილეგოში

საპრობილეგოში სასჯელს იხდიან მძიმე დანაშაულისათვის მსჯავრდებული პირები და განსაკუთრებით საშიში რეციდივისტები, რომლებსაც თავისუფლების აღკვეთა საპრობილეგოში მოხდით დაენიშნათ, აგრეთვე ამ კოდექსის 68-ე მუხლით გათვალისწინებულ მოთხოვნათა საფუძველზე შრომა-გასწორების კოლონიებიდან გადმოყვანილი პირები.

საპრობილეგოში სასჯელს იხდიან აგრეთვე პირნი, რომლებიც ამ კოდექსის მე-16 მუხლით დადგენილი წესით სამეურნეო მომსახურებისათვის დატოვებული არიან საპრობილეგოში.

დასაშვებია საპრობილეგოში იმ პირების დროებით მოთავსება, რომლებსაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა შრომა-გასწორების ან შრომა-აღმზრდელი კოლონიებში მოხდით, მაგრამ დატოვებული ან გადმოყვანილი არიან საპრობილეგოში ამ კოდექსის მე-15 და მე-20 მუხლების შესაბამისად.

გარდა ამისა, დასაშვებია არა უმეტეს ათი დღით საპრობილეგოში დროებით მოთავსება იმ პირებისა, რომლებიც გადაყვანილი არიან თავისუფლების აღკვეთის ერთი ადგილიდან მეორეში, აგრეთვე გადასახლებამისჯილებისა, რომლებსაც სასჯელის მოხდის ადგილას გზავნიან ბადრავით.

მუხლი 29. საპრობილეგოში მსჯავრდებულთა მოთავსების პირობები

მსჯავრდებულნი საპრობილეგოში იმყოფებიან საერთო საკნებში. აუცილებელ შემთხვევაში, საპრობილის უფროსის მოტივირებული დადგენილებით და პროკურორის თანხმობით, მსჯავრდებული შეიძლება მოთავსებულ იქნეს სამართო საკანში.

მსჯავრდებულთა განაწილება საკნებში ხდება ამ კოდექსის მე-18 მუხლით გათვალისწინებულ მოთხოვნათა დაცვით. გარდა ამისა, განაცალკევებულად ათავსებენ იმ პირებს, რომლებიც იმყოფებიან საერთო რეჟიმსა და მკაცრ რეჟიმში. სხვა მსჯავრდებულთაგან იზოლირებულად და განცალკევებულად ათავსებენ თავისუფლების აღკვეთის ერთი ადგილიდან მეორეში გადასაყვან პირთ; გადასახლებამისჯილთ, რომლებსაც სასჯელის მოხდის ადგილას

ბალრავით გზავნიან; მსჯავრდებულთ, რომლებიც დატოვებულნი არიან საპყრობილეში სამეურნეო მომსახურების სამუშაოზე.

მუხლი 30. რეჟიმის სახეები საპყრობილეებში

საპყრობილეში წესდება რეჟიმის ორი სახე: საერთო და მკაცრი.

საერთო რეჟიმში ამყოფებენ იმ პირთ, რომლებიც პირველად არიან მსჯავრდებული საპყრობილეში მოთავსებით და იმ პირთ, რომლებიც საპყრობილეში მკაცრ რეჟიმში იმყოფებოდნენ და გადმოიყვანეს საერთო რეჟიმში.

მკაცრ რეჟიმში ამყოფებენ იმ პირებს, რომლებმაც წინათ მოიხადეს პატიმრობა; იმ პირებს, რომლებსაც მიესაჯათ პატიმრობა თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში ჩადენილი დანაშაულისათვის; იმ პირებს, რომლებიც სასჯელის მოსახდელად საპყრობილეში გადმოიყვანილ იქნენ კოლონიებიდან; იმ პირებს, რომლებიც დადგენილი წესით სასჯელის ღონისძიების სახით გადაყვანილი არიან მკაცრ რეჟიმში.

მკაცრ რეჟიმში მოთავსება ხდება ორი თვიდან ექვს თვემდე ვადით.

მკაცრ რეჟიმში არ შეიძლება ამყოფონ ორსული ქალები, აგრეთვე ის ქალები, რომლებსაც თან ჰყავთ ძუძუმწოვარი ბავშვები.

მუხლი 31. საპყრობილეებში რეჟიმის დანიშვნისა და შეცვლის წესი

საპყრობილეებში რეჟიმის სახეობის დანიშვნა, ასევე მისი შეცვლა ხდება საპყრობილის უფროსის დადგენილებით.

დადგენილებაში აღინიშნება რეჟიმის დანიშვნის ან შეცვლის შესახებ საპყრობილის უფროსის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების საფუძველი. თუ მსჯავრდებულს დაენიშნება მკაცრი რეჟიმი, დადგენილებაში უნდა აღინიშნოს მისი ვადა.

დაუშვებელია მსჯავრდებულის ვადამდე გადაყვანა მკაცრი რეჟიმიდან საერთო რეჟიმში გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ეს აუცილებელია სამედიცინო დასკვნის თანახმად, მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო.

დადგენილება რეჟიმის დანიშვნის ან შეცვლის შესახებ მსჯავრდებულს გამოეცხადება ხელწერილით და დაერთვის მის პირად საქმეს.

მუხლი 32. საერთო რეჟიმი საპყრობილეში

მსჯავრდებულთ, რომლებიც საპყრობილეში იმყოფებიან საერთო რეჟიმში, უფლება აქვთ:

საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნილების საგნების შესაძენად დახარჯონ ფული თვეში სამ მანეთამდე;

წლის განმავლობაში ექნეთ ორი მოკლევადიანი პაემანი;

წელიწადში მიიღონ არა უმეტეს ორი ბანდეროლისა, ხოლო წერილები — შეუზღუდავი ოდენობით და გაგზავნონ თვეში ერთი წერილი;

ისარგებლონ ყოველდღიური ერთსაათიანი გასეირნებით.

კარგი ყოფაქცევის გამოჩენისა და შრომისადმი კეთილსინდისიერი დამოკიდებულების შემთხვევაში, სასჯელის ვადის არანაკლებ ნახევრის მოხდის შედეგ, მსჯავრდებულთ შეიძლება ნება დაერთოს საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნილების საგნების შესაძენად დასატებით დახარჯოს ფული თვეში ერთი მანეთის ოდენობით.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც საპრობილეში საერთო რეჟიმში იმყოფებიან, არა აქვთ ნება მიიღონ ამანათები და გადაცემები.

მუხლი 33. მკაცრი რეჟიმი საპრობილეში

მსჯავრდებულთ, რომლებიც საპრობილეში იმყოფებიან მკაცრ რეჟიმში, უფლება აქვთ:

საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნილების საგნების შესაძენად დახარჯონ ფული თვეში ორ მანეთამდე;

რაოდენობის შეუზღუდავად მიიღონ წერილები, გაგზავნონ ორ თვეში ერთი წერილი და მიიღონ არა უმეტეს ერთი ბანდეროლისა ექვს თვეში;

ისარგებლონ ყოველდღიური ოცდაათწუთიანი გასეირნებით.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც საპრობილეში მკაცრ რეჟიმში იმყოფებიან, არა აქვთ პაემანის, ამანათებისა და გადაცემების მიღების ნება.

მუხლი 34. იმ მსჯავრდებულთა მოთავსების რეჟიმი, რომლებიც ასრულებენ სამეურნეო მომსახურების სამუშაოებს საპრობილესა და საგამოძიებო იზოლატორში

მსჯავრდებულნი, რომლებიც დატოვებული არიან საპრობილეში ან საგამოძიებო იზოლატორში სამეურნეო მომსახურების სამუშაოებისათვის, ცხოვრობენ საპრობილის ან საგამოძიებო იზოლატორის ცალკე სადგომში სხვა მსჯავრდებულებისაგან იზოლირებულად, ამავე დროს უზრუნველყოფილი უნდა იყოს მამაკაცების იზოლაცია ქალებისაგან.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც დატოვებული არიან საპყობილეში ან საგამოძიებო იზოლატორში სამეურნეო მომსახურების სამუშაოებისათვის, უფლება აქვთ ისარგებლონ ფულით, ექნეთ მოკლევადიანი პაემანი, მიიღონ ამანათები, გადაცემები და ბანდეროლები საერთო რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიებში მოთავსებულ მსჯავრდებულთათვის დადგენილი ნორმით, რაოდენობის შეუზღუდავად გავზავნონ წერილები. თუ ეს პირები დახურულ სადგომებში მუშაობენ, ისინი სარგებლობენ ყოველდღიური ორსაათიანი გასეირნებით.

მუხლი 35. იმ მსჯავრდებულთა მოთავსების რეჟიმი, რომლებიც დროებით დატოვებული ან გადმოყვანილი არიან საპყობილეში ან საგამოძიებო იზოლატორში

მსჯავრდებულნი, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთის მოხდა შრომა-გასწორების ან შრომა-აღმზრდელობით კოლონიაში, მაგრამ დროებით დატოვებული ან გადმოყვანილი არიან საპყობილეში ან საგამოძიებო იზოლატორში ამ კოდექსის მე-15 და მე-20 მუხლების შესაბამისად, სარგებლობენ ფულით, აქვთ მოკლევადიანი პაემანის უფლება, იღებენ ამანათებს, გადაცემებსა და ბანდეროლებს, გზავნიან წერილებს შესაბამისი რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიებში ან შრომა-აღმზრდელობით კოლონიებში მოთავსებულ მსჯავრდებულთათვის დადგენილი ნორმებით. ისინი სარგებლობენ ყოველდღიური ორსაათიანი გასეირნებით.

თავი მეთექვსე

შრომა-აღმზრდელობითი კოლონიები

მუხლი 36. შრომა-აღმზრდელობითი კოლონიის სახეობები

შრომა-აღმზრდელობითი კოლონიები იყოფა საერთო რეჟიმისა და გაძლიერებული რეჟიმის კოლონიებად.

მუხლი 37. საერთო რეჟიმის შრომა-აღმზრდელობითი კოლონიები

საერთო რეჟიმის შრომა-აღმზრდელობით კოლონიებში სასჯელს იხდიან მამრობითი სქესის არასრულწლოვანნი, რომლებსაც პირველად მიესაჯათ თავისუფლების აღკვეთა არამძიმე დანაშაულისათვის, და მდედრობითი სქესის ყველა მსჯავრდებული არასრულწლოვანნი.

საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსის 25-ე მუხლის შესაბამისად შრომა-აღმზრდელობით კოლონიებში სასჯელის შეიძლება მოიხადონ მამრობითი სქესის სხვა არასრულწლოვანებმაც, რომლებსაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა.

საერთო რეჟიმის შრომა-აღმზრდელობით კოლონიებში მსჯავრდებულთ აბინავებენ საერთო საცხოვრებლებში, აცმევენ ერთიანი ნიმუშის ტანსაცმელს, მათ შეუძლიათ მიმოსვლა კოლონიის ტერიტორიის ფარგლებში შრომა-გასწორების კოლონიათა შინაგანაწესის შესაბამისად.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც სასჯელს იხდიან საერთო რეჟიმის შრომა-აღმზრდელობით კოლონიაში, უფლება აქვთ:

- საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნილების საგნების შესაძენად დახარჯონ ფული თვეში შვიდ მანეთამდე;
- წლის განმავლობაში იქონიონ ექვსი მოკლევადიანი პაემანი;
- წელიწადში მიიღონ ექვსი ამანათი ან გადაცემა;
- შეუზღუდავად გაგზავნონ და მიიღონ წერილები;
- წელიწადში მიიღონ არაუმეტეს ორი ბანდეროლისა.

კარგი ყოფაქცევის გამოჩენისას, პატიოსანი შრომისა და კარგად სწავლის შემთხვევაში, სასჯელის ვადის არანაკლებ ერთი მეოთხედის მოხდის შემდეგ, მსჯავრდებულის პატიმრობის პირობები შეიძლება გაუმჯობესდეს. ამ შემთხვევაში მსჯავრდებულს ნება ეძლევა:

საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნილების საგნების შესაძენად დამატებით დახარჯოს ფული თვეში სამი მანეთის ოდენობით;

წლის განმავლობაში დამატებით იქონიოს ექვსი მოკლევადიანი პაემანი.

მუხლი 38. გაძლიერებული რეჟიმის შრომა-აღმზრდელობითი კოლონიები

გაძლიერებული რეჟიმის შრომა-აღმზრდელობით კოლონიებში სასჯელს იხდიან მამრობითი სქესის არასრულწლოვანი, რომლებმაც წინათ მოიხადეს სასჯელი თავისუფლების აღკვეთის სახით, აგრეთვე მძიმე დანაშაულისათვის მსჯავრდებულნი, რომელთაც სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობის შესაბამისად დანიშნული აქვთ თავისუფლების აღკვეთის მოხდა გაძლიერებული რეჟიმის შრომა-აღმზრდელობით კოლონიაში. ამავე კოლონიაში სასჯელს იხდიან აგრეთვე ის პირნი, რომლებიც ამ კოდექსის 68-ე მუხლის საფუძველზე გადმოყვანილი იყვნენ საერთო რეჟიმის შრომა-აღმზრდელობითი კოლონიიდან.

გაძლიერებული რეჟიმის შრომა-აღმზრდელობით კოლონიებში მსჯავრდებულთ დააბინავენ საერთო საცხოვრებლებში, აცმევენ ერთი ნიშნის ტანსაცმელს, მათ შეუძლიათ მიმოსვლა კოლონიის ტერიტორიის ფარგლებში შრომა-გასწორების კოლონიათა შინაგანაწესის შესაბამისად.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც სასჯელს იხდიან გაძლიერებულ რეჟიმის შრომა-აღმზრდელობით კოლონიაში, უფლება აქვთ:

საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნილების საგნების შესაძენად დახარჯონ ფული თვეში ხუთ მანეთამდე;

წლის განმავლობაში იქონიონ ოთხი მოკლევადიანი პაემანი; წელიწადში მიიღონ ხუთი ამანათი ან გადაცემა;

რაოდენობის შეუზღუდავად მიიღონ და გაგზავნონ წერილები, მიიღონ წელიწადში არა უმეტეს ორი ბანდეროლისა.

კარგი ყოფაქცევის გამოჩენისას, პატიოსანი შრომისა და კარგად სწავლის შემთხვევაში, სასჯელის ვადის არანაკლებ ერთი მესამედის მოხდის შემდეგ, მსჯავრდებულის პატიმრობის პირობები შეიძლება გაუმჯობესდეს. ამ შემთხვევაში მსჯავრდებულს ნება ეძლევა:

საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნილების საგნების შესაძენად დამატებით დახარჯოს ფული თვეში ორი მანეთის ოდენობით;

წლის განმავლობაში დამატებით იქონიოს ორი მოკლევადიანი პაემანი.

მუხლი 39. მსჯავრდებულთა გადაყვანა შრომა-აღმზრდელობითი კოლონიებიდან შრომა-გასწორების კოლონიებში

თვრამეტი წლის ასაკს მიღწეული მსჯავრდებულნი სასჯელის შემდგომი მოხდის მიზნით შრომა-აღმზრდელობითი კოლონიებიდან გადაჰყავთ შრომა-გასწორების კოლონიებში:

საერთო რეჟიმის შრომა-აღმზრდელობით კოლონიაში მოთავსებულნი საერთო რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიაში;

გაძლიერებული რეჟიმის შრომა-აღმზრდელობით კოლონიაში მოთავსებულნი — საერთო ან გაძლიერებული რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიაში, ჩადენილი დანაშაულის საზოგადოებრივი საშიშროების ხარისხის, მსჯავრდებულის პიროვნებისა და მისი ყოფაქცევის გათვალისწინებით.

შრომა-გასწორების კოლონიაში თვრამეტი წლის ასაკს მიღწეული მსჯავრდებულის გადაყვანის საკითხს გადაწყვეტს სასამართლო შრომა-აღმზრდელობითი კოლონიის უფროსის წარდგინებით, რომელიც შეთანხმებულია არასრულწლოვანთა საქმეების კომისიასთან.

**მუხლი 40. მსჯავრდებულთა დატოვება შრომა-აღმშრდელით
კოლონიაში ოცი წლის ასაკამდე**

გამოსწორებისა და ხელახლა აღზრდის შედეგების განმტკიცების, ზოგადასაგანმანათლებლო ან პროფესიულ-ტექნიკური სწავლების დამთავრების მიზნით თვრამეტი წლის ასაკს მიღწეული მსჯავრდებულნი შეიძლება დატოვებულ იქნენ შრომა-აღმშრდელით კოლონიაში სასჯელის ვადის დამთავრებამდე, მაგრამ არა უმეტეს ოცი წლის ასაკამდე მიღწევისა.

მსჯავრდებულებზე, რომლებმაც მიაღწიეს თვრამეტი წლის ასაკს და დატოვებულ იქნენ შრომა-აღმშრდელით კოლონიაში, ვრცელდება არასრულწლოვან მსჯავრდებულთათვის დადგენილი რეჟიმი, შრომის პირობები და მატერიალურ-საყოფაცხოვრებო უზრუნველყოფის ნორმები.

თვრამეტი წლის ასაკს მიღწეული მსჯავრდებულის შრომა-აღმშრდელით კოლონიაში დატოვების საკითხი წყდება კოლონიის უფროსის მოტივირებული დადგენილებით, რომელიც შეთანხმებულია არასრულწლოვანთა საქმეების კომისიასთან.

თავი მეშვიდე

ჩვეიმი თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში

მუხლი 41. რეჟიმის ძირითადი მოთხოვნები თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში

თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში რეჟიმის ძირითადი მოთხოვნებია:

მსჯავრდებულთა სავალდებულო იზოლაცია და მათზე მუდმივი ზედამხედველობა, რათა არ იყოს მათ მიერ ახალი დანაშაულის ან სხვა ანტისაზოგადოებრივი საქციელის ჩადენის შესაძლებლობა;

მსჯავრდებულთა მიერ თავიანთ მოვალეობათა ზუსტი და განუხრელი შესრულება;

პატიმრობაში ყოფნის სხვადასხვა პირობები ჩადენილი დანაშაულის ხასიათისა და საზოგადოებრივი საშიშროების ხარისხის, მსჯავრდებულის პიროვნებისა და ყოფაქცევის გათვალისწინებით.

მსჯავრდებულთ აცმევენ ერთი ნიმუშის ტანსაცმელს, ჩხრეკენ, მსჯავრდებულის პირად ჩხრეკას აწარმოებს მისივე სქესის პირი. მსჯავრდებულთა მიმოწერა გაივლის ცენზურას, ხოლო ამანათები, გზავნილებანი და ბანდეროლები ისინჯება.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც სასჯელს იხდიან განსაკუთრებული

რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიაში, აცმევენ სპეციალური წმენდის ტანსაცმელს.

შრომა-გასწორების დაწესებულებებში წესდება მკაცრად რეგლამენტირებული შინაგანაწესი.

დაუშვებელია მსჯავრდებულთ ჰქონდეთ ფული და ძვირფასი ნივთები, აგრეთვე ის საგნები, რომელთა გამოყენება შრომა-გასწორების დაწესებულებებში აკრძალულია. მსჯავრდებულებს ჩამოერთმევათ აღმოჩენილი ფული და ძვირფასი ნივთები და, როგორც წესი, ჩაირიცხება სახელმწიფოს შემოსავალში შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსის მოტივირებული დადგენილებით, რომელიც სანქციონირებულია პროკურორის მიერ.

ის საგნები, რომელთა გამოყენება შრომა-გასწორების დაწესებულებებში აკრძალულია, ჩამოერთმეულ უნდა იქნეს და მათი ხასიათისა და შექმნის ვითარების გათვალისწინებით, შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შინაგანაწესის შესაბამისად, ისინი ჩაბარდება შესაბამისად მსჯავრდებულის განთავისუფლებამდე ან განადგურდება.

იმ ნივთებისა და საგნების რაოდენობასა და ნუსხას, რომლებიც შეიძლება თან ჰქონდეს თავისუფლებადკვეთილ მსჯავრდებულს, ადგენს შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შინაგანაწესი.

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორების კანონმდებლობის საფუძვლებით და ამ კოდექსით დადგენილი წესით მსჯავრდებულებს ნება ეძლევათ უნაღდო ანგარიშსწორების წესით შეიძინონ საკვები პროდუქტები და პირველი მოთხოვნილების საგნები, ჰქონდეთ პაემანის უფლება, მიიღონ ამანათები, ბანდეროლები და გადაცემები, გაგზავნონ და მიიღონ ფულადი გზავნილებანი, იქონიონ მიმოწერა.

მუხლი 42. იმ პირთა დღის განაწესი, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა

იმ პირთა დღის განაწესი, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა, უნდა ითვალისწინებდეს მათ მკაცრად რეგლამენტირებულ ყოფაქცევას დღელამის განმავლობაში და მოიცავდეს დროს, რომელიც განკუთვნილია მუშაობის, დასვენებისა და სწავლისათვის და პოლიტიკურ-აღმზრდელითი ღონისძიებების ჩასატარებლად.

მსჯავრდებულთა დღის განაწესს ამ კოდექსისა და შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შინაგანაწესის შესაბამისად ადგენს შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსი და მას უცხადებენ მსჯავრდებულთ.

მუხლი 43. მსჯავრდებულთა მიერ საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნების საგნების შექენა

მსჯავრდებულთ თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში გამომუშავებული ფულით, ხოლო შრომისუუნარო მსჯავრდებულთ, ორსულ ქალებს და მეძღურ დედებს, აგრეთვე არასრულწლოვანთ — გზავნილებით მიღებული ფულით ნება ეძლევათ შეიძინონ საკვები პროდუქტები და პირველი მოთხოვნების საგნები.

იმ თანხის ოდენობა, რომელიც შეიძლება დახარჯოს მსჯავრდებულმა შრომა-გასწორების დაწესებულებაში, განისაზღვრება ამ კოდექსის 23—26-ე, 32—33-ე, 37—38-ე მუხლებით შრომა-გასწორების დაწესებულების სახეობის, მასში დადგენილი რეჟიმის, სასჯელის მოხდილი ვადის, მსჯავრდებულის ყოფაქცევის, შრომისადმი მისი დამოკიდებულების, შესასრულებელი სამუშაოს ხასიათისა და კლიმატური პირობების გათვალისწინებით.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც არ არღვევენ რეჟიმს და გადაჭარბებით ასრულებენ გამომუშავების ნორმებს ან სანიმუშოდ ასრულებენ მოცემულ დავალებებს, შეიძლება ნება დაერთოთ დამატებით დახარჯონ თვეში ორი მანეთი, ხოლო იმ მსჯავრდებულთ, რომლებიც მძიმე ან შრომის მავნეპირობებიან სამუშაოებზე გადაჭარბებით ასრულებენ გამომუშავების ნორმებს ან სანიმუშოდ ასრულებენ მოცემულ დავალებებს — თვეში ოთხი მანეთი.

საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნების საგნების ნუსხასა და რაოდენობას, რომელიც შეიძლება შეიძინოს მსჯავრდებულმა, ადგენს შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შინაგანაწესი.

დასახარჯავად ნებადართული თანხის საერთო ოდენობა არ შეიძლება აღემატებოდეს თვეში ოთხთმეტ მანეთს.

მუხლი 44. მსჯავრდებულთა მიერ ლიტერატურისა და საწერი მოწყობილობის შექენა

მსჯავრდებულთ, მათთვის დანიშნული რეჟიმის სახეობის მიუხედავად, ნება ეძლევათ ამ კოდექსის 23—26-ე, 32—33-ე, 37—38-ე მუხლებით დადგენილი თანხის ზევით, მათ პირად ანგარიშზე რიცხული სახსრებით, წიგნით ვაჭრობის ქსელის მეშვეობით შეუზღუდავად შეიძინონ ლიტერატურა, საწერი მოწყობილობა, აგრეთვე „სოიუზპეჩატის“ განყოფილებების საშუალებით გამოიწერონ გაზეთები და ჟურნალები, რომლებიც სსრ კავშირში გამოიცემა.

**მუხლი 45. იმ პირთა პაემანი ნათესავებთან და სხვა პირებთან,
რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა**

მსჯავრდებულნი იღებენ მოკლევადიან, ოთხ საათამდე ხანგრძლივობის, და გრძელვადიან, სამ დღელამდე ხანგრძლივობის, პაემანის უფლებას. ნათესავებსა და სხვა პირებთან მოკლევადიანი პაემანის უფლება მსჯავრდებულთ ეძლევათ შრომა-გასწორების დაწესებულების წარმომადგენლის თანდასწრებით. გრძელვადიანი პაემანი ეძლევათ ერთად ცხოვრების უფლებით მხოლოდ ახლო ნათესავებთან (ცოლთან, ქმართან, დედასთან, მამასთან, პაპასთან, ბებიასთან, შვილთან, შვილიშვილთან, ღვიძლ და-ძმასთან, მშვილებლებთან, ნა-შვილებთან). პაემანთა რაოდენობა და სახეობანი დადგენილია ამ კოდექსის 23—26-ე, 32-ე, 37-ე მუხლებით. პაემანის წესს ადგენს შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შინაგანაწესი.

**მუხლი 46. იმ პირთა ნახვა ადვოკატების მიერ, რომელთაც
მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა**

ადვოკატებს იმ პირებისადმი იურიდიული დახმარების გასაწევად, რომლებსაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა, ეძლევათ მსჯავრდებულის ნახვის შესაძლებლობა თვით მსჯავრდებულის ან მისი ახლო ნათესავების, ან საზოგადოებრიობის წარმომადგენლების წერილობითი განცხადებით.

ადვოკატების შეხვედრები მსჯავრდებულებთან სწარმოებს შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შინაგანაწესის შესაბამისად.

**მუხლი 47. ამანათების, გადაცემებისა და ბანდეროლების მიღება
იმ პირთა მიერ, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა**

შრომა-გასწორების კოლონიაში მოთავსებულ მსჯავრდებულთ სასჯელის ვადის ნახევრის მოხდის შემდეგ ნება ეძლევათ მიიღონ წელიწადში სამამდე ამანათი ან გადაცემა. შრომა-გასწორების კოლონია-დასახლებებში ამანათების, გადაცემებისა და ბანდეროლების რაოდენობა, რომელთაც მსჯავრდებულები იღებენ, შეუზღუდავია. მსჯავრდებულთ, რომლებიც სასჯელს იხდიან შრომა-აღმზრდელობით კოლონიებში, ნება ეძლევათ წელიწადში მიიღონ ექვსამდე ამანათი ან გადაცემა.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც თავისუფლების აღკვეთას საპრობილეებში იხდიან, არ აქვთ ამანათებისა და გადაცემების მიღების ნება.

ამანათებისა და გადაცემების რაოდენობას აწესებს ამ კოდექსის 23—26-ე, 37—38-ე მუხლები. ამანათის ან გადაცემის წონა არ შეიძლება აღემატებოდეს ხუთ კილოგრამს.

მსჯავრდებულთ, მიუხედავად რეჟიმის დანიშნული სახეობისა, ნება ეძლევათ მიიღონ არა უმეტეს ორი ბანდეროლისა წელიწადში.

ამანათების, გადაცემების ან ბანდეროლების მიღებისა და მსჯავრდებულთათვის მათი ჩაბარების წესს, აგრეთვე მსჯავრდებულების მიერ ამანათებით, გადაცემებითა და ბანდეროლებით მისაღებად აკრძალული საგნების ნუსხას ადგენს შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შინაგანაწესი.

მსჯავრდებულთ ნება ეძლევათ შეუზღუდავად მიიღონ და გაგზავნონ ფულადი გზავნილებანი. ფული, რომელიც მსჯავრდებულის სახელზე შემოვიდა, ჩაირიცხება მის პირად ანგარიშზე, ხოლო შრომა-გასწორების კოლონია-დასახლებებში მიეცემა მსჯავრდებულს.

მუხლი 48. იმ პირთა მიმოწერა, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა

მსჯავრდებულთ ნება ეძლევათ რაოდენობის შეუზღუდავად მიიღონ წერილები.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც სასჯელს იხდიან საერთო რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიაში, შრომა-გასწორების კოლონია-დასახლებაში და შრომა-აღმზრდელი კოლონიაში, წერილები შეუძლიათ შეუზღუდავად გზავნონ. წერილების რაოდენობას, რომლებიც შეუძლიათ გაგზავნონ სხვა სახის რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიასა და საპყრობილეში მოთავსებულმა მსჯავრდებულებმა, აწესებს ამ კოდექსის 24—26-ე, 32—33-ე მუხლები.

აკრძალულია მიმოწერა თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში მოთავსებულ იმ მსჯავრდებულთ შორის, რომლებიც არ არიან ერთმანეთის ნათესავები.

მსჯავრდებულის სახელზე შემოსული წერილის დანიშნულებისამებრ ჩაბარებას, აგრეთვე მსჯავრდებულის წერილის აღრესატი-სათვის გაგზავნას აწარმოებს თავისუფლების აღკვეთის ადგილის ადმინისტრაცია წერილის მიღების ან მსჯავრდებულთა მიერ მისი ჩაბარების დღიდან არა უგვიანეს სამი დღის ვადისა.

მუხლი 49. იმ პირთა საჩივრები, განცხადებები და წერილები, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა

მსჯავრდებულებს უფლება აქვთ საჩივრებით, განცხადებებით და წერილებით მიმართონ სახელმწიფო ორგანოებს, საზოგადოებ-

რივ ორგანიზაციებსა და თანამდებობის პირთ. მსჯავრდებულთა, მკვლელების, განცხადებები და წერილები იგზავნება კუთვნილებისამებრ და განიხილება კანონით დადგენილი წესით.

პროკურორის სახელზე შემოსული საჩივრები, განცხადებები და წერილები არ ისინჯება და არა უგვიანეს ერთი დღელამის ვადისა იგზავნება კუთვნილებისამებრ.

თავი მერვა

თავისუფლება აღკვეთილ პირთა შრომა

მუხლი 50. თავისუფლება აღკვეთილ პირთა ჩაბმა საზოგადოებრივად სასარგებლო შრომაში

ყოველი მსჯავრდებული ვალდებულია იშრომოს. შრომა-გასწორების დაწესებულების ადმინისტრაცია მოვალეა უზრუნველყოს მსჯავრდებულთა ჩაბმა საზოგადოებრივად სასარგებლო შრომაში მათი შრომისუნარიანობის და, შეძლებისდაგვარად, სპეციალობის გათვალისწინებით.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც სასჯელს იხდიან განსაკუთრებული რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიებში, როგორც წესი, იყენებენ მძიმე სამუშაოებზე.

მსჯავრდებულთა შრომაში ჩაბმა, როგორც წესი, ხდება შრომა-გასწორების დაწესებულებათა საწარმოებში.

იმ სამუშაოებისა და თანამდებობათა ნუსხას, რომლებზედაც აკრძალულია იმ პირთა გამოყენება, ვისაც მისჯილი აქვს თავისუფლების აღკვეთა, ადგენს შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შინაგანაწესი.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც სასჯელს საპრობილეში იხდიან, სამუშაოზე იყენებენ მხოლოდ საპრობილის ტერიტორიაზე.

მსჯავრდებულთა შრომის ორგანიზაცია ხდება ამ კოდექსის მე-18 მუხლით გათვალისწინებული განცალკევებით მოთავსების მოთხოვნათა დაცვით.

შრომა-გასწორების დაწესებულებათა საწარმო-სამეურნეო საქმიანობა უნდა ექვემდებარებოდეს მათ ძირითად ამოცანას — მსჯავრდებულთა გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდას.

მუხლი 51. თავისუფლებააღკვეთილ პირთა შრომის პირობები

იმ პირთათვის, რომლებიც სასჯელს იხდიან შრომა-გასწორების კოლონიებსა და საპყრობილეებში, წესდება რვასათიანი სამუშაო დღე; მათ ყოველკვირეულად ეძლევათ ერთი დასვენების დღე. მსჯავრდებულთ, შრომის კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესით, სამუშაოდან ათავისუფლებენ უქმე დღეებში. თუ დასვენებისა და უქმე დღეებში აუცილებელია მსჯავრდებულთა სამუშაოებზე გამოყენება, დასვენება მათ ეძლევათ სხვა დღეებში ერთი თვის განმავლობაში.

იმ მსჯავრდებულთა სამუშაო დღის ხანგრძლივობის დაწესება, რომლებიც სასჯელს იხდიან შრომა-გასწორების კოლონია-დასახლებებსა და შრომა-აღმშრდებლობით კოლონიებში, აგრეთვე მათთვის ყოველკვირეულად დასვენების დღეების მიცემა ხდება საერთო საფუძველზე, შრომის კანონმდებლობის შესაბამისად.

თავისუფლებააღკვეთილ პირთ სასჯელის მოხდის პერიოდში შევებულების უფლება არა აქვთ.

მსჯავრდებული ქალები სამუშაოდან თავისუფლდებიან ორსულობისა და მშობიარობის გამო შრომის კანონმდებლობით დადგენილი ვადით.

თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელის მოხდის პერიოდში მსჯავრდებულთა მუშაობის დრო შრომის სტაჟში არ ჩაითვლება.

მსჯავრდებულთა შრომის ორგანიზაცია ხდება შრომის კანონმდებლობით დადგენილი შრომის დაცვისა და უსაფრთხოების ტექნიკის წესების დაცვით.

მუხლი 52. თავისუფლებააღკვეთილ პირთა შრომის ანაზღაურება

თავისუფლებააღკვეთილ პირთა შრომა ანაზღაურდება მისი რაოდენობისა და ხარისხის შესაბამისად სახალხო მეურნეობაში მოქმედი ნორმებისა და ნიხრების მიხედვით. მსჯავრდებულებისათვის ხელფასის დარიცხვა ხდება შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შესაბამისი ხარჯების ნაწილობრივი ანაზღაურების გათვალისწინებით.

პირები, რომლებიც სასჯელს იხდიან შრომა-გასწორების კოლონიებსა და საპყრობილეებში, ამ კოდექსის 53-ე მუხლით დადგენილი წესით, მათთვის დარიცხული ხელფასიდან ანაზღაურებენ კვებისა და ტანსაცმლის ღირებულებას, გარდა სპეცტანსაცმლისა და სპეცკვების ღირებულებისა.

შრომა-გასწორების კოლონიებსა და საპყრობილეებში იმ მსჯავრდებულთა პირად ანგარიშზე, რომლებიც არ არღვევენ რეჟიმს

და ასრულებენ გამომუშავების ნორმებს ან მიცემულ დავალებებს ყველა დაკავების მიუხედავად უნდა ჩაირიცხოს მათთვის დარიცხული თვიური ხელფასის არანაკლებ 10 პროცენტისა, ხოლო პირველი და მეორე ჯგუფის ინვალიდების პირად ანგარიშზე, რომლებიც რეეიმს არ არღვევენ, — მათთვის დარიცხული თვიური ხელფასის არა ნაკლებ ოცდახუთი პროცენტისა. შრომა-აღმზრდელით კოლონიებში იმ მსჯავრდებულთა პირად ანგარიშზე, რომლებიც არ არღვევენ რეეიმს, უნდა ჩაირიცხოს, ყველა დაკავების მიუხედავად, მათთვის დარიცხული თვიური ხელფასის არა ნაკლებ ორმოცდახუთი პროცენტისა.

იმ პირთ, რომლებიც სასჯელს იხდიან შრომა-გასწორების კოლონია-დასახლებებში, ყველა დაკავების მიუხედავად, უნდა მიეცეს ხელფასის საერთო თანხის არა ნაკლებ ორმოცდაათი პროცენტისა.

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორების კანონმდებლობის საფუძვლების 29-ე მუხლის შესაბამისად თავისუფლებაღკვეთილი პირების შრომის ანაზღაურების პირობებსა და წესს განსაზღვრავს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო.

მუხლი 53. დაქვითვები თავისუფლებაღკვეთილ პირთა ხელფასიდან

მსჯავრდებულებისათვის დარიცხული ხელფასიდან დაქვითვები წარმოებს შემდეგი რიგით:

- საშემოსავლო გადასახადი;
- კვებისა და ტანსაცმლის ღირებულება;

აღმასრულებელი ფურცლით და სხვა სააღსრულებო საბუთებით საქართველოს სსრ სამოქალაქო სამართლის საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებული წესით;

მსჯავრდებულთა მიერ სასჯელის მოხდის დროს სახელმწიფოსათვის მიყენებული ზარალის ანაზღაურება.

ავადმყოფობის გამო სამუშაოდან განთავისუფლებულ მსჯავრდებულებს, ორსულ ქალებსა და მეძუძურ დედებს სამუშაოდან განთავისუფლების პერიოდში უფასოდ კვებავენ. არასრულწლოვანთ, აგრეთვე პირველი და მეორე ჯგუფის ინვალიდებს საკვები და ტანსაცმელი უფასოდ ეძლევათ.

მსჯავრდებულთ, რომლებიც ბოროტად თავს არიდებენ სამუშაოს, საკვებისა და ტანსაცმლის ღირებულება გადახდებათ შრომა-გასწორების დაწესებულების ან საპყრობილის უფროსის დადგენილებით იმ თანხიდან, რომელიც ირიცხება მათ პირად ანგარიშზე.

მუხლი №4. თავისუფლებააღკვეთილ პირთა სამუშაოში ჩაბმის შრომის ანაზღაურების ვარეშე

შრომა-გასწორების დაწესებულების ადმინისტრაციის მითითებით, მსჯავრდებულები შეიძლება ჩაბმულ იქნენ თავისუფლების აღკვეთის ადგილებისა და მათი მომიჯნავე ტერიტორიის კეთილმოწყობის, აგრეთვე მსჯავრდებულთა კულტურულ-საყოფაცხოვრებო პირობების გასაუმჯობესებელ სამუშაოებში.

აღნიშნულ სამუშაოებს მსჯავრდებულნი, როგორც წესი, აწარმოებენ რიგითობის წესით, არასამუშაო დროს, ანაზღაურების გარეშე; ასეთი სამუშაოების ხანგრძლივობა არ უნდა აღემატებოდეს ორ საათს დღეში.

მუხლი №5. თავისუფლებააღკვეთილ პირთა საპენსიო უზრუნველყოფა შრომისუნარიანობის დაკარგვასთან დაკავშირებით

მსჯავრდებულთ, რომლებმაც შრომისუნარიანობა დაკარგეს სასჯელის მოხდის დროს საწარმოო საქმიანობასთან დაკავშირებით, სასჯელისაგან განთავისუფლების შემდეგ უფლება აქვთ მოსთხოვონ პენსია და მათთვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურება იმ შემთხვევებში და იმ წესით, რაც დადგენილია სსრ კავშირის კანონმდებლობით.

თავი მეცხრე

პოლიტიკურ-აღმზრდელიობითი მუშაობა თავისუფლებააღკვეთილ პირებთან

მუხლი №6. პოლიტიკურ-აღმზრდელიობითი მუშაობა თავისუფლებააღკვეთილ პირებთან

თავისუფლებააღკვეთილ პირებთან ტარდება პოლიტიკურ-აღმზრდელიობითი მუშაობა, რომელიც მიმართულია იქით, რომ მსჯავრდებულთ ჩაუნერგოს პატიოსანი შრომის, კანონების ზუსტად შესრულების, სოციალისტური თანაცხოვრების წესების დაცვის, სოციალისტური საკუთრებისადმი მომჭირნედ მოპყრობის ჩვევები, აამაღლოს მათი შეგნებისა და კულტურის დონე და განუვითაროს მათ სასარგებლო ინიციატივა.

მსჯავრდებულთ წახალისებენ პოლიტიკურ-აღმზრდელიობით ღონისძიებებში მონაწილეობისათვის, რასაც მხედველობაში მიიღე-

ბენ მათი გამოსწორებისა და ხელახლა აღზრდის ხარისხის განსაზღვრისას.

მუხლი 57. პოლიტიკურ-აღმზრდელობითი მუშაობის ძირითადი ფორმები

თავისუფლებაღკვეთილ პირებთან პოლიტიკურ-აღმზრდელობითი მუშაობის ძირითადი ფორმებია:

ინდივიდუალური მუშაობა, რომელიც ტარდება თითოეული მსჯავრდებულის პიროვნების შესწავლის საფუძველზე მის მიერ ჩადენილი დანაშაულის, ასაკის, განათლების, პროფესიისა და მსჯავრდებულის სხვა თავისებურებათა გათვალისწინებით;

სააგიტაციო-პროპაგანდისტული და კულტურულ-მასობრივი მუშაობა;

შრომითი შეჯიბრება.

თავისუფლებაღკვეთილ პირებთან პოლიტიკურ-აღმზრდელობითი მუშაობა წარმოებს დიფერენცირებულად, შრომა-გასწორების დაწესებულების და მასში დადგენილი რეჟიმის გათვალისწინებით.

საპრობილეებსა და საცნის ტიპის სადგომებში პოლიტიკურ-აღმზრდელობითი მუშაობა ძირითადად წარმოებს საცნებში ჯგუფური და ინდივიდუალური საუბრების ფორმით, პოლიტიკური და მხატვრული ლიტერატურის კითხვითა და განხილვით.

მუხლი 58. თვითმოქმედი ორგანიზაციები თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში

მსჯავრდებულთათვის, რომლებიც სასჯელს იხდიან თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში, კოლექტივიზმის ჩვევების განვითარებისა და მათი სასარგებლო ინიციატივის წახალისების, აგრეთვე მსჯავრდებულთა გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაზე კოლექტივის გავლენის გამოყენების მიზნით, შრომა-გასწორების დაწესებულებებში იქმნება მსჯავრდებულთა თვითმოქმედი ორგანიზაციები, რომლებიც მუშაობენ ამ დაწესებულებათა ადმინისტრაციის ხელმძღვანელობით.

მსჯავრდებულნი, რომლებიც ჩაბმული არიან თვითმოქმედ ორგანიზაციებში, წარმოებაში ძირითადი სამუშაოსაგან არ თავისუფლდებიან.

მუხლი 59. მსჯავრდებულთა თვითმოქმედი ორგანიზაციების სახეობანი და მათი მუშაობის წესი

საერთო, გაძლიერებული და მკაცრი რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიებში, კოლონია-დასახლებებში, შრომა-აღმზრდელობით კო-

ლონიებში, აგრეთვე მსჯავრდებულთა შორის, რომლებიც სამეურნეო მომსახურებისათვის არიან დატოვებული საპრობილევბსა და საგამოძიებო იზოლატორებში, და იმ მსჯავრდებულთა შორის, რომლებიც განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიის საკნის ტიპის სადგომებიდან გადაყვანილი არიან ჩვეულებრივ საცხოვრებელ სადგომებში, იქმნება მსჯავრდებულთა კოლექტივების საბჭოები იმ პირთა რიცხვიდან, რომლებმაც გამოამჟღავნეს სამაგალითო ყოფაქცევა და კეთილსინდისიერად ეკიდებიან შრომას.

კოლექტივის საბჭოებს ღია კენჭის ყრით ირჩევენ მსჯავრდებულთა საერთო კრებებზე ან მათ წარმომადგენელთა კრებებზე. კოლექტივების საბჭოების შემადგენლობას ამტკიცებს შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსი.

კოლექტივების საბჭოები თავიანთი მუშაობის შესახებ რეგულარულად აბარებენ ანგარიშს მსჯავრდებულთა კრებებს. კოლექტივების საბჭოების გადაწყვეტილებას ამტკიცებს შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსი.

საპრობილევბსა და განსაკუთრებული რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიის საკნის ტიპის სადგომებში მოთავსებულ მსჯავრდებულთა შორის შეიძლება შეიქმნას საბჭოები ბრიგადირებისა, რომლებსაც ნიშნავს შრომა-გასწორების დაწესებულების ადმინისტრაცია.

თავი მათი

თავისუფლებააღკვეთილ პირთა ზოგადსაგანმანათლებლო და პროფესიულ-ტექნიკური სწავლება

მუხლი 60. თავისუფლებააღკვეთილ პირთა სავალდებულო ზოგადსაგანმანათლებლო სწავლება

შრომა-გასწორების დაწესებულებებში შემოღებულია მსჯავრდებულთა სავალდებულო ზოგადსაგანმანათლებლო რვაწლიანი სწავლება.

სავალდებულო ზოგადსაგანმანათლებლო სწავლებისაგან თავისუფლებიან ორმოც წელს გადაცილებული მსჯავრდებულნი და პირველი და მეორე ჯგუფის ინვალიდები. აღნიშნული პირები ზოგადსაგანმანათლებლო სწავლებაში შეიძლება ჩაბმული იქნენ მათი სურვილით.

მუხლი 61. რეაკლასიანი განათლების მქონე მსჯავრდებულთა სწავლება

რეაკლასიანი განათლების მქონე მსჯავრდებულებს შეუძლიათ ისწავლონ შრომა-გასწორების დაწესებულების საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში. მსჯავრდებულთ წაახალისებენ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში სწავლებისათვის, რასაც მხედველობაში მიიღებენ მათი გამოსწორებისა და ხელახალი აღზრდის ხარისხის განსაზღვრისას.

მუხლი 62. თავისუფლებააღკვეთილ პირთა სავალდებულო პროფესიულ-ტექნიკური სწავლება

სპეციალობის არმქონე თავისუფლებააღკვეთილი პირებისათვის ეწყობა სავალდებულო პროფესიულ-ტექნიკური სწავლება.

სავალდებულო პროფესიულ-ტექნიკური სწავლებისაგან თავისუფლდებიან პირველი და მეორე ჯგუფის მსჯავრდებული ინვალიდები. აღნიშნული პირნი პროფესიულ-ტექნიკურ სწავლებაში შეიძლება ჩაბმულ იქნენ მათი სურვილით.

შრომა-აღმზრდელით კოლონიებში პროფესიულ-ტექნიკური სწავლება ხორციელდება მსჯავრდებულთა სამუშაო დღის განმავლობაში.

მუხლი. 63. თავისუფლებააღკვეთილ პირთა საწარმოო კვალიფიკაციის ამაღლება

თავისუფლებააღკვეთილ პირთა საწარმოო კვალიფიკაციის ამაღლების, აგრეთვე მათთვის ახალ სპეციალობათა შესწავლის მიზნით შრომა-გასწორების დაწესებულებებში ეწყობა სხვადასხვა ფორმის პროფესიულ-ტექნიკური სწავლება.

მსჯავრდებულთ წაახალისებენ პროფესიულ-ტექნიკურ სწავლებაში ჩაბმისა და თავიანთი საწარმოო კვალიფიკაციის ამაღლებისათვის, რასაც მხედველობაში მიიღებენ მათი გამოსწორებისა და ხელახალი აღზრდის ხარისხის განსაზღვრისას.

მუხლი 64. მსჯავრდებულთა განათავისუფლება სამუშაოდან გამოცდებისათვის მომზადებასა და ჩაბარებასთან დაკავშირებით

შრომა-გასწორების კოლონიებში მოთავსებულ მსჯავრდებულებს სასკოლო, აგრეთვე პროფესიულ-ტექნიკური სწავლების საკვალიფიკაციო გამოცდებისათვის მომზადებისა და ჩაბარების განმავლობაში

კოლონიის უფროსი ათავისუფლებს სამუშაოდან საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ დადგენილი წესით.

მუხლი 65. ზოგადსაგანმანათლებლო და პროფესიულ-ტექნიკური სწავლების ორგანიზაცია

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორების კანონმდებლობის საფუძვლების 31-ე მუხლის შესაბამისად თავისუფლებაადკვეთილ პირთა ზოგადსაგანმანათლებლო და პროფესიულ-ტექნიკური სწავლების ორგანიზაცია ხორციელდება სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს მიერ დადგენილი წესით.

თავი მეთერთმეტი

წახალისებისა და სასჯელის ღონისძიებანი, რომლებსაც იყენებენ თავისუფლებაადკვეთილ პირთა მიმართ

მუხლი 66. თავისუფლებაადკვეთილ პირთა წახალისების ღონისძიებანი

კარგი ყოფაქცევის, პატიოსანი შრომისა და კარგი სწავლისათვის მსჯავრდებულთა მიმართ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს წახალისების შემდეგი ღონისძიებანი:

- მადლობის გამოცხადება;
- წარმოების მოწინავეთა დაფაზე შეტანა;
- ქების სიგელით დაჯილდოება;
- პრემია მუშაობაში საუკეთესო მაჩვენებლებისათვის;
- წელიწადში დამატებით ერთი ამანათის ან გადაცემის მიღების ნებართვა;

წელიწადში ერთი მოკლევადიანი ან ხანგრძლივი პაემანის უფლების მიცემა;

ნებართვა უქმე დღეებში დამატებით დახარჯოს ფული ორ მანეთამდე საკვები პროდუქტებისა და პირველი მოთხოვნის საგნების შესაძენად, ხოლო შრომა-აღმშრდებლობით კოლონიებში — თვეში ორ მანეთამდე;

წინათ დადებული სასჯელის ვადამდე მოხსნა;

განსაკუთრებული რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიის საყენის ტიპის სადგომიდან იმავე კოლონიის ჩვეულებრივ საცხოვრებელ სადგომში გადაყვანა იმ მსჯავრდებულებისა, რომლებმაც სასჯელის ვადის სულ ცოტა ერთი მესამედი მოიხადეს;

იმ მსჯავრდებულთათვის, რომლებიც საერთო რეჟიმის საპყრობილეში იხდიან სასჯელს, გასეირნების დროის გადიდება ორ საათამდე, ხოლო მკაცრ რეჟიმში — ერთ საათამდე.

სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით დადგენილი წესით, მსჯავრდებულნი, რომლებიც მტკიცედ დაადგენენ გამოსწორების გზას, სასჯელის შემდგომი მოხდისათვის შეიძლება წარდგენილ იქნენ გადასაყვანად:

საპყრობილიდან შრომა-გასწორების კოლონიაში — სასამართლოს განაჩენით დანიშნული პატიმრობის ვადის არა ნაკლებ ნახევრის მოხდის შემდეგ;

განსაკუთრებული რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიიდან მკაცრი რეჟიმის კოლონიაში — განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიაში სასჯელის ვადის არანაკლებ ნახევრის მოხდის შემდეგ;

საერთო, გაძლიერებული და მკაცრი რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიებიდან კოლონია-დასახლებაში — სასჯელის ვადის არა ნაკლებ ნახევრის მოხდის შემდეგ, თუ მსჯავრდებულის მიმართ კანონით შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ვადამდე პირობით განთავისუფლება, და სასჯელის ვადის არანაკლებ ორი მესამედის მოხდის შემდეგ, თუ მის მიმართ ვადამდე პირობით განთავისუფლება კანონით არ გამოიყენება.

მსჯავრდებულნი, რომლებმაც თავისი გამოსწორება დაამტკიცეს სანიმუშო ყოფაქცევითა და შრომისა და სწავლისადმი პატიოსანი დამოკიდებულებით, შეიძლება კანონით დადგენილი წესით წარდგენილ იქნენ ვადამდე პირობით გასათავისუფლებლად ან სასჯელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სასჯელით შესაცვლელად.

მუხლი 67. თავისუფლებადაკვეთილ პირთა მიმართ წახალისების ღონისძიებათა გამოყენების წესი

ფულადი პრემია ჩაირიცხება მსჯავრდებულის პირად ანგარიშზე. წახალისება დამატებითი ამანათის ან გადაცემის უფლების მიღების სახით შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მხოლოდ იმ მსჯავრდებულთა მიმართ, რომელთაც აქვთ ამანათის ან გადაცემის მიღების უფლება.

იმ მსჯავრდებულთა მიმართ, რომლებიც საპყრობილეში მოთავსებული არიან მკაცრ რეჟიმში, არ იყენებენ წახალისების ისეთ ღონისძიებას, როგორცაა პაემანის ნებართვა.

იმ მსჯავრდებულთ, რომლებიც მოთავსებული არიან საპყრობილეში საერთო რეჟიმში, წახალისების წესით შეიძლება მიეცეთ მხოლოდ ერთი მოკლევადიანი პაემანის ნებართვა.

საპრობილეში მოთავსებულ მსჯავრდებულთათვის გასეირნების დროის გაგრძელება წახალისების წესით შეიძლება არაუმეტეს ერთი თვის ვადით.

წახალისება მადლობის სახით გამოეცხადება ზეპირად ან შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსის წერილობითი ბრძანებით. ისეთი სახის წახალისებებს, როგორცაა წელიწადში დამატებით ერთი ამანათის ან გადაცემის მიღების ნებართვა, წლის განმავლობაში დამატებით ერთი მოკლევადიანი ან გრძელვადიანი პაემანის ნებართვა, ადრე დადებული სასჯელის ვადადღე მოხსნა, გასეირნების დროის გაგრძელება, იყენებენ შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსის დადგენილებით. სხვა წახალისებები გამოიყენება შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსის ბრძანებით.

მსჯავრდებულს წახალისების სახით, როგორც წესი, შეიძლება მოეხსნას წინათ დადებული მხოლოდ ერთი სასჯელი.

განსაკუთრებული რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიაში მოთავსებული მსჯავრდებულის გადაყვანა საკნის ტიპის სადგომიდან იმავე კოლონიის ჩვეულებრივ საცხოვრებელ სადგომში ხდება კოლონიის უფროსის დადგენილებით, რომელიც შეთანხმებულია სამეთვალყურეო კომისიასთან.

იმ თანამდებობის პირთა ნუსხას, რომლებსაც უფლება აქვთ გამოიყენონ წახალისების ღონისძიებები, აგრეთვე მათი უფლება-მოსილების ფარგლებს ადგენს შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შინაგანაწესი.

მუხლი 68. სასჯელის ღონისძიებანი, რომლებსაც იყენებენ თავისუფლებააღკვეთილი პირების მიმართ

სასჯელის მოხდის რეჟიმის მოთხოვნათა დარღვევითათვის მსჯავრდებულთა მიმართ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს სასჯელის შემდეგი ზომები:

გაფრთხილება ან საყვედური;

რიგგარეშე მორიგება თავისუფლების აღკვეთის ადგილის სათავსებისა და ტერიტორიის დასასუფთავებლად;

შრომა-აღმზრდელობით კოლონიებში მყოფ მსჯავრდებულთათვის კინოს, კონცერტის ნახვის, სპორტულ თამაშობაში მონაწილეობის უფლების ერთჯერადი ჩამორთმევა;

მორიგი პაემანის უფლების ჩამორთმევა;

მორიგი ამანათის ან გადაცემის მიღების უფლების ჩამორთმევა და ერთ თვემდე ვადით საკვები პროდუქტების ყიდვის აკრძალვა;

ამ კოდექსის 23-26-ე, 32-ე, 37-38-ე მუხლებით გათვალისწინებული გაუმჯობესებული პირობების გაუქმება;

შრომა-გასწორების კოლონიებში მყოფ მსჯავრებულთა მოთავსება საჯარო იზოლატორში თხუთმეტ დღე-ღამემდე ვადით, სამუშაოდ ან სასწავლებლად გამოყვანით თუ გამოუყვანლად, ხოლო შრომა-აღმზრდელით კოლონიებში მყოფი მსჯავრდებულების სადისციპლინო იზოლატორში მოთავსება ათ დღე-ღამემდე ვადით;

საპყრობილეებში მყოფი მსჯავრდებულების მოთავსება კარცერში სამუშაოზე ან სასწავლებლად გამოუყვანლად თხუთმეტ დღე-ღამემდე ვადით;

საერთო, გაძლიერებული და მკაცრი რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიებში მოთავსებული მსჯავრდებულების გადაყვანა საკნის ტიპის სადგომში ექვს თვემდე ვადით, განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიებში—სამართო საკნებში ერთ წლამდე ვადით, ხოლო საპყრობილეებში—მკაცრ რეჟიმში ორი თვიდან ექვს თვემდე ვადით; განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიების ჩვეულებრივ საცხოვრებელ სადგომებში მყოფ მსჯავრდებულთა გადაყვანა იმავე კოლონიის საკნის ტიპის სადგომებში.

მექიძური დედები და ორსული ქალები არ გადაპყავთ საჯარო იზოლატორში, საკნის ტიპის სადგომში, ხოლო საპყრობილეში მყოფნი—კარცერსა და მკაცრ რეჟიმში.

მსჯავრდებულნი, რომლებიც ბოროტად არღვევენ რეჟიმის მოთხოვნებს, სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით დადგენილი წესით შეიძლება წარდგენილ იქნენ გადასაყვანად: კოლონია-დასახლებებიდან იმ სახის რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიაში სასჯელის მოსახდელად, რომელიც წინათ მათ განუსაზღვრა სასამართლომ; განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიიდან მკაცრი რეჟიმის კოლონიაში გადაყვანილი მსჯავრდებულები — განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიაში; შრომა-გასწორების კოლონიიდან — საპყრობილეში არა უმეტეს სამი წლის ვადით, სასჯელის დანარჩენი ვადის კოლონიაში მოხდით; საერთო რეჟიმის შრომა-აღმზრდელით კოლონიიდან — გაძლიერებული რეჟიმის შრომა-აღმზრდელით კოლონიაში.

მუხლი 69. თავისუფლებააღკვეთილ პირთა მიმართ სასჯელის ღონისძიებათა გამოყენების წესი

სასჯელის ღონისძიებათა დანიშვნისას მხედველობაში იღებენ დარღვევის ჩადენის გარემოებებს, მსჯავრდებულის ყოფაქცევას გადაცდომამდე, ადრე დადებულ სასჯელთა რაოდენობასა და ხასიათს, აგრეთვე მის ახსნა-განმარტებას გადაცდომის არსზე. დადებული სასჯელი უნდა შეესაბამებოდეს მსჯავრდებულის გადაცდომის სიმძიმესა და ხასიათს.

ერთდროულად ჩადენილი რამდენიმე დარღვევისათვის იყენებენ ერთ სასჯელს.

სასჯელის დადება უნდა მოხდეს გადაცდომის აღმოჩენიდან არა უმეტეს ათი დღე-ღამისა, ხოლო თუ გადაცდომასთან დაკავშირებით ჩატარდა შემოწმება ან გამოძიება, მაშინ მათი დამთავრების დღიდან.

დადებულ სასჯელს აღასრულებენ დაუყოვნებლივ, ან არა უგვიანეს ერთი თვისა მისი დადების დღიდან. სასჯელის დადების დღიდან ერთი თვის გავლის შემდეგ სასჯელს არ აღასრულებენ.

მსჯავრდებულს უფლება აქვს გაასაჩივროს მასზე დადებული სასჯელი ზემდგომ თანამდებობის პირთან, ოღონდ გასაჩივრება ვერ შეაჩერებს სასჯელის აღსრულებას.

თუ ერთი წლის განმავლობაში დღიდან სასჯელის მოხდისა მსჯავრდებულს ახალ სასჯელს არ დაადებენ, ის სასჯელის არმქონედ ჩაითვლება.

სასჯელის ღონისძიება საერთო, გაძლიერებული და მკაცრი რეჟიმის კოლონიებში საკნის ტიპის სადგომში შესახლების, აგრეთვე განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიაში სამარტოო საკანში შესახლების სახით ინიშნება იმ შემთხვევაში, თუ უშედეგოა ზემოქმედების ყველა სხვა გამოყენებული ღონისძიება. განმეორებით გადაყვანა გაუმჯობესებულ პირობებში შეიძლება მოხდეს არა უადრეს ერთი წლისა პატიმრობის გაუმჯობესებული პირობების შეცვლის მომენტიდან ან ერთი წლით ადრე, თუ სასჯელი, რომლის საფუძველზე შეიცვალა პატიმრობის გაუმჯობესებული პირობები, ვადამდე იქნა მოხსნილი.

განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიის ჩვეულებრივ საცხოვრებელ სადგომებში მოთავსებულ მსჯავრდებულთა გადაყვანა იმავე კოლონიის საკნის ტიპის სადგომში ხდება კოლონიის უფროსის მოტივირებული დადგენილებით, რომელიც შეთანხმებულია სამეთვა-

ლყურეო კომისიასთან. ასეთი პირების განმეორებით გადაყენება ჩვეულებრივ საცხოვრებელ სადგომში შეიძლება მოხდეს არა ნაკლებ ერთი წლის გასვლის შემდეგ საკნის ტიპის სადგომში მათი დაბრუნების დღიდან.

სასჯელს გაფრთხილების ან საყვედურის სახით, თავისუფლების აღკვეთის ადგილების სადგომებისა და ტერიტორიის დასასუფთავებლად რიგგარეშე მორიგეობის სახით, შრომა-აღმზრდელობით კოლონიაში მოთავსებული მსჯავრდებულებისათვის კინოს, კონცერტის ნახვის, სპორტულ თამაშში მონაწილეობის უფლების ერთჯერადი ჩამორთმევის სახით, ადებს შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსი ზეპირი ან წერილობითი ბრძანებით. ამ კოდექსის 68-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ სასჯელებს, გარდა განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიის ჩვეულებრივ საცხოვრებელ სადგომებში მოთავსებულ მსჯავრდებულთა გადაყვანისა იმავე კოლონიის საკნის ტიპის სადგომში, ადებს შრომა-გასწორების კოლონიის უფროსი თავისი დადგენილებით.

სასჯელს მორიგი ამანათის ან გადაცემის მიღების უფლების ჩამორთმევის სახით და ერთი თვის ვადით საკვები პროდუქტების შეძენის აკრძალვის სახით სრულად იყენებენ იმ პირთა მიმართ, რომლებსაც უფლება აქვთ მიიღონ ამანათები და გადაცემები, და ნაწილობრივ — კვების პროდუქტების შეძენის ერთი თვით აკრძალვის სახით — იმ პირთა მიმართ, რომლებსაც არა აქვთ ამანათის ან გადაცემის მიღების უფლება.

იმ თანამდებობის პირთა ნუსხას, რომლებსაც აქვთ სასჯელის ზომების გამოყენების უფლება, აგრეთვე მათი უფლებამოსილების ფარგლებს განსაზღვრავს შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შინაგანაწესი.

ზუსლი 70. რეჟიმი საკნის ტიპის სადგომებსა და სამარტოო საკნებში

საერთო, გაძლიერებული და მკაცრი რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიების საკნის ტიპის, აგრეთვე განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიის სამარტოო საკნის სადგომებში მოთავსებულ პირთათვის წესდება საპყრობილოს მკაცრ რეჟიმში მსჯავრდებულთა მოთავსებისათვის ამ კოდექსის 33-ე მუხლის შესაბამისად გათვალისწინებული რეჟიმი.

განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიის საკნის ტიპის სადგომსა და სამარტოო საკანში მოთავსებული მსჯავრდებულები მუშაობის დროს იზოლირებული უნდა იყვნენ სხვა მსჯავრდებულებისაგან.

არ დაიშვება მსჯავრდებულების ვადამდე გადაყვანა საკნის ტიპის სადგომებიდან და სამარტოო საკნიდან გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ეს, საექიმო დასკვნის თანახმად, საჭიროა მსჯავრდებულის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო.

მუხლი 71. რეჟიმი საჯარიმო ან სადისციპლინო იზოლატორსა და კარცერში

საჯარიმო ან სადისციპლინო იზოლატორში, აგრეთვე კარცერში მოთავსებულ მსჯავრდებულებს არა აქვთ პაემანის, ამანათების, გადაცემების, ბანდეროლების მიღების, საკვები პროდუქტების და პირველი მოთხოვნილების საგნების შექმნის, წერილების გაგზავნისა, მაგიდის სათამაშოებით სარგებლობისა და თამბაქოს მოწევის უფლება.

საჯარიმო იზოლატორსა და კარცერში მოთავსებულ მსჯავრდებულებს არ ეძლევათ ლოგინი და ისინი არ გაჰყავთ სასაიროდ.

სადისციპლინო იზოლატორში მოთავსებული მსჯავრდებულნი სარგებლობენ ყოველდღიური ერთსაათიანი გასაიროებით.

საჯარიმო იზოლატორში სამუშაოზე გამოყვანით მოთავსებული მსჯავრდებულები სამუშაოზე გამოჰყავთ სხვა მსჯავრდებულებისაგან იზოლირებულად.

მსჯავრდებული კარცერში მარტოა მოთავსებული.

**თავი მეთორმეტე
თავისუფლებააღკვეთილი პირების მატერიალური
პასუხისმგებლობა**

**მუხლი 72. თავისუფლებააღკვეთილი პირების მატერიალური
პასუხისმგებლობა**

თავისუფლებააღკვეთილი პირები მატერიალურად პასუხისმგებელი არიან სასჯელის მოხდის დროს სახელმწიფოსათვის მიყენებული მატერიალური ზარალისათვის:

ა) თუ ზარალი მიყენებულია მათ მიერ შრომითი მოვალეობის შესრულების პროცესში — სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ შრომის კანონმდებლობით დადგენილი ოდენობით;

ბ) თუ ზარალი მიყენებულია სხვა მოქმედებით — სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ სამოქალაქო კანონმდებლობით დადგენილი ოდენობით.

მსჯავრდებულის მიერ სასჯელის მოხდის დროს ჩადენილი დანაშაულით მიყენებული ზარალის ანაზღაურება ხდება საერთო წესით. სასჯელის მოხდისაგან მსჯავრდებულთა განთავისუფლების შემ-

დღე სასჯელის მოხდისას აუნაზღაურებლად დარჩენილი ზარალი შეიძლება ანაზღაურებულ იქნეს სასამართლოს გადაწყვეტილებით, კანონით დადგენილი წესით.

მუხლი 73. თავისუფლებააღკვეთილ პირთა მიერ მატერიალური ზარალის ანაზღაურების წესი

თავისუფლებააღკვეთილი პირის მიერ სასჯელის მოხდის დროს სახელმწიფოსათვის მიყენებული მატერიალური ზარალის ანაზღაურება წარმოებს შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსის დადგენილებით.

მსჯავრდებულს უფლება აქვს გაასაჩივროს შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსის დადგენილება ზემდგომ თანამდებობის პირთან. გასაჩივრება ვერ შეაჩერებს ზარალის ანაზღაურებაზე გამოტანილი დადგენილების აღსრულებას.

ზემდგომ თანამდებობის პირს საამისო საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში შეუძლია გააუქმოს ანაზღაურების შესახებ გამოტანილი დადგენილება ან შეცვალოს ასანაზღაურებელი თანხის ოდენობა.

უსწოროდ დაქვითული თანხა უნდა დაუბრუნდეს მსჯავრდებულს და ჩაირიცხოს მის პირად ანგარიშზე.

თავი მცამეტი

თავისუფლებააღკვეთილ პირთა მატერიალურ-საყოფაცხოვრებო უზრუნველყოფა და სამედიცინო მომსახურება

მუხლი 74. თავისუფლებააღკვეთილ პირთა მატერიალურ-საყოფაცხოვრებო უზრუნველყოფა

პირები, რომლებიც სასჯელს იხდიან თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში, უზრუნველყოფილი უნდა იქნენ საჭირო საბინაო-საყოფაცხოვრებო პირობებით, რომლებიც შეესაბამება სანიტარიისა და ჰიგიენის წესებს. საცხოვრებელი ფართობის ნორმა ერთ მსჯავრდებულზე არ შეიძლება იყოს 2 კვადრატულ მეტრზე ნაკლები, ხოლო შრომა-აღმზრდელობით კოლონიაში — 2,5 კვადრატულ მეტრზე ნაკლები.

მსჯავრდებულს გამოუყოფენ ინდივიდუალურ საწოლ ადგილსა და ლოჯინს. ისინი უზრუნველყოფილი უნდა იქნენ ტანსაცმლით, თეთრეულით და ფეხსაცმლით სეზონის მიხედვით და კლიმატური პირობების გათვალისწინებით.

მსჯავრდებულნი იღებენ ისეთ საკვებს, რომელიც უზრუნველყოფს მათი ორგანიზმის ნორმალურ ცხოველქმედობას. კვების ნორმები დიფერენცირებულია შრომა-გასწორების დაწესებულების ადგილმდებარეობის კლიმატური პირობების, მსჯავრდებულთა მიერ შესასრულებელი სამუშაოს ხასიათისა და შრომისადმი მათი დამოკიდებულების მიხედვით. პირები, რომლებიც მოთავსებული არიან საერთო, გაძლიერებული და მკაცრი რეჟიმის შრომა-გასწორების კოლონიების საჯარიმო, სადისციპლინო იზოლატორებში, კარცერში, საკნის ტიპის სადგომებში, აგრეთვე განსაკუთრებული რეჟიმის კოლონიის სამართაო საკანში, საკვებს შემცირებული ნორმებით იღებენ.

ორსულ ქალებს, მეძუძურ დედებს, არასრულწლოვანთ, აგრეთვე ავადმყოფებს უქმნიან გაუმჯობესებულ საბინაო-საყოფაცხოვრებო პირობებს და უწესებენ კვებას გაძლიერებული ნორმით.

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორების კანონმდებლობის საფუძვლების 36-ე მუხლის შესაბამისად თავისუფლებააღკვეთილი პირებისათვის კვებისა და მატერიალურ-საყოფაცხოვრებო უზრუნველყოფის ნორმებს აწესებს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო.

მუხლი 75. თავისუფლებააღკვეთილ პირთა სამედიცინო მომსახურება

თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში ეწყობა საჭირო სამკურნალო დაწესებულებები.

სამკურნალო-პროფილაქტიკური და ეპიდემიის საწინააღმდეგო მუშაობა თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში ეწყობა და ტარდება ჯანმრთელობის დაცვის კანონმდებლობის შესაბამისად.

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორების კანონმდებლობის საფუძვლების 37-ე მუხლის შესაბამისად თავისუფლებააღკვეთილ პირთათვის სამედიცინო დახმარების გაწევის წესს, ჯანმრთელობის დაცვის ორგანოების სამკურნალო დაწესებულებათა გამოყენებისა და ამ მიზნით მათი სამედიცინო პერსონალის მოწვევის წესს განსაზღვრავს სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტრო და სსრ კავშირის ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტრო.

შრომა-გასწორების კოლონიებთან საჭირო შემთხვევაში ეწყობა ბავშვთა სახლები. მსჯავრდებულთ შეუძლიათ იქ მოათავსონ თავიანთი ორ წლამდე ასაკის ბავშვები.

მსჯავრდებულთა ბავშვებს ორ წლის ასაკის მიღწევის შემდეგ გზავნიან შესაბამის საბავშვო დაწესებულებებში ან ისინი შეიძლება

აღსაზრდელად გადასცენ მსჯავრდებულის ნათესავენს ან სხვა პირთ
საქართველოს სსრ საქორწინო და საოჯახო კოდექსით დადგენილი
წესით.

**მუხლი 76. თავისუფლებააღკვეთილი ალკოჰოლიკებისა და ნარ-
კომანების იძულებითი მკურნალობა**

თავისუფლებააღკვეთილ მსჯავრდებულთ, რომლებსაც საქართვე-
ლოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსის 63-ე მუხლის შესაბამისად
სასამართლომ შეუფარდა იძულებითი მკურნალობა ალკოჰოლიზმის
ან ნარკომანიისაგან, მკურნალობა უტარდებათ თავისუფლების აღ-
კვეთის მოხდის დროს.

თუ თავისუფლების აღკვეთის მოხდის დროს დადგინდება, რომ
მსჯავრდებული, რომლის მიმართ სასამართლოს არ შეუფარდება
იძულებითი მკურნალობა, არის ალკოჰოლიკი ან ნარკომანი, შრომა-
გასწორების დაწესებულების ადმინისტრაცია მსჯავრდებულის მი-
მართ იძულებითი მკურნალობის გამოყენების შესახებ წარდგინე-
ბით მიმართავს სასამართლოს შრომა-გასწორების დაწესებულების
ადგილსამყოფელის მიხედვით.

თუ თავისუფლების აღკვეთის ადგილიდან განთავისუფლების
დროსათვის მსჯავრდებულის მკურნალობა არ არის დასრულებუ-
ლი, შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსს სასამართლოში
შეაქვს წარდგინება სამკურნალო-შრომით პროფილაქტიკურში
იძულებითი მკურნალობის გაგრძელების შესახებ.

თავი მეთოთხმეტი

**თავისუფლებააღკვეთილ პირთა მიმოსვლა უზადრაგოდ
ან გამყოლის გარეშე**

**მუხლი 77. თავისუფლებააღკვეთილ პირთა მიმოსვლა უზადრა-
გოდ ან გამყოლის გარეშე**

შრომა-გასწორების კოლონიის ფარგლებს გარეთ უზადრაგოდ
მიმოსვლის ნება, თუ ეს აუცილებელია მსჯავრდებულთა მიერ შესა-
სრულებელი სამუშაოს ხასიათის მიხედვით, შეიძლება გამოწველის
შემთხვევებში მიეცეს მსჯავრდებულთ, რომლებიც მტკიცედ დაა-
დგენენ გამოსწორების გზას, სასჯელის ვადის არანაკლებ ერთი მესა-
მედის მოხდის შემდეგ, ხოლო მსჯავრდებულთ, რომელთა მიმართ
კანონის შესაბამისად არ იყენებენ ვადამდე პირობით განთავისუფ-
ლებას, — სასჯელის ვადის არანაკლებ ორი მესამედის მოხდის
შემდეგ.

შრომა-აღმზრდელობით კოლონიებში მოთავსებულ მსჯავრდებულთ, რომლებიც მტკიცედ დაადგნენ გამოსწორების გზას და რომლებმაც მოიხადეს თავისუფლების აღკვეთის არანაკლებ ექვსი თვე, შეიძლება მიეცეთ კოლონიის ფარგლებს გარეთ გამყოლის გარეშე მიმოსვლის უფლება, თუ ეს აუცილებელია მსჯავრდებულთა მიერ შესასრულებელი სამუშაოს ხასიათის მიხედვით.

მუხლი 78. თავისუფლება აღკვეთილ პირთა უზადრაგოდ ან გამყოლის გარეშე მიმოსვლის უფლების შეზღუდვა

არ დაიშვება უზადრაგოდ ან შესაბამისად გამყოლის გარეშე კოლონიის ფარგლებს გარეთ მიმოსვლა: განსაკუთრებით საშიში რეციდივისტებისა; განსაკუთრებით საშიში სახელმწიფო დანაშაულისათვის მსჯავრდებულებისა; მსჯავრდებულებისა, რომლებსაც სიკვდილით დასჯა პატიების ან ამნისტიის წესით შეეცვალათ თავისუფლების აღკვეთით; მსჯავრდებულებისა ბანდიტიზმისათვის, ყალბი ფულის ან ფასიანი ქაღალდების დამზადებისათვის და გასაღებისათვის დამამძიმებელ გარემოებაში, სავალუტო ოპერაციების წესების დარღვევისათვის დამამძიმებელ გარემოებაში, ძარცვისათვის დამამძიმებელ გარემოებაში, ყაჩაღობისათვის დამამძიმებელ გარემოებაში, განზრახ მკვლელობისათვის დამამძიმებელ გარემოებაში, სხეულის განზრახ მძიმე დაზიანებისათვის დამამძიმებელ გარემოებაში, გაუპატიურებისათვის დამამძიმებელ გარემოებაში, მილიციის მუშაკის ან სახალხო რაზმელის სიცოცხლის ხელყოფისათვის, განსაკუთრებით ბოროტი ხულიგნობისათვის, ყაჩაღური თავდასხმით ჩადენილი ცეცხლსასროლი იარაღის, საბრძოლო მასალების ან ფეთქებად ნივთიერებათა გატაცებისათვის; მსჯავრდებულებისა, რომლებმაც თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში სასჯელის მოხდის პერიოდში ჩაიდინეს ახალი განზრახი დანაშაული; მსჯავრდებულებისა, რომლებიც სარგებლობდნენ უზადრაგოდ ან გამყოლის გარეშე მიმოსვლის უფლებით, მაგრამ ჩამოერთვათ ეს უფლება ჩადენილ დარღვევებთან დაკავშირებით; მსჯავრდებულებისა, რომელთაც არ გააჩნიათ მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი; უცხოელებისა და მოქალაქეობის არმქონე მსჯავრდებულებისა; მსჯავრდებულებისა, რომელთაც სასამართლომ შეუფარდა იძულებითი მკურნალობა ალკოჰოლიზმისა და ნარკომანიისაგან.

არ დაიშვება მსჯავრდებულთა უზადრაგოდ ან გამყოლის გარეშე მიმოსვლა ქ. თბილისში, სასაზღვრო და საკურორტო ადგილებში. აგრეთვე სხვა დასახლებულ პუნქტებში, რომელთაც სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორების კანონმდებლო-

ბის საფუძვლებს 38-ე მუხლის შესაბამისად განსაზღვრავს სსრ-ის შიშის შინაგან საქმეთა სამინისტრო.

მუხლი 79. თავისუფლება აღკვეთილ მსჯავრდებულთათვის უბადრაგოდ ან გამყოლის გარეშე მიმოსვლის უფლების მიცემის წესი

კოლონიის ფარგლებს გარეთ უბადრაგოდ ან გამყოლის გარეშე მიმოსვლის უფლება მსჯავრდებულთ ეძლევათ შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსის მოტივირებული დადგენილებით, რომელიც შეთანხმებულია სამეთვალყურეო კომისიასთან ან, შესაბამისად, არასრულწლოვანთა საქმეთა კომისიასთან. ასეთ მსჯავრდებულთა ცხოვრება კოლონიის ფარგლებს გარეთ აკრძალულია.

უბადრაგოდ ან გამყოლის გარეშე მიმოსვლის უფლება ვრცელდება მხოლოდ სამუშაოს შესრულების დროზე, განსაზღვრული ტერიტორიის ფარგლებში ან განსაზღვრული მარშრუტით.

იმ მსჯავრდებულთა ქცევის წესებს, რომელთაც კოლონიის ფარგლებს გარეთ უბადრაგოდ ან გამყოლის გარეშე მიმოსვლის უფლება აქვთ, ადგენს შრომა-გასწორების დაწესებულებათა შინაგანაწესი.

მსჯავრდებულთა მიერ რეჟიმის ან ქცევის წესების დარღვევის შემთხვევაში, აგრეთვე სამუშაოს ხასიათის შეცვლისას მსჯავრდებულთა უბადრაგოდ ან გამყოლის გარეშე მიმოსვლის უფლებას აუქმებს კოლონიის უფროსი თავისი დადგენილებით.

მუხლი 80. მსჯავრდებული ქალების კოლონიის გარეთ ცხოვრება

მსჯავრდებულ ქალებს, თუ ისინი კეთილსინდისიერად ეკიდებიან შრომას და იცავენ რეჟიმის მოთხოვნებს, შრომა-გასწორების კოლონიის უფროსის მოტივირებული დადგენილებით, რომელიც შეთანხმებულია სამეთვალყურეო კომისიასთან, შეიძლება დაერთოთ კოლონიის გარეთ ცხოვრების ნება ორსულობასთან და მშობიარობასთან დაკავშირებით სამუშაოდან განთავისუფლების დროის განმავლობაში, აგრეთვე ბავშვის ორი წლის ასაკის მიღწევამდე.

მსჯავრდებულ ქალებს, რომელთაც კოლონიის გარეთ ცხოვრების ნება აქვთ:

დაასახლებენ კოლონიის ტერიტორიის ახლოს, კოლონიის საცხოვრებელ სადგომებში და ისინი იმყოფებიან კოლონიის ადმინისტრაციის მუდმივ მეთვალყურეობაში;

შეუძლიათ ატარონ სამოქალაქო ტანსაცმელი, შეუძლიათ თან იქონიონ ფული და ძვირფასი ნივთები, შეუზღუდავად ისარგებლონ ფულით;

შეუძლიათ შეუზღუდავად გაგზავნონ წერილები, მიიღონ ფულადი გზავნილები, ჰქონდეთ პაემანი ახლო ნათესაებთან ან სხვა პირებთან, მიიღონ ამანათები, გადაცემები და ბანდეროლები; ადგომიდან დაწოლის საათამდე ისარგებლონ თავისუფალი მოსვლის უფლებით იმ ტერიტორიაზე, რომლის საზღვრებს დაადგენს კოლონიის უფროსი;

მშობიარობის შემდეგ სამუშაოდან განთავისუფლების პერიოდის დამთავრებისთანავე ასრულებენ სამუშაოს კოლონიის ადმინისტრაციის მითითებით და იღებენ ხელფასს საერთო საფუძველზე იმ სხვა მსჯავრდებულების თანაბრად, რომლებიც სასჯელს იხდიან ამ სახეობის შრომა-გასწორების დაწესებულებებში.

რეჟიმისა და ქცევის წესების სისტემატური ან ბოროტი დარღვევის შემთხვევაში შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსის მოტივირებული დადგენილებით, რომელიც შეთანხმებულია სამეთვალყურეო კომისიასთან, კოლონიის გარეთ ცხოვრების უფლება უქმდება, ხოლო მსჯავრდებულ ქალებს შეასახლებენ კოლონიაში სასჯელის შემდგომი მოხდისათვის.

თავი მეთხუთმეტი

უშიშროების ღონისძიებანი და იარაღის გამოყენების საფუძვლები

მუხლი 81. უშიშროების ღონისძიებანი, რომლებსაც იყენებენ თავისუფლებააღკვეთილი პირების მიმართ

თავისუფლებააღკვეთილ პირთა მიმართ, თუ ისინი ფიზიკურ წინააღმდეგობას უწევენ შრომა-გასწორების დაწესებულებათა მუშაკებს, შმაგობენ ან ჩადიან სხვა ძალმომრეობით მოქმედებას, გარშემო მყოფთათვის ან საკუთარი თავისათვის ზიანის მიყენების თავიდან აცილების მიზნით დასაშვებია ხელბორკილების ან დამაწყნარებელი პერანგის გამოყენება.

მსჯავრდებულ არასრულწლოვანთა და მსჯავრდებულ ქალთა მიმართ დამაწყნარებელ პერანგს არ იყენებენ.

მუხლი 82. იარაღის გამოყენების საფუძველი

იმ შემთხვევაში, თუ თავისუფლებააღკვეთილი პირი ჩაიდენს თავდასხმას ან სხვა განზრახ მოქმედებას, რომელიც უშუალოდ ემუქრება შრომა-გასწორების დაწესებულებათა მუშაკების ან სხვა პირთა სიცოცხლეს, აგრეთვე პატიმრობიდან გაქცევის შემთხვევაში

გამონაკლისი ღონისძიების სახით დასაშვებია იარაღის გამოყენება თუ სხვა ღონისძიებით შეუძლებელია აღნიშნული მოქმედების აღკვეთა. ქალებისა და არასრულწლოვანთა გაქცევის დროს იარაღის გამოყენება დაუშვებელია.

იარაღის გამოყენების თითოეული შემთხვევის შესახებ თავისუფლების აღკვეთის ადგილის ადმინისტრაციამ დაუყოვნებლივ უნდა აცნობოს პროკურორს.

კ ა რ ი V

გადასახლების სახით სასჯელის მოხდის წესი და პირობები

თავი მეთექვსმეტი

გადასახლების სახით სასჯელის მოხდის წესი და პირობები

მუხლი 83. გადასახლების მოხდის ადგილები

გადასახლებამისჯილი პირნი სასჯელს იხდიან ამ მიზნისათვის განკუთვნილ ადგილას.

საცხოვრებლად განსაზღვრული ადმინისტრაციული რაიონის ფარგლებში გადასახლებული თავის შეხედულებისამებრ ირჩევს საცხოვრებელ ადგილს.

მუხლი 84. გადასახლებაში გაგზავნა

გადასახლებამისჯილთ სასჯელის მოხდის ადგილას გზავნიან განაჩენის კანონიერ ძალაში შესვლის ან განაჩენის შესასრულებლად მიქცევის დღიდან არაუგვიანეს ათი დღის ვადისა სახელმწიფოს ხარჯზე, უბადრაგოდ ან ბადრაგით.

უბადრაგოდ ან ბადრაგით გადასახლებაში მსჯავრდებულის გაგზავნის საკითხს ჩადენილი დანაშაულის ხასიათის, საზოგადოებრივი საშიშროების ხარისხის და მსჯავრდებულის პიროვნების გათვალისწინებით სასამართლო გადაწყვეტს განაჩენის გამოტანისას შემდეგ შემთხვევაში:

გადასახლების ძირითად სასჯელად დანიშვნისას;

თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელისაგან ვადამდე პირობით განთავისუფლების საკითხის გადაწყვეტისას — იმ შემთხვევებში, როდესაც გადასახლება დანიშნულია დამატებითი სასჯელის სახით;

თავისუფლების აღკვეთის უფრო მსუბუქი სახის სასჯელით — გადასახლებით — შეცვლისას.

მსჯავრდებული, რომელმაც მოიხადა ძირითადი სასჯელი თავისუფლების აღკვეთის სახით, თუ მას სასამართლოს მიერ დამატებით სასჯელად დანიშნული ჰქონდა გადასახლება, გადასახლების მოხდის ადგილზე იგზავნება ბადრაგით.

როდესაც მსჯავრდებული სასჯელის მოხდის ადგილზე უბადრუ-
 გოდ იგზავნება, ამ სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანოები
 მსჯავრდებულს სასჯელის მოხდის ადგილზე წარსადგენად ჩააბარე-
 ბენ მიწერილობას გამგზავრების მარშრუტის და ჩასვლის ვადის აღ-
 ნიშნით, მგზავრობის მანძილზე უზრუნველყოფენ მას სამგზავრო
 ხარჯებით, ტანსაცმლით და ფეხსაცმლით სეზონის მიხედვით და
 კვებით. მსჯავრდებულს განუმარტავენ მის მოვალეობებსა და უფ-
 ლებებს და პასუხისმგებლობას გადასახლების ადგილიდან ან გზი-
 დან გაქცევისათვის საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექ-
 სის 204-ე მუხლის შესაბამისად, რის შესახებაც მას ჩამოართმევენ
 ხელწერილს.

თუ მსჯავრდებული თავს აარიდებს გადასახლების ადგილზე გამგ-
 ზავრებას, განაჩენის აღსრულების განმგებელი ორგანოები დააკავე-
 ბენ მსჯავრდებულს და მასალებს დაუყოვნებლივ გადაგზავნიან რა-
 იონულ (საქალაქო) სახალხო სასამართლოში მსჯავრდებულის გადა-
 სახლების ადგილზე ბადრავით ვაგზავნის შესახებ საკითხის განსახი-
 ლველად, არა უგვიანეს სამი დღე-ღამისა საქართველოს სსრ სისხ-
 ლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 380-ე მუხლის შესაბამისად.

სასამართლოს განაჩენის გამოტანის შემდეგ პატიმრობაში ყოფ-
 ნისა და გადასახლების ადგილამდე ბადრავით მგზავრობის დრო
 ჩაითვლება სასჯელის ვადაში შემდეგი ანგარიშით: პატიმრობაში ან
 ბადრაგქვეშ ყოფნის ერთი დღე—გადასახლების სამ დღედ; გადასახ-
 ლების მოხდის ადგილამდე უბადრავოდ მგზავრობისას გზაში ყოფ-
 ნის ერთი დღე — გადასახლების ერთ დღედ.

მუხლი 85. გადასახლების მოხდის რეჟიმი

გადასახლებამისჯილი იმყოფება ამ სასჯელის აღსრულების გამ-
 გებელი ორგანოების ზედამხედველობაში.

იმ რაიონში ჩასვლისას, რომელიც მსჯავრდებულს მიჩენილი აქვს
 გადასახლების მოსახდელად, იგი ვალდებულია დაუყოვნებლივ გა-
 მოცხადდეს რეგისტრაციისათვის მშრომელთა დეპუტატების რაიონ-
 ული (საქალაქო) საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის შინაგან საქ-
 მეთა განყოფილებაში, ყოველთვიურად დაწესებულ დროს აღრიც-
 ხვისათვის გამოცხადდეს ამ ორგანოში, ხოლო გადასახლებულის მი-
 მართ კონტროლის გაძლიერების აუცილებლობისას, იმ შემთხვევა-
 ში, რომელსაც განსაზღვრავს ამ სასჯელის აღსრულების განმგებელი
 ორგანოს ხელმძღვანელი, რეგისტრაციისათვის გამოცხადდეს თვეში
 არა უმეტეს ოთხჯერ, ამ ორგანოს აცნობოს წინასწარ, არა უგვიან-
 ნეს სამი დღისა, საცხოვრებელი ადგილისა და სამუშაოს გამოცვლის
 შესახებ.

გადასახლებულთა შრომა წესრიგდება შრომის კანონმდებლობით საერთო საფუძველზე.

საზოგადოებრივად სასარგებლო შრომისათვის თავის არიდების შემთხვევაში გადასახლებულები პასუხს აგებენ საერთო საფუძველზე.

მუხლი 87. პოლიტიკურ-აღმზრდელობითი მუშაობა გადასახლებულებთან

გადასახლებულებთან პოლიტიკურ-აღმზრდელობით მუშაობას ეწევიან მშრომელთა კოლექტივები და საზოგადოებრივი ორგანიზაციები მსჯავრდებულთა სამუშაო ადგილის მიხედვით, აგრეთვე საზოგადოებრიობა — მსჯავრდებულთა საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

გადასახლებულებთან პოლიტიკურ-აღმზრდელობითი მუშაობის ჩატარებაში მონაწილეობას იღებენ ამ სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანოს მუშაკები.

მსჯავრდებულთ წახალისებენ პოლიტიკურ-აღმზრდელობით ღონისძიებებში მონაწილეობისათვის, რასაც მხედველობაში იღებენ მათი გამოსწორებისა და ხელახლა აღზრდის ხარისხის განსაზღვრისას.

მუხლი 88. გადასახლებულთა სამუშაო ადგილის საწარმოს, დაწესებულების და ორგანიზაციის ადმინისტრაციის მოვალეობანი

გადასახლებულთა სამუშაო ადგილის საწარმოს, დაწესებულების და ორგანიზაციის ადმინისტრაციას ევალება:

კონტროლის დაწესება მსჯავრდებულთა ქცევაზე წარმოებასა და ყოფაცხოვრებაში;

მსჯავრდებულთა შრომითი აღზრდა შრომისადმი პატიოსანი დამოკიდებულების, შრომისა და სახელმწიფო დისციპლინის დაცვის, საწარმოო კვალიფიკაციის ამაღლების სულისკვეთებით;

მსჯავრდებულთა მიმართ შრომის კანონმდებლობით გათვალისწინებული წახალისებისა და სასჯელის ღონისძიებების გამოყენება;

ამ სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანოებისათვის მსჯავრდებულის მიმართ გამოყენებული წახალისებისა და სასჯელის ღონისძიებებისა და მსჯავრდებულის მიერ გადასახლების მოხდის რეჟიმის დარღვევის შეტყობინება.

მუხლი 89. გადასახლებულის დროებით წასვლა მისთვის საცხოვრებლად მიჩენილი ადმინისტრაციული რაიონის ფარგლებს გარეთ

გადასახლებულს მისთვის საცხოვრებლად მიჩენილი ადმინისტრაციული რაიონის ფარგლებს გარეთ წასვლის ნებართვა შეიძლება მიეცეს შემდეგ შემთხვევებში:

როგორც წახალისება კარგი ყოფაქცევისა და შრომისადმი პატიოსანი დამოკიდებულებისათვის — მორიგი შევებულების დროს; თუ გამოიძახა სასწავლო დაწესებულებამ სასწავლო სესიისათვის, სახელმწიფო გამოცდისათვის, დიპლომის დასაცავად, — გამოძახებაში მითითებული ვადით;

თუ აუცილებელია სპეციალური მკურნალობა, როცა ადგილზე სათანადო სამედიცინო დახმარების მიღება შეუძლებელია, — სამკურნალო დაწესებულებაში ყოფნის ვადით;

თუ გარდაიცვალა ან მძიმე ავადმყოფია ახლო ნათესავი, ან სხვა განსაკუთრებულ შემთხვევებში — 10 დღე-ღამემდე ვადით;

სასამსახურო მივლინების დროს — მივლინების ვადით, მაგრამ არა უმეტეს 10 დღე-ღამისა.

ამ შემთხვევებში საცხოვრებლად განკუთვნილი ადმინისტრაციული რაიონის ფარგლებს გარეთ ყოფნა ჩაითვლება სასჯელის მოხდის ვადაში.

გადასახლებულის დროებითი წასვლის ნებართვა გაიცემა ამ სახის სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანოს უფროსის მოტივირებული დადგენილებით.

გადასახლებული, რომელსაც მიეცა დროებით წასვლის ნებართვა, მოვალეა რეგისტრაციაში გატარდეს თავისი დროებით სამყოფი ადგილის მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის შინაგან საქმეთა განყოფილებაში.

საპატიო მიზეზის გარეშე გადასახლებულის დაგვიანებით გამოცხადება სასჯელის მოხდის ადგილზე გამოიწვევს მის პასუხისმგებლობას ამ კოდექსის 91-ე მუხლის შესაბამისად.

მუხლი 90. გადასახლებულთა წახალისების ღონისძიებანი

საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების ადმინისტრაცია გადასახლებულთა სამუშაო ადგილის მიხედვით, შრომის კანონმდებლობის შესაბამისად, იყენებს გადასახლებულთა წახალისების ღონისძიებებს საერთო საფუძვლებზე.

გადასახლების შესახებ განაჩენის აღსრულების განმგებელი ორგანოს ხელმძღვანელს გადასახლებულთა წახალისებლად სანი-

მუშო ყოფაქცევისა და პატიოსანი შრომისათვის შეუძლია გამოიყენოს შემდეგი ღონისძიებანი:

მადლობის გამოცხადება;

ადრე დადებული სასჯელის ვადამდე მოხსნა;

მორიგი შევებულების განმავლობაში გადასახლებულისათვის ადმინისტრაციული რაიონის ფარგლებს გარეთ წასვლის ნებართვის მიცემა.

ის გადასახლებულნი, რომლებმაც სანიმუშო ყოფაქცევით და პატიოსანი შრომით დაამტკიცეს თავიანთი გამოსწორება, შეიძლება კანონით დადგენილი წესით წარდგენილ იქნენ სასჯელისაგან ვადამდე პირობით განთავისუფლების ან სასჯელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სასჯელით შეცვლისათვის.

მუხლი 91. სასჯელის ღონისძიებანი, რომელთაც იყენებენ გადასახლებულთა მიმართ

სასჯელის ღონისძიებებს გადასახლებულთა მიმართ მათი სამუშაო ადგილის საწარმოს, დაწესებულებისა და ორგანიზაციის ადმინისტრაცია იყენებს საერთო საფუძველზე შრომის კანონმდებლობის შესაბამისად.

გადასახლების რეჟიმის დარღვევისათვის გადასახლების შესახებ განაჩენის აღსრულების განმგებელი ორგანოს ხელმძღვანელს შეუძლია გადასახლებულის მიმართ გამოიყენოს სასჯელის შემდეგი ღონისძიებანი:

გაფრთხილება;

საყვედური;

ადმინისტრაციული რაიონის ფარგლებში საცხოვრებელი ადგილის შეზღუდვა ამა თუ იმ დასახლებული პუნქტის საზღვრებით, ექვს თვემდე ვადით.

სასჯელის დადების წინ მსჯავრდებულისაგან მოითხოვენ წერილობით ახსნა-განმარტებას, რომელიც უნდა შემოწმდეს.

სასჯელი არ შეიძლება დადებულ იქნეს გადაცდომის გამოვლინებიდან ერთი თვის და შემოწმების დამთავრების დღიდან ორი კვირის გასვლის შემდეგ. დადგენილება სასჯელის დადების შესახებ შეიძლება გასაჩივრებულ იქნეს ზემდგომ თანამდებობის პირთან. საჩივრის შეტანა სასჯელის აღსრულებას ვერ შეაჩერებს.

თუ მსჯავრდებულს სასჯელის მოხდის დღიდან ერთი წლის განმავლობაში არ დაედება ახალი სასჯელი, ის ითვლება სასჯელის არმქონედ.

კ ა რ ი ვ

გასახლების სახით სასჯელის აღსრულების წესი და პირობები

თავი მიჩვილმეტა

გასახლების სახით სასჯელის აღსრულების წესი და პირობები

მუხლი 92. საცხოვრებელი ადგილიდან გასახლებულთა გაქცევის წესი

გასახლებამისჯილ მსჯავრდებულთ მათი საცხოვრებელი ადგილიდან აქცევენ ათი დღის ვადაში დღიდან განაჩენის კანონიერ ძალაში შესვლისა ან აღსასრულებლად მისი მიქცევისა. მსჯავრდებულს გამოუძახებენ შინაგან საქმეთა სამინისტროს ადგილობრივ ორგანოში და ჩამოართმევენ პირობას მისთვის საცხოვრებლად აკრძალული ადგილის დადგენილ ვადაში დატოვების შესახებ. ამასთან ერთად გასახლებულს განუმარტავენ მის მოვალეობებსა და უფლებებს; აფრთხილებენ იმის შესახებ, რომ საცხოვრებლად აკრძალულ ადგილებში თვითნებურად დაბრუნებისათვის დაეკისრება სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსის 204-ე მუხლის შესაბამისად.

თუ გასახლებული საპატიო მიზეზის გარეშე არ გამოცხადდება ამ სახის სასჯელის აღსრულების განმგებელ ორგანოში, ის შეიძლება იძულებით იქნეს მიყვანილი.

გასახლებამისჯილნი თავიანთ ხარჯზე მიემგზავრებიან მათთვის საცხოვრებლად აკრძალული ადგილიდან. ამ სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანოები გამონაკლის შემთხვევაში გასახლებულს უწევენ მატერიალურ დახმარებას საცხოვრებლად აკრძალული ადგილიდან წასასვლელად.

თუ გასახლებამისჯილნი თავს აარიდებენ საცხოვრებელი ადგილიდან გამგზავრებას, ისინი შეიძლება გაქცეებულ იქნენ იძულებითი წესით ამ სახის სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანოს მიერ.

მუხლი 93. გასახლების მოხდის პირობები

გასახლებული სამუშაო და საცხოვრებელ ადგილს ირჩევს თავის შეხედულებისამებრ, გარდა მისთვის სასამართლოს განაჩენით საცხოვრებლად აკრძალული ადგილებისა.

საცხოვრებლად ამორჩეულ ადგილზე ჩასვლის შემდეგ გასახლებული მოვალეა ჩასვლის დღიდან არაუგვიანეს სამი დღე-ღამის გან-

მავლობაში აცნობოს თავისი ჩასვლის, ხოლო შემდეგ — მუშაობის დაწყებისა და საცხოვრებელი ადგილის შესახებ შინაგან საქმეთა ორგანოს საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით, რომელიც ამ ცნობებს შეატყობინებს მსჯავრდების ადგილის შინაგან საქმეთა ორგანოს.

საცხოვრებლად აკრძალულ ადგილებში გასახლებულის შესვლა შეიძლება ნებადართულ იქნეს მხოლოდ იმ შემთხვევებში და იმ წესით, რომლებიც დადგენილია ამ კოდექსის 94-ე მუხლით.

გასახლებულ პირთა შრომა წესრიგდება შრომის კანონმდებლობით საერთო საფუძველზე.

მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტები გასახლებულთ უწევენ დახმარებას სამუშაოზე მოწყობასა და საცხოვრებელი ფართობის მიღებაში.

გასახლებულებთან მათი საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით მშრომელთა კოლექტივები და საზოგადოებრივი ორგანიზაციები ატარებენ პოლიტიკურ-აღმზრდელობით მუშაობას, რომელიც მიმართულია შრომისადმი მათი პატიოსანი დამოკიდებულების, კანონების ზუსტად შესრულებისა და სოციალისტური თანაცხოვრების წესებისადმი პატივისცემის, სოციალისტური საკუთრებისადმი მომკირნედ დამოკიდებულების სულისკვეთებით აღზრდისაკენ, მსჯავრდებულთა შეგნებულობისა და კულტურული დონის ამაღლებისაკენ.

მუხლი 94. გასახლებულის დროებით შესვლა მისთვის საცხოვრებლად აკრძალულ ადგილებში

გასახლებულს შეიძლება მიეცეს მისთვის საცხოვრებლად აკრძალულ ადგილებში დროებით შესვლის ნებართვა შემდეგ შემთხვევებში:

კარგი ყოფაქცევისა და შრომისადმი პატიოსანი დამოკიდებულებისათვის წახალისებისას — მორიგი შვებულების განმავლობაში; სასწავლო დაწესებულებაში გამოძახებისას სასწავლო სესიისათვის, სახელმწიფო გამოცდისათვის, დიპლომის დასაცავად — გამოძახებაში მითითებული ვადით;

ახლო ნათესავის სიკვდილის ან მძიმე ავადმყოფობის, ან სხვა განსაკუთრებულ შემთხვევებში — თხუთმეტ დღემდე ვადით;

იმ შემთხვევაში, თუ აუცილებელია სპეციალური მკურნალობა, მაგრამ ადგილზე შეუძლებელია სათანადო სამედიცინო დახმარების მიღება, — სამკურნალო დაწესებულებაში ყოფნის განმავლობაში.

სასამსახურო მივლინებისას — არაუმეტეს ათი დღე-ღამის ვადით.

ამ შემთხვევებში საცხოვრებლად აკრძალულ ადგილებში ყოფი-
ნის დრო ჩაითვლება სასჯელის მოხდის ვადაში.

საცხოვრებლად აკრძალულ ადგილებში გასახლებულის დროე-
ბით შესვლის ნებართვას გაცემენ გასახლებულის ადგილსამყოფე-
ლის მიხედვით შინაგან საქმეთა ორგანოს უფროსის მოტივირებული
დადგენილების საფუძველზე, რასაც შეატყობინებენ მსჯავრდების
ადგილის შინაგან საქმეთა ორგანოს.

გასახლებული, რომელსაც დროებით შესვლის ნება დაერთო, მო-
ვალეა რეგისტრაციაში გატარდეს დროებით შესვლის ადგილის
მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოს აღმასრუ-
ლებელი კომიტეტის შინაგან საქმეთა განყოფილებაში.

**მუხლი 95. წახალისებისა და სასჯელის ღონისძიებანი, რომლებ-
საც იყენებენ გასახლებულთა მიმართ**

იმ პირობით მიმართ, რომლებიც იხდიან გასახლებას, მათი სამუ-
შაო ადგილის საწარმოს, დაწესებულებისა და ორგანიზაციის აღმი-
ნისტრაცია იყენებს წახალისებისა და სასჯელის ღონისძიებებს შრო-
მის კანონმდებლობის შესაბამისად, საერთო საფუძველზე.

გასახლებული პირნი, რომლებმაც სანიმუშო ყოფაქცევითა და
პატიოსანი შრომით დაამტკიცეს თავიანთი გამოსწორება, კანონით
დადგენილი წესით შეიძლება წარდგენილ იქნენ ვადადღე პირობით
გასანთავისუფლებლად ან სასჯელის მოუხდელი ნაწილის უფრო
მსუბუქი სასჯელით შეცვლისათვის.

კ ა რ ი VI

**თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაო-
ბის სახით სასჯელის აღსრულების წესი და პირობები**

თავი მეთვრამეტი

**თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაო-
ბის სახით სასჯელის მოხდის წესი და პირობები**

**მუხლი 96. თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუ-
შაობის სახეები**

მსჯავრდებულნი გამასწორებელ სამუშაოებს თავისუფლების
აღუკვეთლად, სასამართლოს განაჩენის შესაბამისად, იხდიან თავი-
ანთი მუშაობის ადგილას ან სხვა ადგილებში, რომელსაც ადგენენ

ამ სახის სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანოები, მაგნიტსკა მსჯავრდებულის საცხოვრებელ რაიონში, მისი შრომისუნარიანობისა და, თუ ეს შესაძლებელია, სპეციალობის გათვალისწინებით. არასრულწლოვანთა მიმართ, გარდა ამისა, მხედველობაში იღებენ აუცილებლობას, რომ უზრუნველყოფილ იქნეს ზედამხედველობა მათ ყოფაქცევასა და მათ მიერ საწარმოო კვალიფიკაციის მიღებაზე.

მუხლი 97. თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების მოხდის წესი

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების განაჩენი აღსრულდება არაუგვიანეს ათი დღის ვადისა განაჩენის კანონიერ ძალაში შესვლის ან მისი აღსრულებისათვის მიქცევის დღიდან.

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელ სამუშაოებს მსჯავრდებულნი იხდიან სახელმწიფო და საზოგადოებრივ საწარმოებში, დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებში.

პირნი, რომლებიც მსჯავრდებულნი არიან თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოებით მუშაობის ადგილის მიხედვით, სამუშაოდ რჩებიან იმავე საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში, სადაც ისინი მსჯავრდებამდე მუშაობდნენ, უწინდელ თანამდებობასა ან სამუშაოზე. ამ პირთა გადაყვანა სხვა თანამდებობაზე ან სამუშაოზე შეიძლება მხოლოდ შრომის კანონმდებლობით გათვალისწინებულ საერთო საფუძვლებზე.

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების სხვა ადგილებში მოხდა წარმოებს იმ დასახლებული პუნქტის ფარგლებში, სადაც მსჯავრდებული ცხოვრობს, ან იმ ადგილებში, საიდანაც მას საშუალება აქვს ყოველდღე დაუბრუნდეს მუდმივ საცხოვრებელ ადგილს.

მუხლი 98. თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების სახით სასჯელის აღსრულების ორგანიზაცია

იმ პირთა გამოსწორება და ხელახალი აღზრდა, რომლებიც გამასწორებელ სამუშაოებს იხდიან თავისუფლების აღუკვეთლად, წარმოებს საზოგადოებრივად სასარგებლო შრომაში მათი მონაწილეობის საფუძველზე. კონტროლს მსჯავრდებულთა ყოფაქცევაზე და მათთან პოლიტიკურ-აღმზრდელობით მუშაობას სასჯელის მოხდის ადგილის მიხედვით ახორციელებენ საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების კოლექტივები.

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოებში, მსჯავრდებული პირნი მოვალენი არიან დაიცვან სასჯელის მოხდისათვის დადგენილი წესები, გამოძახებისთანავე გამოცხადდნენ ამ სახის სასჯელის აღსრულების განმგებელ ორგანოში. საპატიო მიზეზის გარეშე ამ მოთხოვნის შეუსრულებლობის შემთხვევაში მსჯავრდებული შეიძლება მოყვანილი იქნეს იძულებითი წესით.

განაჩენის გამოტანის შემდეგ მსჯავრდებულთა შრომისუუნაროდ ცნობის შემთხვევაში ამ სახის სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანოები სასამართლოს წინაშე აღძრავენ შუამდგომლობას თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების სხვა, უფრო მსუბუქი სახის სასჯელით შეცვლის შესახებ. სასამართლოს მიერ ამ შუამდგომლობის განხილვამდე აღნიშნული პირები გამასწორებელ სამუშაოებს არ იხდიან.

იმ პირს, რომელსაც მიესაჯა გამასწორებელი სამუშაოები თავისუფლების აღუკვეთლად სხვა ადგილებში მოხდით, გამოიძახებს ამ სახის სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანო და არა უგვიანეს ათი დღის ვადისა სამუშაოდ გზავნის შესაბამის საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში მსჯავრდებულის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

მუხლი 99. თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების მოხდის ვადა

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების მოხდის ვადა გამოითვლება იმ თვეებითა და დღეებით, რომელთა განმავლობაში მსჯავრდებული მუშაობდა და მისი ხელფასიდან წარმოებდა დაქვითვა.

მსჯავრდებულის ნამუშევარი დღეების რაოდენობა არ უნდა იყოს იმ სამუშაო დღეების რაოდენობაზე ნაკლები, რომლებიც მოდის სასამართლოს მიერ დადგენილი სასჯელის კალენდარულ ვადაზე. თუ მსჯავრდებულმა არ გამოიმუშავა სამუშაო დღეების აღნიშნული რაოდენობა და არ არის ამ კოდექსით დადგენილი გამოუმუშავებელი დღეების სასჯელის ვადაში ჩათვლის საფუძველი, გამასწორებელი სამუშაოების მოხდა გრძელდება მანამ, სანამ დაწესებული სამუშაო დღეებს მსჯავრდებული სრულად გამოიმუშავებს.

სასჯელის მოხდის ვადაში ჩაითვლება ის დრო, რომლის განმავლობაში მსჯავრდებული საპატიო მიზეზის გამო არ მუშაობდა და მას კანონის შესაბამისად ეძლეოდა ხელფასი. ამ ვადაში ჩაითვლება

ავადმყოფობის დრო, ავადმყოფის მოვლისათვის მიცემული დრო აგრეთვე ორსულობასა და მშობიარობასთან დაკავშირებით შევებულებაში ყოფნის დრო. იმ ავადმყოფობის დრო, რომელიც გამოწვეულია სიმთვრალით, ჯანმრთელობისათვის ზიანის განზრახ მიყენებით, აგრეთვე სხვა მიზეზებით, რომელთა დაკავშირებით დახმარება დროებითი შრომისუუნარობის გამო არ გაიცემა, არ ჩაითვლება გამასწორებელი სამუშაოების მოხდის ვადაში.

მსჯავრდებულ კოლმეურნეებს სასჯელის მოხდის ვადაში ჩაითვლებათ აგრეთვე ის დრო, როდესაც ობიექტური პირობების გამო მათ ვერ მისცემენ სამუშაოს, თუ ნამუშევარი დღეების საერთო რაოდენობა ნაკლები არ არის მეურნეობაში კოლმეურნეებისათვის დაწესებულ წლიურ მინიმუმზე მისი ცალკეული პერიოდების მიხედვით.

თუ გამასწორებელი სამუშაოების მოხდის პერიოდში მსჯავრდებულს ახალი სამართალდარღვევისათვის შეეფარდება ადმინისტრაციული სასჯელი პატიმრობის სახით ან დაპატიმრება აღმკვეთი ღონისძიების წესით, მაშინ პატიმრობის ვადა გამასწორებელი სამუშაოების მოხდის ვადაში არ ჩაითვლება.

მუხლი 100. თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების მოხდის პირობები

იმ პირთა ხელფასიდან, რომლებსაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოები, სასჯელის მოხდის ვადის განმავლობაში სახელმწიფოს სასარგებლოდ აწარმოებენ დაქვითვას სასამართლოს განაჩენით დადგენილი ოდენობითა და ამ კოდექსის 101-ე მუხლით გათვალისწინებული წესით.

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების მოხდის ვადის განმავლობაში აკრძალულია მსჯავრდებულის დათხოვნა საკუთარი სურვილით ამ სახის სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანოების ნებართვის გარეშე. საკუთარი სურვილით სამსახურიდან დათხოვნის შესახებ მსჯავრდებულის განცხადების მიღებისას ამ სახის სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანოები ამოწმებენ მსჯავრდებულის თხოვნის საფუძვლიანობას, მსჯავრდებულის სამუშაო ადგილის ადმინისტრაციასა და პროფესიულ ორგანიზაციას ეკითხებიან აზრს ამის შესახებ, რის შემდეგ განცხადების გამო გამოაქვთ მოტივირებული გადაწყვეტილება. გადაწყვეტილება მსჯავრდებულისათვის საკუთარი სურვილით სამუშაოდან განთავისუფლებაზე უარის თქმის შესახებ შეიძლება გასაჩივრებულ იქნეს ზემდგომ თანამდებობის პირთან.

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების მონაღმრთის დრო მსჯავრდებულს არ ეთვლება შრომის საერთო და უწყვეტ სტაჟში, რის შესახებაც ჩაიწერება მის შრომის წიგნაკში.

თუ სასჯელმოხდელი პირი კეთილსინდისიერად მუშაობდა და სანიმუშოდ იქცეოდა თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების მოხდის პერიოდში, ეს დრო მას შეიძლება ჩაეთვალოს შრომის საერთო სტაჟში სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძველზე საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსის 28-ე მუხლით დადგენილი წესით.

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოებით მსჯავრდებულ პირთ სასჯელის მოხდის დროს არ ეძლევათ მორიგი შვებულება.

სასჯელის მოხდის დრო არ ითვლება სტაჟში, რომელიც იძლევა შვებულების, შეღავათებისა და ხელფასის დანამატების მიღების უფლებას.

იმ პირთ, რომლებიც იხდიან თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელ სამუშაოებს, დახმარება შრომისუუნარობის, ორსულობისა და მშობიარობის შემთხვევაში ეანგარიშებათ ხელფასიდან, სასამართლოს განაჩენით დანიშნულ დაქვითვათა გამოკლებით.

მუხლი 101. თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოებით მსჯავრდებულთა ხელფასიდან დაქვითვის წესი

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოებით მსჯავრდებულთა ხელფასიდან დაქვითვა სახელმწიფოს სასარგებლოდ წარმოებს ხელფასის მთელი თანხიდან, ამ თანხიდან გადასახადებისა და სხვა გადასახდელების გამოუკლებლივ, აგრეთვე მსჯავრდებულის მიმართ აღმასრულებელი დოკუმენტებით წაყენებული პრეტენზიების მიუხედავად.

დაქვითვას მსჯავრდებულის ხელფასიდან ყოველი ნამუშევარი თვისათვის თვის მეორე ნახევრის ხელფასის გაცემისას ახდენს იმ საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია, სადაც მსჯავრდებული იხდის სასჯელს, ხოლო სამუშაოდან დათხოვნისას— თვის ნამუშევარი ნაწილის მიხედვით. შეთავსებით მომუშავე პირთა ხელფასიდან დაქვითვა სასამართლოს განაჩენით დადგენილი ოდენობით წარმოებს მსჯავრდებულის თითოეული სამუშაო ადგილის ხელფასიდან. ხელფასის გაცემის დღეს მსჯავრდებულის ხელფასიდან დაქვითული თანხა დადგენილი წესით გადაირიცხება სახელმწიფოს შემოსავალში.

დაქვითვა არ ხდება სოციალური უზრუნველყოფისა და სოციალური დაზღვევის წესით მიღებული პენსიიდან და დახმარებიდან; ერთდროული ხასიათის გადასახდლებიდან, რომლებიც გათვალისწინებული არ არის ხელფასის სისტემით; მივლინებებთან, გადაყვანასთან, სამუშაოზე ხელახლა მიღებასთან და სხვა ადგილას სამუშაოზე გაგზავნასთან დაკავშირებული ხარჯებისათვის კომპენსაციის სახით გაცემული თანხებიდან და სხვა საკომპენსაციო გადასახდლებიდან.

მსჯავრდებული კოლმეურნეების ხელფასიდან დაქვითვის დროს ხელფასში ჩაითვლება მათი შემოსავლის როგორც ფულადი, ასევე ნატურალური ნაწილი. მსჯავრდებულებისაგან დაქვითული შემოსავლის ნატურალური ნაწილი რჩება კოლმეურნეობის განკარგულებაში, ხოლო მისი ღირებულება სახელმწიფო შესყიდვის ფასებში ჩაირიცხება სახელმწიფოს შემოსავალში. დაქვითული ფულადი თანხები ჩაირიცხება სახელმწიფოს შემოსავალში ყოველთვიურად გარანტირებული ხელფასის გაცემის დღეს. შემოსავლის ნატურალური ნაწილიდან დაქვითვა წარმოებს მისი შემოსავლისთანავე და საბოლოო ანგარიშსწორების დროს — სასოფლო-სამეურნეო წლის შედეგების მიხედვით.

ყველა შემთხვევაში, როდესაც სასამართლოს განაჩენი გამასწორებელი სამუშაოების შესახებ საქმის მოსპობის გამო გაუქმებულია, მსჯავრდებულის ხელფასიდან დაკავებული თანხა მთლიანად უბრუნდება მას.

მუხლი 102. მსჯავრდებულის მიერ თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების მოხდის ადგილის საწარმოს, დაწესებულებისა და ორგანიზაციის ადმინისტრაციის მოვალეობანი

მსჯავრდებულის მიერ თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების მოხდის ადგილის საწარმოს, დაწესებულებისა და ორგანიზაციის ადმინისტრაციას ევალება:

კოლექტივის წევრებს გააცნოს სასამართლოს განაჩენი;

საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და კოლექტივის წევრების მონაწილეობით კონტროლი გაუწიოს მსჯავრდებულის ყოფაქცევას წარმოებასა და ყოფაცხოვრებაში და მსჯავრდებულებთან ჩაატაროს პოლიტიკურ-აღმზრდელობითი მუშაობა მათი გამოსწორებისა და ხელახალი აღზრდისათვის;

აწარმოოს მსჯავრდებულის შრომითი აღზრდა შრომისადმი პატიოსანი დამოკიდებულების, საწარმოო კვალიფიკაციის ამაღლე-

ბის, შრომითი და სახელმწიფო დისციპლინის დაცვის სულისკვეთებით;

დაუყოვნებლივ შეატყობინოს ამ სახის სასჯელის აღსრულების განმგებელ ორგანოებს მსჯავრდებულზე განაჩენის ასლის მიღების, მის მიმართ გამოყენებული წახალისებისა და სასჯელის ღონისძიებების შესახებ;

სწორად და დროულად დაქვეითოს მსჯავრდებულის ხელფასიდან სახელმწიფოს სასარგებლოდ და დროზე გადარიცხოს დადგენილი წესით დაკავებული თანხა;

შკაცრად დაიცვას თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების მოხდის ამ კოდექსით გათვალისწინებული პირობები.

მუხლი 103. თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების აღსრულების განმგებელი ორგანოების მოვალეობანი

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების აღსრულების განმგებელ ორგანოებს ევალებათ:

პერსონალურად აღრიცხონ თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოებით მსჯავრდებული პირები;

სამუშაოზე გაგზავნონ ის პირნი, რომლებიც მსჯავრდებული არიან გამასწორებელი სამუშაოების სხვა ადგილებში მოხდით;

როცა აუცილებელია, სამუშაოზე მოწყობაში დაეხმარონ იმ პირთ, რომლებიც მსჯავრდებული არიან გამასწორებელი სამუშაოების თავის სამუშაო ადგილზე მოხდით;

კონტროლი გაუწიონ მსჯავრდებულთა ხელფასიდან დაქვეითების სწორად წარმოებას და ადმინისტრაციის მიერ ამ კოდექსით დადგენილი სასჯელის მოხდის პირობების დაცვას;

მონაწილეობა მიიღონ მსჯავრდებულებთან პოლიტიკურ-აღმზრდელობით მუშაობაში;

გამოიყენონ მსჯავრდებულების მიმართ ამ კოდექსის 104-ე და 105-ე მუხლებით გათვალისწინებული წახალისებისა და სასჯელის ღონისძიებანი;

შინაგან საქმეთა სხვა ორგანოებთან ერთად მოაწყონ იმ მსჯავრდებულთა ძებნა, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოები, მაგრამ მათი ადგილსამყოფელი უცნობია.

მუხლი 104. თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოებით მსჯავრდებულ პირთა წახალისების ღონისძიებანი

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოებით მსჯავრდებულთა წასახალისებელ ღონისძიებებს სასჯელის მოხდის ადგილის საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია იყენებს შრომის კანონმდებლობის შესაბამისად.

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების სახით სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანო მსჯავრდებულთა წასახალისებლად კარგი ყოფაქცევისა და პატიოსანი შრომისათვის იყენებს შემდეგ ღონისძიებებს:

მადლობის გამოცხადება;

ადრე დადებული სასჯელის ვადამდე მოხსნა.

მსჯავრდებულნი, რომლებმაც სანიმუშო ქცევით, პატიოსანი შრომითა და სწავლით დაამტკიცეს თავიანთი გამოსწორება, კანონმდებლობით დადგენილი წესით შეიძლება წარდგენილ იქნენ ვადამდე პირობით გასანთავისუფლებლად ან სასჯელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სასჯელით შესაცვლელად.

მუხლი 105. სასჯელის ღონისძიებანი თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოებით მსჯავრდებულ პირთა მიმართ

სასჯელის მოხდის ადგილის საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია, თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოებით მსჯავრდებულ პირთა მიმართ იყენებს სასჯელის ღონისძიებებს შრომის კანონმდებლობის შესაბამისად.

ორგანო, რომელიც აღასრულებს სასჯელს თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების სახით, სასჯელის მოხდის დადგენილი წესის დარღვევისათვის იყენებს სასჯელის შემდეგ ღონისძიებებს:

შენიშვნა;

საყვედური.

თუ თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოებით მსჯავრდებული პირი თავს არიდებს სასჯელის მოხდას, ამ სახის სასჯელის აღსრულების განმგებელმა ორგანომ მას შეიძლება მისცეს გაფრთხილება.

არ შეიძლება სასჯელის დადება გადაცდომის აღმოჩენის დღიდან ერთი თვის და შემოწმების დამთავრების დღიდან ორი კვირის შემდეგ.

დადგენილება სასჯელის დადების შესახებ შეიძლება გასაჩივრებულ იქნეს შემდგომ თანამდებობის პირთან. გასაჩივრება არ შეაჩერებს სასჯელის აღსრულებას.

მსჯავრდებულის მიერ თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების მოხდისაგან ბოროტად თავის არიდების შემთხვევაში ამ სახის სასჯელის აღსრულების განმგებელ ორგანოს საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსის 28-ე მუხლის შესაბამისად, შეუძლია სასამართლოში შეიტანოს წარდგინება თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების მოუხდელი ვადის იმავე ვადით თავისუფლების აღკვეთით შეცვლის შესახებ.

პ ა რ ი VII

სასჯელის მოხდისაგან განთავისუფლების საფუძვლები, თავისუფლების აღკვეთის აღბილებიდან განთავისუფლებული პირებისადმი დახმარება, მათი მეთვალყურეობა და ზედამხედველობა

თავი მეცხრამეტი

სასჯელის მოხდისაგან განთავისუფლების საფუძვლები და წესი

მუხლი 106. სასჯელის მოხდისაგან განთავისუფლების საფუძვლები

მსჯავრდებულნი სასჯელის მოხდისაგან თავისუფლდებიან შემდეგი საფუძვლებით:

სასამართლოს განაჩენით დანიშნული სასჯელის ვადის მოხდისას; ამნისტიის აქტის ძალით;

პატიების წესით;

განაჩენის გაუქმებისა და საქმის წარმოებით მოსპობის გამო;

განაჩენის შეცვლისა და დანიშნული სასჯელის მოხდელ ვადამდე შემცირების გამო;

დანიშნული სასჯელის შეცვლისას პირობითი სასჯელით ან ისეთი სასჯელით, რაც არ არის დაკავშირებული თავისუფლების აღკვეთასთან;

სასჯელისაგან ვადამდე პირობით განთავისუფლებისას ან მოუხ-
დელი სასჯელის შეცვლისას უფრო მსუბუქი სასჯელით;

სასამართლოს განჩინებით სასჯელისაგან განთავისუფლებისას
მსჯავრდებულის ქრონიკული სულიერი ან სხვა მძიმე ავადმყოფო-
ბის გამო, რაც ხელს უშლის სასჯელის შემდგომ მოხდას;
კანონით გათვალისწინებული სხვა საფუძვლებით.

**მუხლი 107. სასჯელისაგან ვადამდე პირობით განთავისუფლების
და სასჯელის უფრო მსუბუქი სასჯელით შეცვლი-
სათვის წარდგენა**

საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსის 54-ე და 55-ე
მუხლების შესაბამისად სასჯელისაგან ვადამდე პირობით განთავი-
სუფლებას ან სასჯელის შეცვლას უფრო მსუბუქი სასჯელით აწარ-
მოებს სასამართლო სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანოსა
და სამეთვალყურეო კომისიის ან არასრულწლოვანთა საქმეების
კომისიის ერთობლივი წარდგინებით.

წარდგინება უნდა შეიცავდეს მონაცემებს, რომლებიც ახასია-
თებენ მსჯავრდებულის ყოფაქცევას, შრომისა და სწავლებისადმი
მის დამოკიდებულებას და ყველა სხვა მონაცემს, რომელიც საფუ-
ძვლად დაედო მის წარდგენას სასჯელისაგან ვადამდე პირობით გა-
სანთავისუფლებლად ან სასჯელის უფრო მსუბუქი სასჯელით შესა-
ცვლელად. წარდგინებასთან ერთად სასამართლოში იგზავნება მსჯა-
ვრდებულის პირადი საქმეც. სასამართლოს მიერ ვადამდე პირობით
განთავისუფლებაზე ან სასჯელის უფრო მსუბუქი სასჯელით შეცვ-
ლაზე უარის თქმის შემთხვევაში განმეორებითი წარდგინების შე-
ტანა შეიძლება არა უადრეს იმ ვადის გასვლისა, რაც დადგენილია
საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის
375-ე მუხლით.

**მუხლი 108. სასჯელის მოხდისაგან განთავისუფლება ავადმყო-
ფობის გამო**

მსჯავრდებულნი, რომლებიც დაავადდებიან ქრონიკული სული-
ერი ან სხვა მძიმე ავადმყოფობით, რაც ხელს უშლის სასჯელის შემ-
დგომ მოხდას, სასამართლომ შეიძლება გაანთავისუფლოს სასჯე-
ლის შემდგომი მოხდისაგან სსრ კავშირის კანონმდებლობით და
საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 374-ე
მუხლით დადგენილი წესით.

წარდგინება სასამართლოში საექიმო კომისიის დასკვნის საფუძველზე შეაქვს სასჯელის აღსრულების განმგებელ ორგანოს უფროსს. წარდგინება უნდა შეიცავდეს იმ მონაცემებს, რომლებიც საფუძვლად დაედო მის შეტანას. წარდგინებასთან ერთად სასამართლოში იგზავნება საექიმო კომისიის დასკვნა და მსჯავრდებულის პირადი საქმე.

თუ სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანოს უფროსი არ ეთანხმება საექიმო კომისიის დასკვნას, რომელიც შეიძლება საფუძვლად დაედოს ავადმყოფობით სასჯელისაგან განთავისუფლებას, იგი სასამართლოს განსახილველად გადასცემს ამ მუხლის მეორე ნაწილში ჩამოთვლილ მასალებს, რომელთაც დაუერთავს თავის მოტივირებულ საწინააღმდეგო მოსაზრებებს.

მუხლი 109. თავისუფლების აღკვეთის ადგილებიდან განთავისუფლების წესი

სასამართლოს განაჩენით დანიშნული სასჯელის ვადის მოხდის შემდეგ თავისუფლების აღკვეთის ადგილებიდან განთავისუფლება ხდება სასჯელის ვადის უკანასკნელ დღეს, დილით. თუ თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელის ვადა მთავრდება გამოსასვლელ ან უქმე დღეს, მსჯავრდებული განთავისუფლდება გამოსასვლელი ან უქმე დღის წინაღობით. შრომა-გასწორების დაწესებულების ადმინისტრაცია სამუშაო დღის დამთავრებამდე მიღებულ დოკუმენტებს განთავისუფლების შესახებ აღსრულებს დაუყოვნებლივ, ხოლო სამუშაო დღის დამთავრების შემდეგ მიღებულთ — მეორე დღეს, დილით.

ამ მუხლით დადგენილი ვადის დარღვევით განთავისუფლების ყველა შემთხვევის შესახებ შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსი მოვალეა დაუყოვნებლივ აცნობოს პროკურორს და ზემდგომ უფროსს.

განთავისუფლებულთან ხდება სრული ანგარიშსწორება, მას ეძლევა მის პირად ანგარიშზე ჩარიცხული ფული, მისი კუთვნილი ძვირფასეულობა და ნივთები, უბრუნდება პირადი საბუთები. განთავისუფლებულს ეძლევა შესაბამისი საბუთები თავისუფლების აღკვეთის ადგილას მიღებული განათლებისა და საწარმოო კვალიფიკაციის შესახებ, აგრეთვე დადგენილი ნიმუშის ცნობა, რომელშიც მითითებულია განთავისუფლების საფუძველი. განთავისუფლებულს მისივე თხოვნით ეძლევა დახასიათება.

შრომა-გასწორების დაწესებულების ადმინისტრაცია მოვალეა სასჯელის ვადის გასვლამდე სამი თვით ადრე გამოარკვიოს გასან-

თავისუფლებელის სამუშაოზე მოწყობის შესაძლებლობა და წინასწარ მიიღოს ზომები მისი სამუშაოზე მოწყობისათვის.

შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსი ან მისი მოადგილე ყოველ განთავისუფლებულთან ატარებს საუბარს და განუმარტავს მის უფლებებსა და მოვალეობებს.

თვრამეტი წლის ასაკის მიღწევამდე შრომა-აღმზრდელითი კოლონიიდან განთავისუფლებულნი იგზავნიან მშობლებთან ან მათ შემცველ პირებთან. იმ შემთხვევაში, თუ განთავისუფლებული არასრულწლოვანის გაგზავნა მშობლებთან ან მათ შემცველ პირებთან შეუძლებელია, არასრულწლოვანთა საქმეების კომისია განთავისუფლებულის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით, კოლონიის ადმინისტრაციის წარდგენით, მიიღებს ზომებს განთავისუფლებულის მოსაწყობად სამუშაოზე მისი სპეციალობის შესაბამისად ან სასწავლებელში, აგრეთვე მისთვის სათანადო საბინაო-საყოფაცხოვრებო პირობების შესაქმნელად. გამონაკლის შემთხვევებში, როდესაც არასრულწლოვანის გაგზავნა კოლონიიდან უწინდელ საცხოვრებელ ადგილას აღმზრდელითი თვალსაზრისით მიზანშეუწონელია, მას კოლონიის ადმინისტრაციის წარდგენით სხვა ადგილას მოაწყობს არასრულწლოვანთა საქმეების კომისია კოლონიის ადგილმდებარეობის მიხედვით.

განთავისუფლებულნი, რომლებიც თავიანთი ჯანმრთელობის გამო საჭიროებენ მოვლას, აგრეთვე თექვსმეტი წლის ასაკამდე არასრულწლოვანნი საცხოვრებელ ადგილას იგზავნიან შრომა-გასწორების დაწესებულების თანამშრომლის ან განთავისუფლებულის ნათესავების თანხლებით, იმ შემთხვევაში თუ ამას თვითონვე ითხოვენ.

მუხლი 110. გადასახლებისა და გასახლებისაგან განთავისუფლების წესი

გადასახლებამისჯილი და გასახლებამისჯილი პირნი მსჯავრდებასთან დაკავშირებული უფლებრივი შეზღუდვებისაგან თავისუფლდებიან სასჯელის ვადის გასვლის დღეს, ხოლო სასჯელისაგან სხვა საფუძვლით განთავისუფლებისას — იმ დღეს, როდესაც შესაბამის საბუთებს მიიღებს ამ სახის სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანო, რომელიც მოვალეა აცნობოს ამის შესახებ მსჯავრდებულს.

განთავისუფლებულს ეძლევა დადგენილი ნიმუშის ცნობა, რომელშიც აღინიშნება განთავისუფლების საფუძველი, ხოლო გადასახლების მოხდისაგან განთავისუფლებულს უბრუნდება პასპორტი.

მუხლი 111. თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების მოხდისაგან განთავისუფლების წესი

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების ვადის გასვლის დღეს, რაც გამოთვლილია ამ კოდექსის 99-ე მუხლის შესაბამისად, შეწყდება დაქვითვები მსჯავრდებულის ხელფასიდან, რის შესახებაც ამ სახის სასჯელის აღსრულების განმგებელი ორგანო მოვალეა ერთი დღე-ღამის განმავლობაში აცნობოს განთავისუფლებულს და იმავე დროს იმ საწარმოს, დაწესებულების ან ორგანიზაციის ადმინისტრაციას, სადაც მსჯავრდებული იხდიდა თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელ სამუშაოებს.

განთავისუფლებულს ეძლევა დადგენილი ნიმუშის ცნობა, რომელშიც აღინიშნება განთავისუფლების საფუძველი.

თავი მეოცე

სასჯელისაგან განთავისუფლებული პირებისათვის დახმარების აღმოჩენა და მათი ურომითი მოწყობა

მუხლი 112. მატერიალური დახმარების აღმოჩენა თავისუფლების აღკვეთის ადგილებიდან განთავისუფლებული პირებისათვის

თავისუფლების აღკვეთის ადგილიდან განთავისუფლებული პირი უზრუნველყოფილ უნდა იქნენ უფასო მგზავრობით საცხოვრებელ ან სამუშაო ადგილამდე, აგრეთვე მგზავრობის დროს კვების პროდუქტებით ან ფულით, დადგენილი ნორმის მიხედვით.

თუ განთავისუფლებულ პირთ არა აქვთ სეზონის შესაფერისი ტანსაცმელი, ფეხსაცმელი და მათი შესაძენი სახსრები, ისინი უზრუნველყოფილ უნდა იქნენ ტანსაცმლით და ფეხსაცმლით უფასოდ. მათ შეიძლება მიეცეთ ერთდროული ფულადი დახმარება სპეციალური ფონდიდან.

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომა-გასწორების კანონმდებლობის საფუძველების 47-ე მუხლის შესაბამისად თავისუფლების აღკვეთის ადგილებიდან განთავისუფლებულ პირებს მგზავრობის ღირებულებით, კვებით, ტანსაცმლით და ფეხსაცმლით, აგრეთვე ერთდროული ფულადი დახმარებით უზრუნველყოფენ შრომა-გასწორების დაწესებულებები სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს მიერ დადგენილი წესით.

მუხლი 113. სასჯელისაგან განთავისუფლებულ პირთა შრომითი და საყოფაცხოვრებო მოწყობა

სასჯელისაგან განთავისუფლებული პირნი მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოების აღმასრულებელმა კომიტეტებმა უნდა უზრუნველყონ სამუშაოთი, შეძლებისდაგვარად მათი სპეციალობის გათვალისწინებით, შრომით მოწყობაში დახმარებისათვის მიმართვიდან არაუგვიანეს თხუთმეტი დღის ვადაში. საჭირო შემთხვევებში სასჯელისაგან განთავისუფლებულ პირთ ეძლევათ საცხოვრებელი ფართობი.

მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის მიწერილობა სასჯელისაგან განთავისუფლებულ პირთა შრომითი მოწყობის შესახებ სავალდებულოა საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების ხელმძღვანელთათვის.

ინვალიდები და ღრმად მოხუცებულნი, მათი თხოვნით, მოთავსებულ უნდა იქნენ ინვალიდებისა და ღრმად მოხუცებულთა სახლებში. არასრულწლოვანთ, რომლებსაც არ ჰყავთ მშობლები, არასრულწლოვანთა საქმეების კომისია საჭიროების შემთხვევაში გზავნის ინტერნატებში ან გადასცემს სამეურვეოდ.

თვრამეტი წლის ასაკამდე ჩადენილი დანაშაულისათვის მსჯავრდებულნი შრომა-გასწორების დაწესებულებიდან განთავისუფლების შემდეგ შეუზღუდავად უნდა იქნენ ჩაწერილი მშობლების ან მათი შემცვლელი პირების საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით, ხოლო მათი არყოლის შემთხვევაში — ახლო ნათესავების საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით. შრომა-გასწორების დაწესებულებიდან განთავისუფლებული სხვა პირების მიმართ შრომა-გასწორების დაწესებულების უფროსს სამეთვალყურეო კომისიასთან შეთანხმებით შეუძლია აღძრას შუამდგომლობა განთავისუფლებულის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით შეუზღუდავად ჩაწერის შესახებ. ასეთი შუამდგომლობა უნდა განიხილოს მშრომელთა დეპუტატების საბჭოს აღმასრულებელმა კომიტეტმა ჩაწერის ადგილის მიხედვით.

თავი ოცდამეერთე

მეთვალყურეობა სასჯალის მოხდისაგან ვადამდე პირობით განთავისუფლებულ პირებზე

მუხლი 114. ვადამდე პირობით განთავისუფლებულ პირებზე მეთვალყურეობის დაწესების მიზანი და ვადები

სასჯელის მოხდისაგან ვადამდე პირობით განთავისუფლებულ პირებზე სასჯელის მოუხდელი ნაწილის განმავლობაში წესდება

საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და მშრომელთა კოლექტივების მეთვალყურეობა და ამ პირებთან ტარდება აღმზრდელობითი მუშაობა.

ამ პირებზე მეთვალყურეობა და მათთან აღმზრდელობითი მუშაობა ტარდება მათი გამოსწორების განმტკიცებისა და პატიოსან შრომაში ჩაბმის მიზნით.

მუხლი 115. ორგანიზაციები და პირები, რომლებიც ახორციელებენ მეთვალყურეობას ვადამდე პირობით განთავისუფლებულლებზე

სასჯელის მოხდისაგან ვადამდე პირობით განთავისუფლებულ პირებზე მეთვალყურეობას ახორციელებენ საზოგადოებრივი ორგანიზაციები და მშრომელთა კოლექტივები მათი მუშაობის, სწავლის ადგილის მიხედვით, აგრეთვე საზოგადოებრიობა ამ პირთა საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

სამეთვალყურეო კომისიებს, არასრულწლოვანთა საქმეების კომისიებს, აგრეთვე საზოგადოებრივ ორგანიზაციებსა და მშრომელთა კოლექტივებს შეუძლიათ საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსის 54-ე და 55-ე მუხლების შესაბამისად გამოყონ საზოგადოებრივი აღმზრდელები და დაავალონ მათ, მათი თანხმობით, სასჯელის მოხდისაგან ვადამდე პირობით განთავისუფლებულ პირებთან აღმზრდელობითი მუშაობის სისტემატური ჩატარება და მათ ყოფაქცევაზე მეთვალყურეობა.

სასჯელის მოხდისაგან ვადამდე პირობით განთავისუფლებულ პირთა აღრიცხვა და მათდამი მეთვალყურეობის ორგანიზაცია ეკისრება მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტს.

მუხლი 116. სასჯელის მოხდისაგან ვადამდე პირობით განთავისუფლებულ პირებზე საზოგადოებრივი მეთვალყურეობის დაწესების და მათთან აღმზრდელობითი მუშაობის ჩატარების წესი

საზოგადოებრივი ორგანიზაციები და მშრომელთა კოლექტივები თავიანთ კრებებზე ან თავიანთი ხელმძღვანელი ორგანოების სხდომებზე პერიოდულად ისმენენ ვადამდე პირობით განთავისუფლებულთა ანგარიშს მათი მუშაობის, სწავლის, საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მონაწილეობის და ყოფაქცევის შესახებ, აგრეთვე ხელმძღვანელობას უწევენ საზოგადოებრივ აღმზრდელთა მუშაობას.

საზოგადოებრივი აღმზრდელნი ვადამდე პირობით განთავისუფლებულ
ლებულებთან რეგულარულად ეწევიან აღმზრდელობით მუშაობას,
აკონტროლებენ შრომისადმი, სწავლისადმი მათ დამოკიდებულებას
და ქცევას ყოფაცხოვრებაში, უწყევენ მათ აუცილებელ დახმარებას.

სამეთვალყურეო კომისიები და არასრულწლოვანთა საქმეების
კომისიები სასჯელისაგან ვადამდე პირობით განთავისუფლებულ
პირებზე მეთვალყურეობის დარგში თავიანთ მუშაობას წარმართა-
ვენ ამ კოდექსისა და საქართველოს სსრ სხვა კანონმდებლობის
შესაბამისად.

სასჯელის მოხდისაგან ვადამდე პირობით განთავისუფლებული
პირის მიმართ, თუ იგი არ იცავს სოციალისტური თანაცხოვრების
წესებს და ეწევა ანტისაზოგადოებრივ ცხოვრებას, მშრომელთა
კოლექტივის კრებას ან საზოგადოებრივ ორგანიზაციას შეუძლია
გამოიყენოს საზოგადოებრივი ზემოქმედების ღონისძიებანი.

იმ პირის მიმართ, რომელიც ადრე იხდიდა თავისუფლების აღ-
კვეთას მძიმე დანაშაულისათვის ან თავისუფლების აღკვეთა რომ-
ელიმე განზრახი დანაშაულისათვის მისჯილი ჰქონდა ორზე მეტჯერ,
და ამ სასჯელისაგან ვადამდე პირობით განთავისუფლდა, საზოგა-
დოებრივი ზემოქმედების ღონისძიებათა უშედეგობის შემთხვევაში
მშრომელთა კოლექტივს ან საზოგადოებრივ ორგანიზაციას შეუძ-
ლია მილიციის ორგანოს წინაშე აღძრას შუამდგომლობა იმ ზომების
გამოყენების თაობაზე, რომლებიც გათვალისწინებულია კანონ-
მდებლობით თავისუფლების აღკვეთის ადგილებიდან განთავისუფ-
ლებულ პირებისადმი ადმინისტრაციული ზედამხედველობის შე-
სახებ.

თავი ოცდამეორე

თავისუფლების აღკვეთის ადგილებიდან განთავისუფლ- ებულ პირებზე ადმინისტრაციული ზედამხედველობა

მუხლი 117. ადმინისტრაციული ზედამხედველობის დაწესება
თავისუფლების აღკვეთის ადგილებიდან განთავი-
სუფლებულ პირებზე

თავისუფლების აღკვეთის ადგილებიდან განთავისუფლებულ
განსაკუთრებით საშიში რეციდივისტებსა და იმ პირებზე, რომლებ-
მაც მოიხადეს სასჯელი მძიმე დანაშაულისათვის ან რომლებსაც ორზე
მეტჯერ ჰქონდათ მისჯილი თავისუფლების აღკვეთა რომელიმე განზ-

რახი დანაშაულისათვის, თუ მათი ყოფაქცევა სასჯელის მოხდის დროს მოწმობს, რომ ჭიუტად არ სურთ დაადგენ გამოსწორების გზას და ეზიარონ პატიოსან შრომით ცხოვრებას, წესდება მილიციის ორგანოების ადმინისტრაციული ზედამხედველობა.

მუხლი 118. ადმინისტრაციული ზედამხედველობის დაწესების საფუძველი

ადმინისტრაციული ზედამხედველობის დაწესების საფუძველს წარმოადგენს:

განსაკუთრებით საშიში რეციდივისტების მიმართ — კანონიერ ძალაში შესული განაჩენი ან სასამართლოს განჩინება, რომლის მიხედვით ეს პირი აღიარებულია განსაკუთრებით საშიშ რეციდივისტად;

სხვა პირების მიმართ, რომლებმაც მოიხადეს სასჯელი მძიმე დანაშაულისათვის ან რომლებიც რომელიმე განზრახი დანაშაულისათვის ორზე მეტჯერ იყვნენ ნასამართლევი თავისუფლების აღკვეთით, — შრომა-გასწორების კოლონიის ან საპყრობილის ადმინისტრაციისა და სამეთვალყურეო კომისიის დასკვნა ადმინისტრაციული ზედამხედველობის დაწესების აუცილებლობის შესახებ.

მუხლი 119. თავისუფლების აღკვეთის ადგილებიდან გასანთავისუფლებელ პირებზე ადმინისტრაციული ზედამხედველობის დასაწესებლად საბუთების მომზადება და გაფორმება

შრომა-გასწორების კოლონიის ან საპყრობილის ადმინისტრაცია სასჯელის ვადის გასვლამდე ერთი თვით ადრე დაადგენს იმ პირთ, რომელთა მიმართ აუცილებელია განთავისუფლების შემდეგ მილიციის ორგანოების ადმინისტრაციული ზედამხედველობის დაწესება, და მათზე გააფორმებს ამ კოდექსის 118-ე მუხლში მითითებულ საბუთებს.

დასკვნა ადმინისტრაციული ზედამხედველობის დაწესების აუცილებლობის შესახებ მოტივირებულ უნდა იქნეს და შეიცავდეს იმის დამადასტურებელ კონკრეტულ მონაცემებს, რომ სასჯელმოხდილ პირს ჭიუტად არ სურს დაადგეს გამოსწორების გზას და ეზიაროს პატიოსან შრომით ცხოვრებას.

სათანადოდ გაფორმებულ საბუთებს შრომა-გასწორების კოლონიის ან საპყრობილის ადმინისტრაცია მსჯავრდებულის განთავისუფლებისთანავე დაუყოვნებლივ გზავნის მილიციის ორგანოებში სასჯელმოხდილი პირის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

მუხლი 120. თავისუფლების აღკვეთის ადგილებიდან განთავსდნ
სუფლებულ პირებზე ადმინისტრაციული ზედამხედველობის განხორციელების წესი

თავისუფლების აღკვეთის ადგილებიდან განთავსდნ სუფლებულ პირებზე ადმინისტრაციული ზედამხედველობის განხორციელების წესს ადგენს სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობა.

კ ა რ ი VIII

საზოგადოებრიობის მონაწილეობა იმ პირთა გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაში, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა, გადასახლება, გასახლება და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოები

თავი ოცდამესამე

საზოგადოებრიობის მონაწილეობა იმ პირთა გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაში, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა, გადასახლება, გასახლება და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოები

მუხლი 121. სამეთვალყურეო კომისიების მონაწილეობა მსჯავრდებულთა გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაში

იმ პირთა გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაში, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა, გადასახლება, გასახლება და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოები, აგრეთვე ამ სახის სასჯელებზე სასამართლოთა განაჩენების აღმსრულებელი დაწესებულებებისა და ორგანოების საქმიანობაზე საზოგადოებრივი კონტროლის განხორციელებაში მონაწილეობენ სამეთვალყურეო კომისიები, რომლებიც მოქმედებენ ამ კოდექსისა და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მიერ დამტკიცებული სამეთვალყურეო კომისიების დებულების საფუძველზე.

მუხლი 122. არასრულწლოვანთა საქმეების კომისიების მონაწილეობა მსჯავრდებულთა გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაში

იმ მსჯავრდებულის გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაში, რომელიც სასჯელს თავისუფლების აღკვეთის სახით შრომა-აღმზრდელობით კოლონიებში იხდის, და არასრულწლოვანისა, რომელიც იხდის სასჯელს თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების სახით, აგრეთვე ამ სახის სასჯელებზე სასამართლოების განაჩენების აღმასრულებელი დაწესებულებებისა და ორგანოების საქმიანობაზე საზოგადოებრივი კონტროლის განხორციელებაში მო-

ნაწილებას იღებენ არასრულწლოვანთა საქმეების კომისიები, რომლებიც მოქმედებენ ამ კოდექსის და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მიერ დამტკიცებული არასრულწლოვანთა საქმეების კომისიების დებულების საფუძველზე.

მუხლი 123. საზოგადოებრიობის საბჭოების მონაწილეობა მსჯავრდებულთა გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაში

იმ მსჯავრდებულთა გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაში, რომლებიც მოთავსებული არიან შრომა-აღმზრდელით კოლონიებში, მონაწილეობენ საზოგადოებრიობის საბჭოები, რომლებიც მოქმედებენ ამ კოდექსის და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მიერ დამტკიცებული საზოგადოებრიობის საბჭოების დებულების საფუძველზე.

მუხლი 124. მშრომელთა კოლექტივებისა და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების შეფობა შრომა-გასწორების დაწესებულებებზე

მსჯავრდებულთა გამოსწორებისა და ხელახლა აღზრდის სამუშაოში მშრომელთა კოლექტივებისა და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების ჩაბმის მიზნით შრომა-გასწორების დაწესებულებებს შეფობას უწევენ სამრეწველო საწარმოების, საბჭოთა მეურნეობების, კოლმეურნეობების, კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებების, სასწავლებლების კოლექტივები, აგრეთვე პროფკავშირული, კომკავშირული და სხვა საზოგადოებრივი ორგანიზაციები.

შრომა-გასწორების დაწესებულებებში საშეფო მუშაობის ორგანიზაციისა და ჩატარებისათვის მშრომელთა კოლექტივები და საზოგადოებრივი ორგანიზაციები ქმნიან საშეფო კომისიებს.

მუხლი 125. საშეფო მუშაობის ამოცანები

საშეფო მუშაობის ამოცანაა ხელი შეუწყოს შრომა-გასწორების დაწესებულებას მსჯავრდებულთა გამოსწორებისა და ხელახლა აღზრდის საქმეში, აგრეთვე დახმარება გაუწიოს თავისუფლების აღკვეთის ადგილებიდან განთავისუფლებულთ შრომითსა და საყოფაცხოვრებო მოწყობაში.

მშრომელთა კოლექტივები და საზოგადოებრივი ორგანიზაციები, რომლებიც შეფობას უწევენ შრომა-გასწორებითს დაწესებულებებს, ეხმარებიან მათ საწარმოო ბაზის შექმნაში და წარმოების

განვითარებაში, პოლიტიკურ-აღმზრდელით მუშაობაში, პროფესიულ-ტექნიკური და ზოგადსაგანმანათლებლო სწავლების ორგანიზაციაში, მხატვრული თვითმოქმედების წრეების მუშაობაში, ბიბლიოთეკების დაკომპლექტებაში.

მუხლი 126. მსჯავრდებულთა გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაში საზოგადოებრიობის მონაწილეობის სხვა ფორმები

მსჯავრდებულთა გამოსწორებისა და ხელახლა აღზრდისათვის წარმოებულ მუშაობაში შეიძლება გამოყენებულ იქნეს საზოგადოებრიობის მონაწილეობის სხვა ფორმებიც, რომლებიც ამ კოდექსით არ არის გათვალისწინებული, მაგრამ შეესაბამება სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ შრომა-გასწორების კანონმდებლობით დადგენილ სისხლის სამართლის სასჯელის აღსრულების ზოგად დებულებებსა და პრინციპებს.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

კ ა რ ი I

	მუხლები	გვ.
სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ შრომა-გასწორების კანონმდებლობა		88
თ ა ვ ი პ ი რ ვ ე ლ ი		
სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ შრომა-გასწორების კანონმდებლობა	1—4	3—4

კ ა რ ი II

თავისუფლების აღკვეთის, გადასახლების, გასახლებისა და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების სახით სასჯელის აღსრულების ზოგადი დებულებანი

თ ა ვ ი მ ე ო რ ე		
თავისუფლების აღკვეთის, გადასახლების, გასახლებისა და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების სახით სასჯელის აღსრულების ზოგადი დებულებანი	5—11	5—8

კ ა რ ი III

თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელის აღსრულების წესი და პირობები

თ ა ვ ი მ ე ს ა მ ე		
შრომა-გასწორების დაწესებულებათა სახეობები, მათში მსჯავრდებულების გაგზავნისა და მოთავსების წესი	12—21	9—13
თ ა ვ ი მ ე ო თ ხ ე		
შრომა-გასწორების კოლონიები	22—27	13—18
თ ა ვ ი მ ე ხ უ თ ე		
საპყრობილეები	28—35	19—22
თ ა ვ ი მ ე ე ქ ვ ს ე		
შრომა-აღმზრდელობითი კოლონიები	36—40	22—25
თ ა ვ ი მ ე შ ვ ი დ ე		
რეჟიმი თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში	41—49	25—30

თ ა ვ ი მ ე რ ვ ე			
თავისუფლებათადაცვეთილ პირთა შრომა	50—55	30—33	
თ ა ვ ი მ ე ც ხ რ ე			
პოლიტიკურ-აღმზრდელობითი მუშაობა თავისუფლე- ბათადაცვეთილ პირებთან	56—59	33—35	
თ ა ვ ი მ ე ა თ ე			
თავისუფლებათადაცვეთილ პირთა ზოგადსაგანმანათლებლო და პროფესიულ-ტექნიკური სწავლება	60—65	35—37	
თ ა ვ ი მ ე თ ე რ თ მ ე ტ ე			
წახალისებისა და სასჯელის ღონისძიებანი, რომლებსაც იყენებენ თავისუფლებათადაცვეთილ პირთა მიმართ	66—71	37—43	
თ ა ვ ი მ ე თ ო რ მ ე ტ ე			
თავისუფლებათადაცვეთილი პირების მატერიალური პასუ- ხისმგებლობა	72—73	43—44	
თ ა ვ ი მ ე ც ა მ ე ტ ე			
თავისუფლებათადაცვეთილ პირთა მატერიალურ-საყოფა- ცხოვრებო უზრუნველყოფა და სამედიცინო მომსა- ხურება	74—76	44—46	
თ ა ვ ი მ ე თ ო თ ხ მ ე ტ ე			
თავისუფლებათადაცვეთილ პირთა მიმოსვლა უბადრავოდ ან გამყოლის გარეშე	77—80	46—49	
თ ა ვ ი მ ე თ ხ უ თ მ ე ტ ე			
უშიშროების ღონისძიებანი და იარაღის გამოყენების საფუძვლები	81—82	49—50	

კ ა რ ი IV

გადასახლების სახით სასჯელის მოხდის წესი და
პირობები

თ ა ვ ი მ ე თ ე ქ ვ ს მ ე ტ ე

გადასახლების სახით სასჯელის მოხდის წესი და პირობები	83—91	50—55
--	-------	-------

პ ა რ ი V

მუხლები

88

გასახლების სახით სასჯელის მოხდის წესი და პირობები

თ ა ვ ი მ ე ჩ ვ ი დ მ ე ტ ე

გასახლების სახით სასჯელის მოხდის წესი და პირობები . . . . .

92—95

56—58

პ ა რ ი VI

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების სახით სასჯელის აღსრულების წესი და პირობები

თ ა ვ ი მ ე თ ვ რ ა მ ე ტ ე

თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოების სახით სასჯელის აღსრულების წესი და პირობები . . . . .

96—105

58—66

პ ა რ ი VII

სასჯელის მოხდისაგან განთავისუფლების საფუძვლები, თავისუფლების აღკვეთის ადგილებიდან განთავისუფლებული პირებისადმი დახმარება, მათი მეთვალყურეობა და ზედამხედველობა

თ ა ვ ი მ ე ც ხ რ ა მ ე ტ ე

სასჯელის მოხდისაგან განთავისუფლების საფუძვლები და წესი . . . . .

106—111

66—70

თ ა ვ ი მ ე ო ც ე

სასჯელისაგან განთავისუფლებული პირებისათვის დახმარების აღმოჩენა და მათი შრომითი მოწყობა . . . . .

112—113

70—71

თ ა ვ ი ო ც დ ა მ ე ე რ თ ე

მეთვალყურეობა სასჯელის მოხდისაგან ვადამდე პირობით განთავისუფლებულ პირებზე . . . . .

114—116

71—73

თ ა ვ ი ო ც დ ა მ ე ო რ ე

თავისუფლების აღკვეთის ადგილებიდან განთავისუფლებულ პირებზე აღმინისტრაციული ზედამხედველობა . . . . .

117—120

73—75

ტ ბ რ ი VIII

საზოგადოებრიობის მონაწილეობა იმ პირთა გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაში, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა, გადასახლება, გასახლება და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოები

თ ა ვ ი ო ც დ ა მ ე ს ა მ ე

საზოგადოებრიობის მონაწილეობა იმ პირთა გამოსწორებასა და ხელახლა აღზრდაში, რომელთაც მისჯილი აქვთ თავისუფლების აღკვეთა, გადასახლება, გასახლება და თავისუფლების აღუკვეთლად გამასწორებელი სამუშაოები . . . . .

121—126

75—77

**ИСПРАВИТЕЛЬНО-ТРУДОВОЙ КОДЕКС
ГРУЗИНСКОЙ ССР**

ТБИЛИСИ

РАЗДЕЛ I

ИСПРАВИТЕЛЬНО-ТРУДОВОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО СОЮЗА ССР И ГРУЗИНСКОЙ ССР

Глава первая

ИСПРАВИТЕЛЬНО-ТРУДОВОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО СОЮЗА ССР И ГРУЗИНСКОЙ ССР

Статья 1. Задачи Исправительно-трудового кодекса Гр узинской ССР

Исправительно-трудовой кодекс Грузинской ССР имеет своей задачей обеспечение исполнения уголовного наказания с тем, чтобы оно не только являлось карой за совершенное преступление, но исправляло и перевоспитывало осужденных в духе честного отношения к труду, точного исполнения законов и уважения к правилам социалистического общежития, предупреждало совершение новых преступлений как осужденными, так и иными лицами, а также способствовало искоренению преступности.

Исполнение наказания не имеет целью причинение физических страданий или унижение человеческого достоинства.

Статья 2. Исправительно-трудовое законодательство Союза ССР и Грузинской ССР

Исправительно-трудовое законодательство Союза ССР и Грузинской ССР состоит из Основ исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик, определяющих принципы и устанавливающих общие положения исполнения и отбывания уголовного наказания, назначаемого судом, других законов Союза ССР, а также настоящего Кодекса и других законов Грузинской ССР.

Порядок и условия отбывания наказания и применения мер исправительно-трудового воздействия к лицам, осужденным к лишению свободы, ссылке, высылке и исправительным работам без лишения свободы, а также порядок деятельности учрежде-

ний и органов, исполняющих приговоры к этим видам наказания, и участия общественности в исправлении и перевоспитании осужденных, устанавливаются Основами исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик, другими законами Союза ССР, а также настоящим Кодексом и другими законами Грузинской ССР.

Порядок и условия отбывания наказания лицами, осужденными к направлению в дисциплинарный батальон, устанавливаются законодательством Союза ССР.

Порядок и условия исполнения и отбывания других видов уголовного наказания устанавливаются законодательством Союза ССР и Грузинской ССР.

Статья 3. Применение исправительно-трудового законодательства

В соответствии со статьей 3 Основ исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик в отношении лиц, осужденных к лишению свободы, ссылке и исправительным работам без лишения свободы, отбывающих наказание на территории Грузинской ССР, независимо от места их осуждения, применяется исправительно-трудовое законодательство Союза ССР и Грузинской ССР, а в отношении лиц, осужденных к другим видам наказания, — исправительно-трудовое законодательство Союза ССР, а также исправительно-трудовое законодательство союзной республики по месту осуждения.

Статья 4. Основание отбывания наказания

Основанием отбывания уголовного наказания и применения к осужденным мер исправительно-трудового воздействия является только приговор суда, вступивший в законную силу.

РАЗДЕЛ II

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ ИСПОЛНЕНИЯ НАКАЗАНИЯ В ВИДЕ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ, ССЫЛКИ, ВЫСЫЛКИ И ИСПРАВИТЕЛЬНЫХ РАБОТ БЕЗ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ

Глава вторая

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ ИСПОЛНЕНИЯ НАКАЗАНИЯ В ВИДЕ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ, ССЫЛКИ, ВЫСЫЛКИ И ИСПРАВИТЕЛЬНЫХ РАБОТ БЕЗ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ

Статья 5. Учреждения и органы, исполняющие приговоры судов к лишению свободы, ссылке, высылке и исправительным работам без лишения свободы

В соответствии со статьей 5 Основ исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик приговоры судов к лишению свободы, ссылке, высылке и исправительным работам без лишения свободы исполняются исправительно-трудовыми учреждениями и органами Министерства внутренних дел СССР и Министерства внутренних дел Грузинской ССР.

Исправительно-трудовые учреждения на территории Грузинской ССР организуются и ликвидируются Министерством внутренних дел СССР и Министерством внутренних дел Грузинской ССР.

Исправительно-трудовые учреждения пользуются правами юридического лица.

Статья 6. Места отбывания наказания

В соответствии со статьей 6 Основ исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик:

лица, впервые осужденные к лишению свободы, проживавшие до ареста или осужденные на территории Грузинской ССР, отбывают наказание, как правило, в пределах Грузинской ССР. В исключительных случаях, в целях более успешного исправления и перевоспитания осужденных, они могут быть направлены для отбывания наказания в соответствующие исправительно-трудовые учреждения другой союзной республики;

лица, ранее отбывавшие наказание в виде лишения свободы, осужденные, которым наказание в виде смертной казни заменено лишением свободы в порядке помилования или амнистии, осужденные за особо опасные государственные преступления, а также осужденные иностранцы и лица без гражданства направляются для отбывания наказания в исправительно-трудовые учреждения, определенные для содержания этих категорий осужденных, независимо от того, в какой союзной республике они проживали до ареста или были осуждены;

осужденные к лишению свободы женщины, лица, нуждающиеся в специальном лечении, и несовершеннолетние, при отсутствии соответствующего исправительно-трудового учреждения в Грузинской ССР, могут быть направлены для отбывания наказания в исправительно-трудовое учреждение другой союзной республики;

перечень местностей Грузинской ССР, в которых отбывают наказание лица, осужденные к ссылке, а также перечень местностей, в которых запрещается проживать лицам, осужденным к высылке, устанавливаются Советом Министров СССР и Советом Министров Грузинской ССР;

осужденные к исправительным работам без лишения свободы отбывают наказание по месту работы, либо в иных местах в районе их жительства.

Статья 7. Основные средства исправления и перевоспитания осужденных

Основными средствами исправления и перевоспитания осужденных являются: режим отбывания наказания, общественно полезный труд, политико-воспитательная работа, общеобразовательное и профессионально-техническое обучение.

Средства исправления и перевоспитания должны применяться с учетом характера и степени общественной опасности совершенного преступления, личности осужденного, а также поведения осужденного и его отношения к труду.

Статья 8. Правовое положение лиц, отбывающих наказание в виде лишения свободы, ссылки, высылки и исправительных работ без лишения свободы

Лица, отбывающие наказание в виде лишения свободы, ссылки, высылки и исправительных работ без лишения свободы,

несут обязанности и пользуются правами, установленными законодательством для граждан СССР, с ограничениями, предусмотренными законодательством для осужденных, а также вытекающими из приговора суда и режима, установленного Основами исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик и настоящим Кодексом для отбывания наказания данного вида.

Правовое положение иностранцев и лиц без гражданства, отбывающих наказание в виде лишения свободы, ссылки, высылки и исправительных работ без лишения свободы, определяется законодательством Союза ССР, устанавливающим права и обязанности этих лиц во время их нахождения на территории СССР, с ограничениями, предусмотренными законодательством для осужденных, а также вытекающими из приговора суда и режима, установленного Основами исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик и настоящим Кодексом для отбывания наказания данного вида.

Статья 9. Участие общественности в исправлении и перевоспитании осужденных

В исправлении и перевоспитании осужденных, а также в осуществлении общественного контроля за деятельностью учреждений и органов, исполняющих приговоры судов к лишению свободы, ссылке, высылке и исправительным работам без лишения свободы, участвует общественность.

Формы и порядок участия общественности в исправлении и перевоспитании осужденных устанавливаются настоящим Кодексом и другими законодательными актами Грузинской ССР.

Статья 10. Соблюдение законов при исполнении наказания

Вся деятельность исправительно-трудовых учреждений и органов, исполняющих наказание в виде лишения свободы, ссылки, высылки и исправительных работ без лишения свободы, основывается на строгом соблюдении законов. Должностные лица этих учреждений и органов несут ответственность за обеспечение законности в их деятельности.

Лица, отбывающие наказание, обязаны неуклонно соблюдать требования законов, определяющих порядок и условия исполнения наказания, назначенного им приговором суда.

Статья 11. Прокурорский надзор за исполнением наказания

Надзор за точным соблюдением законов при исполнении приговоров к лишению свободы, ссылке, высылке и исправительным работам без лишения свободы осуществляется Генеральным прокурором СССР, Прокурором Грузинской ССР и подчиненными им прокурорами в соответствии с Положением о прокурорском надзоре в СССР. Осуществляя от имени государства высший надзор за соблюдением законности, прокурор обязан своевременно принимать меры к предупреждению и устранению всяких нарушений закона, от кого бы эти нарушения ни исходили, и привлекать виновных к ответственности.

Администрация исправительно-трудовых учреждений и органы, исполняющие приговоры судов к ссылке, высылке и исправительным работам без лишения свободы, обязаны выполнять постановления и предложения прокурора относительно соблюдения правил отбывания наказания, установленных исправительно-трудовым законодательством Союза ССР в Грузинской ССР.

РАЗДЕЛ III

ПОРЯДОК И УСЛОВИЯ ИСПОЛНЕНИЯ НАКАЗАНИЯ В ВИДЕ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ

Глава третья

ВИДЫ ИСПРАВИТЕЛЬНО-ТРУДОВЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ, ПОРЯДОК НАПРАВЛЕНИЯ И СОДЕРЖАНИЯ В НИХ ОСУЖДЕННЫХ

Статья 12. Виды исправительно-трудовых учреждений

Исправительно-трудовыми учреждениями, исполняющими наказание в виде лишения свободы, являются: исправительно-трудовые колонии, тюрьмы и воспитательно-трудовые колонии.

Совершеннолетние лица, осужденные к лишению свободы, отбывают наказание в исправительно-трудовой колонии или в тюрьме, а несовершеннолетние в возрасте до восемнадцати лет — в воспитательно-трудовой колонии.

Исправительно-трудовые колонии являются основным видом исправительно-трудовых учреждений для содержания осужденных к лишению свободы, достигших совершеннолетия.

Статья 13. Определение осужденному вида исправительно-трудового учреждения

Вид исправительно-трудового учреждения с соответствующим режимом, в котором осужденный должен отбывать наказание, определяется судом на основании статьи 25 Уголовного кодекса Грузинской ССР.

Статья 14. Направление осужденных к лишению свободы для отбывания наказания

Лица, осужденные к лишению свободы, направляются для отбывания наказания не позднее десятидневного срока со дня вступления приговора в законную силу либо со дня обращения его к исполнению.

Администрация мест предварительного заключения, одновременно с направлением осужденного в исправительно-трудовое учреждение, обязана сообщить семье осужденного о месте, куда он направлен для отбывания наказания.

На каждого осужденного к лишению свободы заводится личное дело.

В соответствии со статьей 12 Основ законодательства Союза ССР и союзных республик порядок направления осужденных в исправительно-трудовые учреждения определяется Министерством внутренних дел СССР.

Статья 15. Временное оставление осужденных в следственном изоляторе или тюрьме в связи с производством следственных действий

При необходимости производства следственных действий по делу о преступлении, совершенном другим лицом, осужденный к лишению свободы с отбыванием наказания в исправительно-трудовой или воспитательно-трудовой колонии может быть оставлен в следственном изоляторе или тюрьме с санкции прокурора Юго-Осетинской Автономной области, прокуроров Аб-

хазской и Аджарской автономных республик, военных прокуроров военных округов, флотов, групп войск и видов Вооруженных сил СССР на срок до двух месяцев, с санкции Прокурора Грузинской ССР и Главного военного прокурора — до четырех месяцев, а с санкции Генерального прокурора СССР — до шести месяцев.

В том случае, если осужденный привлекается к уголовной ответственности по другому делу и в отношении его избрана мера пресечения в виде заключения под стражу, сроки содержания его в следственном изоляторе определяются в соответствии со статьей 89 Уголовно-процессуального кодекса Грузинской ССР.

Статья 16. Оставление осужденных в следственном изоляторе или в тюрьме для работы по хозяйственному обслуживанию

В исключительных случаях, лица, впервые осужденные к лишению свободы за преступления, не являющиеся тяжкими, которым отбывание наказания назначено в исправительно-трудовых колониях общего режима, могут быть с их письменного согласия оставлены в тюрьме или в следственном изоляторе для работы по хозяйственному обслуживанию. Оставление таких осужденных оформляется приказом начальника тюрьмы или следственного изолятора.

Статья 17. Порядок приема осужденных в исправительно-трудовые учреждения

Прием осужденных в исправительно-трудовые учреждения производится администрацией в порядке, установленном Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений.

В соответствии со статьей 372 Уголовно-процессуального кодекса Грузинской ССР администрация исправительно-трудового учреждения немедленно извещает суд, постановивший приговор, о приведении его в исполнение и о месте отбывания наказания осужденным.

Статья 18. Раздельное содержание осужденных в исправительно-трудовых учреждениях

В исправительно-трудовых учреждениях устанавливается раздельное содержание: мужчин и женщин; несовершеннолетних и взрослых.

Впервые осужденные к лишению свободы мужчины содержатся отдельно от ранее отбывавших лишение свободы, впервые осужденные за преступления, не являющиеся тяжкими, — от впервые осужденных за тяжкие преступления; осужденные к лишению свободы женщины и несовершеннолетние содержатся раздельно, в соответствии с правилами, предусмотренными статьями 23—25 и 37—38 настоящего Кодекса. Изолированно от других осужденных, а также раздельно содержатся: осужденные за особо опасные государственные преступления; особо опасные рецидивисты и осужденные, которым наказание в виде смертной казни заменено лишением свободы в порядке помилования или амнистии. Осужденные иностранцы и лица без гражданства содержатся, как правило, отдельно от осужденных граждан СССР.

Установленные настоящей статьей требования раздельного содержания осужденных не распространяются на лечебные учреждения мест лишения свободы. В соответствии со статьей 13 Основ исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик, порядок содержания осужденных в этих лечебных учреждениях определяется Министерством внутренних дел СССР по согласованию с Прокуратурой СССР.

Статья 19. Отбывание осужденным всего срока наказания в одном исправительно-трудовом учреждении

Осужденный к лишению свободы должен отбывать весь срок наказания, как правило, в одной исправительно-трудовой колонии, тюрьме или воспитательно-трудовой колонии.

Перевод осужденного для дальнейшего отбывания наказания из одной колонии в другую того же вида режима или из одной тюрьмы в другую допускается в случае его болезни либо при существенном изменении объема или характера выполняемой осужденным работы, а также при наличии иных исключительных обстоятельств, препятствующих дальнейшему содержанию осужденного в данной колонии или тюрьме. В соответствии со статьей 17 Основ исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик порядок перевода осужденных определяется Министерством внутренних дел СССР по согласованию с Прокуратурой СССР.

Перевод осужденного из одной колонии в другую колонию иного вида режима, из колонии в тюрьму, из тюрьмы в колонию может производиться судом по основаниям, предусмотренным статьями 39, 66 и 68 настоящего Кодекса.

Статья 20. Перевод осужденного из исправительно-трудового учреждения в следственный изолятор или тюрьму

Перевод осужденного из исправительно-трудового учреждения в следственный изолятор или тюрьму допускается:

в связи с рассмотрением дела в суде — по определению суда, на время рассмотрения дела;

в связи с производством следственных действий по делу о преступлении, совершенном другим лицом, — с санкции прокурора Юго-Осетинской автономной области, прокуроров Абхазской и Аджарской автономных республик, военных прокуроров военных округов, флотов, групп войск и видов Вооруженных Сил СССР — на срок до двух месяцев, с санкции Прокурора Грузинской ССР и Главного военного прокурора — до четырех месяцев, а с санкции Генерального прокурора СССР — до шести месяцев.

Статья 21. Изменение условий содержания лиц, осужденных к лишению свободы, во время отбывания наказания

В зависимости от поведения и отношения к труду условия содержания осужденных могут изменяться как в пределах одного исправительно-трудового учреждения, так и путем перевода в другие исправительно-трудовые учреждения.

Изменение условий содержания осужденных в пределах одного исправительно-трудового учреждения влечет за собой одновременное предоставление улучшенных условий содержания в соответствии со статьями 23—26, 32, 37—38 настоящего Кодекса, а равно одновременную отмену всех улучшенных условий содержания в случаях, предусмотренных статьей 68 настоящего Кодекса.

Изменение условий содержания осужденных в пределах одного исправительно-трудового учреждения производится по

постановлению начальника исправительно-трудового учреждения, а изменение условий содержания осужденных путем перевода их из одной колонии в другую колонию иного вида режима, из колонии в тюрьму или из тюрьмы в колонию производится судом по основаниям, установленным статьями 66 и 68 настоящего Кодекса.

Глава четвертая

ИСПРАВИТЕЛЬНО-ТРУДОВЫЕ КОЛОНИИ

Статья 22. Виды исправительно-трудовых колоний

Исправительно-трудовые колонии разделяются на колонии общего режима, усиленного режима, строгого режима, особого режима и колонии-поселения.

Статья 23. Исправительно-трудовые колонии общего режима

В исправительно-трудовых колониях общего режима отбывают наказание мужчины, впервые осужденные к лишению свободы за преступления, не являющиеся тяжкими, а также женщины, отбывающие наказание в виде лишения свободы, за исключением осужденных за особо опасные государственные преступления либо признанных особо опасными рецидивистами и женщин, которым наказание в виде смертной казни заменено лишением свободы в порядке помилования или амнистии.

В соответствии со статьей 39 настоящего Кодекса и статьей 25 Уголовного кодекса Грузинской ССР в колониях общего режима могут содержаться также и другие осужденные к лишению свободы, за исключением особо опасных рецидивистов и осужденных, которым наказание в виде смертной казни заменено лишением свободы в порядке помилования или амнистии.

В исправительно-трудовых колониях общего режима осужденные размещаются в общежитиях колонии, носят одежду единого образца и могут передвигаться в пределах территории

колонии в соответствии с **Правилами внутреннего распорядка** исправительно-трудовых учреждений.

Осужденные, отбывающие наказание в исправительно-трудовых колониях общего режима, вправе:

расходовать на приобретение продуктов питания и предметов первой необходимости деньги в сумме до семи рублей в месяц;

иметь три краткосрочных и два длительных свидания в течение года;

вести переписку без ограничения и получать не более двух бандеролей в год;

по отбытии половины срока наказания получать три посылки или передачи в течение года.

При хорошем поведении и честном отношении к труду, по отбытии не менее половины срока наказания, осужденным могут быть улучшены условия содержания. В этом случае осужденным разрешается:

дополнительно расходовать в месяц на приобретение продуктов питания и предметов первой необходимости деньги в сумме четырех рублей;

иметь дополнительно в течение года одно длительное свидание, а при отсутствии у осужденных близких родственников — одно краткосрочное свидание.

Статья 24. Исправительно-трудовые колонии усиленного режима

В исправительно-трудовых колониях усиленного режима отбывают наказание мужчины, осужденные впервые к лишению свободы за тяжкие преступления.

В соответствии со статьей 39 настоящего Кодекса и статьей 25 Уголовного кодекса Грузинской ССР в колониях усиленного режима могут отбывать наказание также и другие осужденные к лишению свободы мужчины за исключением лиц, признанных особо опасными рецидивистами и осужденных, которым наказание в виде смертной казни заменено лишением свободы в порядке помилования или амнистии.

В исправительно-трудовых колониях усиленного режима осужденные размещаются в общежитиях колонии, носят одеж-

ду единого образца и могут передвигаться в пределах территории колонии в соответствии с Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений.

Осужденные, отбывающие наказание в исправительно-трудовых колониях усиленного режима, вправе:

расходовать на приобретение продуктов питания и предметов первой необходимости деньги в сумме до шести рублей в месяц;

иметь два краткосрочных и два длительных свидания в течение года;

получать не более двух бандеролей в год;

отправлять не более трех писем в месяц, получать письма без ограничения их количества;

по отбытии половины срока наказания получать две посылки или передачи в течение года.

При хорошем поведении и честном отношении к труду, по отбытии не менее половины срока наказания, осужденным могут быть улучшены условия содержания. В этом случае осужденным разрешается:

дополнительно расходовать в месяц на приобретение продуктов питания и предметов первой необходимости деньги в сумме трех рублей;

иметь дополнительно в течение года одно длительное свидание, а при отсутствии у осужденных близких родственников — одно краткосрочное свидание.

Статья 25. Исправительно-трудовые колонии строгого режима

В исправительно-трудовых колониях строгого режима отбывают наказание в виде лишения свободы мужчины, осужденные за особо опасные государственные преступления, либо ранее отбывавшие наказание в виде лишения свободы, а также женщины, осужденные к лишению свободы за особо опасные государственные преступления, либо признанные особо опасными рецидивистками и женщины, которым наказание в виде смертной казни заменено лишением свободы в порядке помилования или амнистии.

В соответствии со статьей 66 настоящего Кодекса и статьей 25 Уголовного кодекса Грузинской ССР в исправительно-

трудовых колониях строгого режима могут отбывать наказание также другие осужденные к лишению свободы.

В исправительно-трудовых колониях строгого режима осужденные размещаются в общежитиях, носят одежду единого образца и могут передвигаться в пределах территории колонии в соответствии с Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений.

Осужденные, отбывающие наказание в колонии строгого режима, вправе:

расходовать на приобретение продуктов питания и предметов первой необходимости деньги в сумме до пяти рублей в месяц;

иметь два краткосрочных и одно длительное свидание в течение года;

получать письма без ограничения их количества, отправлять не более двух писем в месяц и получать не более двух бандеролей в год;

по отбытии половины срока наказания получать одну посылку или передачу в течение года.

При хорошем поведении и честном отношении к труду, по отбытии не менее половины срока наказания, осужденным могут быть улучшены условия содержания. В этом случае осужденным разрешается:

дополнительно расходовать в месяц на приобретение продуктов питания и предметов первой необходимости деньги в сумме двух рублей;

иметь дополнительно одно длительное свидание в течение года, а при отсутствии у осужденных близких родственников — одно краткосрочное свидание.

Статья 26. Исправительно-трудовые колонии особого режима

В исправительно-трудовых колониях особого режима отбывают наказание осужденные к лишению свободы мужчины, признанные особо опасными рецидивистами, и осужденные мужчины, которым наказание в виде смертной казни заменено лишением свободы в порядке помилования или амнистии.

В исправительно-трудовых колониях особого режима осужденные содержатся в условиях строгой изоляции в поме-

щениях камерного типа, используются, как правило, на тяжелых работах и носят одежду специального образца.

Осужденные, отбывающие наказание в исправительно-трудовых колониях особого режима, вправе:

расходовать на приобретение продуктов питания и предметов первой необходимости деньги в сумме до четырех рублей в месяц;

иметь одно краткосрочное и одно длительное свидание в течение года;

получать письма без ограничения их количества, отправлять одно письмо в месяц и получать не более двух бандеролей в год;

по отбытии половины срока наказания получать одну посылку или передачу в течение года.

При хорошем поведении и честном отношении к труду, по отбытии не менее половины срока наказания, осужденным могут быть улучшены условия содержания. В этом случае осужденным разрешается:

дополнительно расходовать в месяц на приобретение продуктов питания и предметов первой необходимости деньги в сумме одного рубля;

иметь дополнительно в течение года одно длительное свидание, а при отсутствии у осужденных близких родственников — одно краткосрочное свидание.

В порядке поощрения, по отбытии не менее одной трети срока наказания, осужденные могут быть переведены из помещений камерного типа в обычные жилые помещения той же колонии.

Статья 27. Исправительно-трудовые колонии-поселения

В исправительно-трудовых колониях-поселениях отбывают наказание осужденные, твердо вставшие на путь исправления, переведенные в эти колонии в соответствии со статьей 66 настоящего Кодекса из исправительно-трудовых колоний общего, усиленного и строгого режимов.

В одной колонии-поселении могут содержаться осужденные мужчины и женщины независимо от того, в колониях какого вида они ранее содержались.

В исправительно-трудовых колониях-поселениях осужденные:

содержатся без охраны, но под надзором;

в часы от подъема до отбоя пользуются правом свободного передвижения в пределах всей территории колонии;

с разрешения администрации колонии могут передвигаться без надзора вне территории колонии, но в пределах районов Грузинской ССР, не входящих в состав автономной области и автономных республик, либо в пределах автономной области и автономной республики, если это необходимо по характеру выполняемой ими работы в колонии-поселении, либо в связи с обучением;

могут носить одежду, принятую в гражданском обиходе, иметь при себе деньги и ценные вещи, пользоваться деньгами без ограничения;

могут вести переписку, иметь свидания с родственниками и иными лицами, получать посылки, передачи и бандероли без ограничения;

с разрешения администрации колонии при наличии жилищных условий могут проживать в колонии со своими семьями, приобретать в соответствии с действующим законодательством жилой дом и обзаводиться личным хозяйством на территории колонии.

Глава пятая

ТЮРЬМЫ

Статья 28. Осужденные, отбывающие наказание в тюрьмах

В тюрьмах отбывают наказание лица, осужденные за тяжкие преступления, и особо опасные рецидивисты, которым лишение свободы назначено в виде тюремного заключения, а также лица, переведенные из исправительно-трудовых колоний по основаниям, предусмотренным статьей 68 настоящего Кодекса.

В тюрьмах также отбывают наказание лица, оставленные в тюрьме в порядке, установленном статьей 16 настоящего Кодекса, для работы по хозяйственному обслуживанию.

Допускается временное содержание в тюрьме лиц, осужденных к лишению свободы в исправительно-трудовой или воспитательно-трудовой колонии, но оставленных в тюрьме или переведенных в нее в соответствии со статьями 15 и 20 настоящего Кодекса.

Кроме того, в тюрьмах допускается временное содержание, но не более десяти суток, лиц, переводимых из одного места лишения свободы в другое, а также осужденных к ссылке, направляемых к месту отбывания наказания под конвоем.

Статья 29. Условия содержания осужденных в тюрьмах

Осужденные содержатся в тюрьмах в общих камерах. В необходимых случаях по мотивированному постановлению начальника тюрьмы и с согласия прокурора осужденные могут содержаться в одиночных камерах.

Размещение осужденных по камерам производится с соблюдением требований, предусмотренных статьей 18 настоящего Кодекса. Кроме того, разделяются лица, находящиеся на общем режиме и строгом режиме. Изолированно от других осужденных и разделяются: лица, переводимые из одного места лишения свободы в другое; осужденные к ссылке, направляемые к месту отбывания наказания под конвоем; осужденные, оставленные в тюрьме для работы по хозяйственному обслуживанию.

Статья 30. Виды режима в тюрьмах

В тюрьме устанавливаются два вида режима: общий и строгий.

На общем режиме содержатся лица, осужденные впервые к тюремному заключению и лица, находившиеся в тюрьме на строгом режиме и переведенные на общий режим.

На строгом режиме содержатся: лица, ранее отбывавшие тюремное заключение; лица осужденные к тюремному заключению за преступления, совершенные в местах лишения свободы; лица, переведенные из колонии для отбывания наказания в тюрьму; лица, переведенные в установленном порядке на строгий режим в качестве меры взыскания.

Срок содержания на строгом режиме устанавливается от двух до шести месяцев.

На строгом режиме не могут содержаться беременные женщины, а также женщины, имеющие при себе грудных детей.

Статья 31. Порядок назначения и изменения вида режима в тюрьмах

Назначение вида режима в тюрьмах, а равно его изменение производится постановлением начальника тюрьмы.

В постановлении указываются основания принятого начальником тюрьмы решения о назначении или изменении вида режима. Если осужденному назначается строгий режим, то в постановлении указывается, на какой срок.

Досрочный перевод осужденного со строгого режима на общий не допускается за исключением случаев, когда это необходимо по состоянию его здоровья согласно медицинскому заключению.

Постановление о назначении или изменении вида режима объявляется осужденному под расписку и приобщается к его личному делу.

Статья 32. Общий режим в тюрьмах

Осужденные, содержащиеся в тюрьме на общем режиме, вправе:

расходовать на приобретение продуктов питания и предметов первой необходимости деньги в сумме до трех рублей в месяц;

иметь в течение года два краткосрочных свидания;

получать не более двух бандеролей в год, письма без ограничения их количества, отправлять одно письмо в месяц;

пользоваться ежедневной прогулкой продолжительностью в один час.

При хорошем поведении и честном отношении к труду, по отбытии не менее половины срока наказания, осужденным может быть разрешено дополнительно расходовать на покупку продуктов питания и предметов первой необходимости деньги в сумме одного рубля в месяц.

Получение посылок и передач осужденным, содержащимся в тюрьмах на общем режиме, не разрешается.

Статья 33. Строгий режим в тюрьмах

Осужденные, содержащиеся в тюрьмах на строгом режиме, вправе:

расходовать на приобретение продуктов питания и пред-

метов первой необходимости деньги в сумме до двух рублей в месяц;

получать письма без ограничения их количества, отправлять одно письмо в два месяца и получать не более одной бандероли в шесть месяцев;

пользоваться ежедневной прогулкой продолжительностью в тридцать минут.

Свидания, получение посылок и передач осужденным, содержащимся в тюрьмах на строгом режиме, не разрешаются.

Статья 34. Режим содержания осужденных, выполняющих работы по хозяйственному обслуживанию в тюрьмах и следственных изоляторах

Осужденные, оставленные в тюрьме или в следственном изоляторе для работы по хозяйственному обслуживанию, проживают в отдельном помещении тюрьмы или следственного изолятора изолированно от других осужденных, а также с обеспечением изоляции мужчин от женщин.

Осужденные, оставленные в тюрьме или в следственном изоляторе для работы по хозяйственному обслуживанию, пользуются деньгами, получают краткосрочные свидания, посылки, передачи и бандероли по нормам, установленным для осужденных, содержащихся в исправительно-трудовых колониях общего режима, отправляют письма без ограничения их количества. Если эти лица работают в закрытых помещениях, они пользуются ежедневной прогулкой продолжительностью в два часа.

Статья 35. Режим содержания осужденных, временно оставленных в тюрьме или следственном изоляторе, или переведенных в них

Осужденные к лишению свободы с отбыванием наказания в исправительно-трудовых или в воспитательно-трудовых колониях, но временно оставленные в тюрьме или следственном изоляторе, или переведенные в них, в соответствии со статьями 15 и 20 настоящего Кодекса, пользуются деньгами, получают краткосрочные свидания, посылки, передачи и бандероли, отправляют письма по нормам, установленным для осужденных, содержащихся в исправительно-трудовых колониях или в воспитательно-трудовых колониях соответствующего вида режи-

ма. Они пользуются ежедневной прогулкой продолжительностью в два часа.

Глава шестая

ВОСПИТАТЕЛЬНО-ТРУДОВЫЕ КОЛОНИИ

Статья 36. Виды воспитательно-трудовых колоний

Воспитательно-трудовые колонии разделяются на колонии общего режима и усиленного режима.

Статья 37. Воспитательно-трудовые колонии общего режима

В воспитательно-трудовых колониях общего режима отбывают наказание несовершеннолетние мужского пола, впервые осужденные за преступления, не являющиеся тяжкими, и все осужденные несовершеннолетние женского пола.

В соответствии со статьей 25 Уголовного кодекса Грузинской ССР в воспитательно-трудовых колониях общего режима могут отбывать наказание и другие несовершеннолетние мужского пола, осужденные к лишению свободы.

В воспитательно-трудовых колониях общего режима осужденные размещаются в общежитиях, носят одежду единого образца и могут передвигаться в пределах территории колонии в соответствии с Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений.

Осужденные, отбывающие наказание в воспитательно-трудовых колониях общего режима вправе:

расходовать деньги на приобретение продуктов питания и предметов первой необходимости в сумме до семи рублей в месяц;

иметь шесть краткосрочных свиданий в течение года;

получать шесть посылок или передач в течение года;

получать и отправлять письма без ограничения их количества;

получать не более двух бандеролей в год.

При хорошем поведении и честном отношении к труду и обучению, по отбытии одной четверти срока наказания, осужденным могут быть улучшены условия содержания.

В этом случае осужденным разрешается дополнительно:
расходовать на приобретение продуктов питания и пред-
метов первой необходимости деньги в сумме трех рублей в
месяц;

иметь шесть краткосрочных свиданий в течение года.

Статья 38. Воспитательно-трудовые колонии усиленного режима

В воспитательно-трудовых колониях усиленного режима отбывают наказание несовершеннолетние мужского пола, ранее отбывавшие наказание в виде лишения свободы, а также осужденные за тяжкие преступления, которым в соответствии с законодательством Союза ССР и Грузинской ССР назначено отбывание лишения свободы в воспитательно-трудовой колонии усиленного режима. В этих же колониях отбывают наказание лица, переведенные из воспитательно-трудовых колоний общего режима на основании статьи 68 настоящего Кодекса.

В воспитательно-трудовых колониях усиленного режима осужденные размещаются в общежитиях, носят одежду единого образца и могут передвигаться в пределах территории колонии в соответствии с Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений.

Осужденные, отбывающие наказание в воспитательно-трудовых колониях усиленного режима, вправе:

расходовать деньги на приобретение продуктов питания и предметов первой необходимости в сумме до пяти рублей в месяц;

иметь четыре краткосрочных свидания в течение года;

получать пять посылок или передач в год;

получать и отправлять письма без ограничения их количества;

получать не более двух бандеролей в год.

При хорошем поведении и честном отношении к труду и обучению, по отбытии одной трети срока наказания, осужденным могут быть улучшены условия содержания. В этом случае осужденным разрешается дополнительно:

расходовать деньги на приобретение продуктов питания и предметов первой необходимости в сумме двух рублей в месяц;

иметь два краткосрочных свидания в течение года.

Статья 39. Перевод осужденных из воспитательно-трудовых колоний в исправительно-трудовые колонии

Осужденные, достигшие восемнадцатилетнего возраста, переводятся из воспитательно-трудовой колонии для дальнейшего отбывания наказания в исправительно-трудовую колонию:

содержащиеся в воспитательно-трудовых колониях общего режима — в исправительно-трудовую колонию общего режима;

содержащиеся в воспитательно-трудовой колонии усиленного режима — в исправительно-трудовую колонию общего или усиленного режима, в зависимости от степени общественной опасности совершенного преступления, личности и поведения осужденного.

Вопрос о переводе в исправительно-трудовую колонию осужденного, достигшего восемнадцатилетнего возраста, разрешается судом по представлению начальника воспитательно-трудовой колонии, согласованному с комиссией по делам несовершеннолетних.

Статья 40. Оставление в воспитательно-трудовых колониях осужденных до достижения двадцатилетнего возраста

В целях закрепления результатов исправления и перевоспитания, завершения общеобразовательного или профессионально-технического обучения осужденные, достигшие восемнадцатилетнего возраста, могут быть оставлены в воспитательно-трудовой колонии до окончания срока наказания, но не более чем до достижения ими двадцатилетнего возраста.

На осужденных, достигших восемнадцатилетнего возраста и оставленных в воспитательно-трудовой колонии, распространяются режим, условия труда и нормы материально-бытового обеспечения, установленные для осужденных несовершеннолетних.

Вопрос об оставлении в воспитательно-трудовой колонии осужденных, достигших восемнадцатилетнего возраста, разрешается по мотивированному постановлению начальника колонии, согласованному с комиссией по делам несовершеннолетних.

Глава седьмая

РЕЖИМ В МЕСТАХ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ

Статья 41. Основные требования режима в местах лишения свободы

Основными требованиями режима в местах лишения свободы являются:

обязательная изоляция осужденных и постоянный надзор за ними с тем, чтобы исключалась возможность совершения ими новых преступлений или других антиобщественных поступков;

точное и неуклонное выполнение ими своих обязанностей; различные условия содержания в зависимости от характера и степени общественной опасности совершенного преступления, личности и поведения осужденного.

Осужденные носят одежду единого образца, подвергаются обыску. Личный обыск осужденного производится лицом одного пола с обыскиваемым. Корреспонденция осужденных подлежит цензуре, а посылки, передачи и бандероли—досмотру.

Осужденные, отбывающие наказание в исправительно-трудовых колониях особого режима, носят одежду специального образца.

В исправительно-трудовых учреждениях устанавливается строго регламентированный внутренний распорядок.

Хранение осужденными при себе денег и ценных вещей, а также предметов, запрещенных к использованию в исправительно-трудовых учреждениях, не допускается. Обнаруженные у осужденных деньги и ценные вещи изымаются и, как правило, обращаются в доход государства по мотивированному постановлению начальника исправительно-трудового учреждения, санкционированному прокурором.

Предметы, запрещенные к использованию в исправительно-трудовых учреждениях, изымаются и, в зависимости от их характера и обстоятельств приобретения, в соответствии с Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений, сдаются на хранение до освобождения осужденного от наказания либо уничтожаются.

Перечень и количество предметов и вещей, которые осужденные, отбывающие лишение свободы, могут иметь при себе, устанавливаются Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений.

В порядке, установленном Основами исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик и настоящим Кодексом, осужденным разрешается приобретать по безналичному расчету продукты питания и предметы первой необходимости, иметь свидания, получать посылки, бандероли и передачи, отправлять и получать денежные переводы, вести переписку.

Статья 42. Распорядок дня лиц, лишенных свободы

Распорядок дня осужденных к лишению свободы должен предусматривать строго регламентированное поведение их в течение суток и включать в себя время работы, отдыха, учебы и проведения политико-воспитательных мероприятий.

Распорядок дня осужденных устанавливается начальником исправительно-трудового учреждения в соответствии с настоящим Кодексом и Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений и объявляется осужденным.

Статья 43. Приобретение осужденными продуктов питания и предметов первой необходимости

Осужденным разрешается приобретать продукты питания и предметы первой необходимости на деньги, заработанные в местах лишения свободы, а осужденным нетрудоспособным, беременным женщинам, кормящим матерям и несовершеннолетним — также на деньги, полученные по переводам.

Сумма денег, разрешаемая осужденным к расходованию в исправительно-трудовых учреждениях, определяется статьями 23—26, 32—33, 37—38 настоящего Кодекса с учетом вида исправительно-трудового учреждения, установленного в нем режима, отбытого срока наказания, поведения, отношения к труду, характера выполняемой работы и климатических условий.

Осужденным, не имеющим нарушения режима и перевыполняющим нормы выработки или образцово выполняющим

установленные задания, может быть дополнительно разрешено расходовать два рубля в месяц, а перевыполняющим нормы выработки или образцово выполняющим установленные задания на тяжелых работах, а также на работах с вредными условиями труда, — четыре рубля в месяц.

Перечень и количество продуктов питания и предметов первой необходимости, разрешаемых к продаже осужденным, устанавливаются Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений.

Общая сумма денег, разрешаемая к расходованию, не может превышать пятнадцати рублей в месяц.

Статья 44. Приобретение осужденными литературы и письменных принадлежностей

Осужденным, независимо от назначенного им вида режима, разрешается сверх сумм, установленных статьями 23—26, 32—33, 37—38 настоящего Кодекса, за счет средств, имеющихся на их лицевых счетах, приобретать без ограничения литературу через книготорговую сеть, письменные принадлежности, а также подписываться через отделения «Союзпечать» на газеты и журналы, издаваемые в СССР.

Статья 45. Свидания осужденных к лишению свободы с родственниками и иными лицами

Осужденным предоставляются свидания: краткосрочные, продолжительностью до четырех часов и длительные, продолжительностью до трех суток. Краткосрочные свидания предоставляются с родственниками или иными лицами в присутствии представителя исправительно-трудового учреждения. Длительные свидания предоставляются с правом совместного проживания и только с близкими родственниками (женой, мужем, отцом, матерью, дедом, бабушкой, сыном, дочерью, внуком, внучкой, родными братьями и сестрами, усыновителями и усыновленными). Число и виды свиданий устанавливаются статьями 23—26, 32, 37—38 настоящего Кодекса. Порядок свиданий устанавливается Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений.

Статья 46. Посещение адвокатами осужденных к лишению свободы

Для оказания юридической помощи осужденным к лишению свободы, по письменному заявлению самих осужденных или их близких родственников, либо представителей общественности адвокатам предоставляется возможность посещения осужденных.

Проведение встреч осужденных с адвокатами осуществляется в соответствии с Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений.

Статья 47. Получение осужденными к лишению свободы посылок, передач и бандеролей

Осужденным, содержащимся в исправительно-трудовых колониях, по отбытии половины срока наказания разрешается получать до трех посылок или передач в год. В исправительно-трудовых колониях-поселениях количество посылок, передач и бандеролей, получаемых осужденными, не ограничивается. Осужденным, отбывающим наказание в воспитательно-трудовых колониях, разрешается получать до шести посылок или передач в год.

Осужденным, отбывающим лишение свободы в тюрьмах, получение посылок или передач не разрешается.

Число посылок и передач устанавливается статьями 23—26, 37—38 настоящего Кодекса. Вес посылки или передачи не может превышать пяти килограммов.

Осужденным, независимо от назначенного вида режима, разрешается получение не более двух бандеролей в год.

Порядок приема и вручения осужденным посылок, передач и бандеролей, а также перечень предметов, запрещенных к получению осужденными в посылках, передачах и бандеролях, устанавливаются Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений.

Осужденным разрешается получать и отправлять без ограничения денежные переводы. Деньги, поступившие в адрес осужденного, зачисляются на его лицевой счет, а в исправительно-трудовых колониях-поселениях выдаются осужденному.

Статья 48. Переписка осужденных к лишению свободы

Осужденным разрешается получать письма без ограничения их количества.

Осужденные, отбывающие наказание в исправительно-трудовых колониях общего режима, в исправительно-трудовых колониях-поселениях и воспитательно-трудовых колониях, могут отправлять письма без ограничения их количества. Количество писем, которые могут отправлять осужденные, содержащиеся в исправительно-трудовых колониях других видов режима и тюрьмах, устанавливается статьями 24—26, 32—33 настоящего Кодекса.

Переписка между содержащимися в местах лишения свободы осужденными, не являющимися родственниками, запрещается.

Вручение писем, поступивших на имя осужденных, а также отправка писем осужденных адресатам производится администрацией места лишения свободы не позднее чем в трехдневный срок со дня поступления письма или сдачи его осужденным.

Статья 49. Жалобы, заявления и письма осужденных к лишению свободы

Осужденные имеют право обращаться с жалобами, заявлениями и письмами в государственные органы, общественные организации и к должностным лицам. Жалобы, заявления и письма осужденных направляются по принадлежности и разрешаются в установленном законом порядке.

Жалобы, заявления и письма, адресованные прокурору, прокурору не подлежат и не позднее чем в суточный срок направляются по принадлежности.

Глава восьмая ТРУД ЛИЦ, ЛИШЕННЫХ СВОБОДЫ

Статья 50. Привлечение лиц, лишенных свободы, к общественно полезному труду

Каждый осужденный обязан трудиться. Администрация исправительно-трудового учреждения обязана обеспечивать при-

влечение осужденных к общественно полезному труду с учетом их трудоспособности и, по возможности, специальности.

Отбывающие наказание в исправительно-трудовых колониях особого режима используются, как правило, на тяжелых работах.

Осужденные привлекаются к труду, как правило, на предприятиях исправительно-трудовых учреждений.

Перечень работ и должностей, на которых запрещается использование осужденных к лишению свободы, устанавливается Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений.

Осужденные, отбывающие наказание в тюрьмах, используются на работах только на территории тюрьмы.

Труд осужденных организуется с соблюдением требований раздельного содержания, предусмотренного статьей 18 настоящего Кодекса.

Производственно-хозяйственная деятельность исправительно-трудовых учреждений должна быть подчинена их основной задаче — исправлению и перевоспитанию осужденных.

Статья 51. Условия труда лиц, лишенных свободы

Для лиц, отбывающих наказание в исправительно-трудовых колониях и тюрьмах, устанавливается восьмичасовой рабочий день; им предоставляется еженедельно один день отдыха. В порядке, предусмотренном законодательством о труде, осужденные освобождаются от работы в праздничные дни. При необходимости привлечения осужденных к работе в выходные и праздничные дни им предоставляется отдых в другие дни в течение месяца.

Продолжительность рабочего дня осужденных, отбывающих наказание в исправительно-трудовых колониях-поселениях и в воспитательно-трудовых колониях, а также предоставление им еженедельных дней отдыха устанавливается на общих основаниях в соответствии с законодательством о труде.

Лица, лишенные свободы, права на отпуск в период отбывания наказания не имеют.

Осужденные женщины освобождаются по беременности и родам от работы на сроки, установленные законодательством о труде.

Время работы осужденных в период отбывания ими наказания в виде лишения свободы в трудовой стаж не засчитывается.

Труд осужденных организуется с соблюдением правил охраны труда и техники безопасности, установленных законодательством о труде.

Статья 52. Оплата труда лиц, лишенных свободы

Труд лиц, лишенных свободы, оплачивается в соответствии с его количеством и качеством по нормам и расценкам, действующим в народном хозяйстве. Начисление заработка осужденным производится с учетом частичного возмещения ими расходов по содержанию исправительно-трудовых учреждений.

Лица, отбывающие наказание в исправительно-трудовых колониях и тюрьмах, из начисленного им заработка возмещают стоимость питания и одежды, кроме стоимости спецодежды и спецпитания, в порядке, установленном статьей 53 настоящего Кодекса.

В исправительно-трудовых колониях и тюрьмах на лицевой счет осужденных, не допускающих нарушения режима и выполняющих нормы выработки или установленные задания, должно зачисляться независимо от всех удержаний не менее десяти процентов, а на лицевой счет инвалидов первой и второй групп, не допускающих нарушения режима, — не менее двадцати пяти процентов начисленного им месячного заработка. В воспитательно-трудовых колониях на лицевой счет осужденных, не допускающих нарушения режима, должно зачисляться независимо от всех удержаний не менее сорока пяти процентов начисленного им месячного заработка.

Лицам, отбывающим наказание в исправительно-трудовых колониях-поселениях, независимо от всех удержаний, должно выплачиваться не менее пятидесяти процентов общей суммы заработка.

В соответствии со статьей 29 Основ исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик условия и порядок оплаты труда лиц, лишенных свободы, определяются Советом Министров СССР.

Статья 53. Удержания из заработка лиц, лишенных свободы

Из заработка, начисленного осужденным, производятся удержания в следующей очередности:

подходный налог;

стоимость питания и одежды;

по исполнительным листам и другим исполнительным документам в порядке, предусмотренном Гражданским процессуальным кодексом Грузинской ССР;

возмещение материального ущерба, причиненного осужденным государству во время отбывания наказания.

Осужденным, освобожденным от работы по болезни, беременным женщинам и кормящим матерям на период освобождения их от работы питание предоставляется бесплатно. Несовершеннолетним, а также инвалидам первой и второй группы питание и одежда предоставляются бесплатно.

С осужденных, злостно уклоняющихся от работы, стоимость питания и одежды взыскивается из средств, имеющихся на их лицевых счетах, по постановлению начальника исправительно-трудовой колонии или тюрьмы.

Статья 54. Привлечение лиц, лишенных свободы, к работе без оплаты их труда

Осужденные могут привлекаться к работам по благоустройству мест лишения свободы и прилегающих к ним территорий, а также по улучшению культурно-бытовых условий осужденных по указанию администрации исправительно-трудовых учреждений.

Указанные работы, как правило, производятся осужденными в порядке очередности в нерабочее время, без оплаты; продолжительность таких работ не должна превышать двух часов в день.

Статья 55. Пенсионное обеспечение лиц, лишенных свободы, в связи с утратой трудоспособности

Осужденные, утратившие трудоспособность во время отбывания наказания, после освобождения их от наказания имеют

право на пенсию и на возмещение вреда в случаях и в порядке установленных законодательством Союза ССР.

Глава девятая

ПОЛИТИКО-ВОСПИТАТЕЛЬНАЯ РАБОТА С ЛИЦАМИ, ЛИШЕННЫМИ СВОБОДЫ

Статья 56. Политико-воспитательная работа с лицами, лишенными свободы

С лицами, лишенными свободы, проводится политико-воспитательная работа, направленная на воспитание их в духе честного отношения к труду, точного исполнения законов и уважения к правилам социалистического общежития, бережного отношения к социалистической собственности, на повышение сознательности и культурного уровня, на развитие полезной инициативы осужденных.

Участие осужденных в политико-воспитательных мероприятиях поощряется и учитывается при определении степени их исправления и перевоспитания.

Статья 57. Основные формы политико-воспитательной работы

Основными формами политико-воспитательной работы с лицами, лишенными свободы, являются:

индивидуальная работа, проводимая на основе изучения личности каждого осужденного, с учетом совершенного им преступления, возраста, образования, профессии и других особенностей осужденного;

агитационно-пропагандистская и культурно-массовая работа;

трудовое соревнование.

Политико-воспитательная работа с лицами, лишенными свободы, проводится дифференцированно, с учетом вида исправительно-трудового учреждения и установленного в нем режима.

В тюрьмах и помещениях камерного типа политико-воспитательная работа проводится, главным образом, по камерам в

форме групповых и индивидуальных бесед, чтения и обсуждения политической и художественной литературы.

Статья 58. Самодеятельные организации в местах лишения свободы

В целях развития навыков коллективизма у осужденных, отбывающих наказание в местах лишения свободы, и поощрения их полезной инициативы, а также использования влияния коллектива на исправление и перевоспитание осужденных в исправительно-трудовых учреждениях создаются самодеятельные организации осужденных, работающие под руководством администрации этих учреждений.

Осужденные, входящие в состав самодеятельных организаций, не освобождаются от основной работы на производстве.

Статья 59. Виды самодеятельных организаций осужденных и порядок их работы

В исправительно-трудовых колониях общего, усиленного, строгого режимов, колониях-поселениях, воспитательно-трудовых колониях, а также среди осужденных, оставленных в тюрьмах и следственных изоляторах для работы по хозяйственному обслуживанию, и среди осужденных, переведенных из помещений камерного типа в обычные жилые помещения колоний особого режима, создаются советы коллективов осужденных из числа лиц, зарекомендовавших себя примерным поведением и добросовестным отношением к труду.

Советы коллективов избираются на общих собраниях осужденных или на собраниях их представителей открытым голосованием. Состав совета коллектива утверждается начальником исправительно-трудового учреждения.

Советы коллективов регулярно отчитываются о своей работе на собраниях осужденных. Решения, принимаемые советами коллективов, утверждаются начальником исправительно-трудового учреждения.

В тюрьмах и среди осужденных, содержащихся в помещениях камерного типа исправительно-трудовых колоний особого режима, могут создаваться советы бригадиров, назначаемые администрацией исправительно-трудовых учреждений.

Глава десятая

ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ И ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОЕ ОБУЧЕНИЕ ЛИЦ, ЛИШЕННЫХ СВОБОДЫ

Статья 60. Обязательное общеобразовательное обучение лиц, лишенных свободы

В исправительно-трудовых учреждениях проводится обязательное общеобразовательное восьмилетнее обучение осужденных.

От обязательного общеобразовательного обучения освобождаются осужденные старше сорока лет и инвалиды первой и второй групп. Указанные лица могут привлекаться к общеобразовательному обучению по их желанию.

Статья 61. Обучение осужденных, имеющих образование в объеме восьми классов

Осужденные, имеющие образование в объеме восьми классов, могут обучаться в средних общеобразовательных школах исправительно-трудовых учреждений. Общеобразовательная учеба таких лиц поощряется и учитывается при определении степени их исправления и перевоспитания.

Статья 62. Обязательное профессионально-техническое обучение лиц, лишенных свободы

Для лиц, лишенных свободы, не имеющих специальности, организуется обязательное профессионально-техническое обучение.

От обязательного профессионально-технического обучения освобождаются осужденные инвалиды первой и второй групп. Указанные лица могут привлекаться к профессионально-техническому обучению по их желанию.

Профессионально-техническое обучение в воспитательно-трудовых колониях осуществляется в пределах продолжительности рабочего дня осужденных.

Статья 63. Повышение производственной квалификации лиц, лишенных свободы

В целях повышения производственной квалификации лиц, лишенных свободы, а также для обучения их новым специальностям в исправительно-трудовых учреждениях организуется профессионально-техническое обучение в различных формах.

Профессионально-техническое обучение осужденных и повышение ими своей производственной квалификации поощряется и учитывается при определении степени их исправления и перевоспитания.

Статья 64. Освобождение от работы осужденных в связи с подготовкой и сдачей ими экзаменов

На время подготовки и сдачи осужденными, содержащимися в исправительно-трудовых колониях, школьных, а также квалификационных экзаменов по профессионально-техническому обучению, начальник колонии освобождает учащихся от работы в порядке, установленном Министерством внутренних дел Грузинской ССР.

Статья 65. Организация общеобразовательного и профессионально-технического обучения

В соответствии со статьей 31 Основ исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик организация общеобразовательного и профессионально-технического обучения лиц, лишенных свободы, осуществляется в порядке, устанавливаемом Советом Министров Союза ССР.

Глава одиннадцатая

МЕРЫ ПООЩРЕНИЯ И ВЗЫСКАНИЯ, ПРИМЕНЯЕМЫЕ К ЛИЦАМ, ЛИШЕННЫМ СВОБОДЫ

Статья 66. Меры поощрения, применяемые к лицам, лишенным свободы

За хорошее поведение и честное отношение к труду и обучению к осужденным могут применяться следующие меры поощрения:

объявление благодарности;

занесение на доску передовиков производства;

награждение похвальной грамотой;

премирование за лучшие показатели в работе;

разрешение на получение дополнительно одной посылки или передачи в год;

предоставление дополнительно одного краткосрочного или длительного свидания в год;

разрешение дополнительно израсходовать деньги в сумме до двух рублей на покупку продуктов питания и предметов первой необходимости в праздничные дни, а в воспитательно-трудовых колониях — в сумме до двух рублей в месяц;

досрочное снятие ранее наложенного взыскания;

перевод в исправительно-трудовой колонии особого режима осужденных, отбывших не менее одной трети срока наказания, из помещений камерного типа в обычные жилые помещения в той же колонии;

увеличение времени прогулки осужденным, содержащимся в тюрьме на общем режиме, — до двух часов, на строгом режиме — до одного часа.

В порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Грузинской ССР, осужденные, твердо вставшие на путь исправления, могут быть представлены к переводу для дальнейшего отбывания наказания:

из тюрьмы в исправительно-трудовую колонию — по отбытии не менее половины срока тюремного заключения, назначенного по приговору суда;

из исправительно-трудовой колонии особого режима в колонию строгого режима — по отбытии не менее половины срока наказания в колонии особого режима;

из исправительно-трудовых колоний общего, усиленного и строгого режимов в колонию-поселение — по отбытии не менее половины срока наказания, если к ним по закону может быть применено условно-досрочное освобождение, и по отбытии не

менее двух третей срока наказания, если к ним условно-досрочное освобождение по закону применено быть не может.

Осужденные, доказавшие свое исправление примерным поведением и честным отношением к труду и обучению, могут быть в установленном законом порядке представлены к условно-досрочному освобождению или замене неотбытой части наказания более мягким наказанием.

Статья 67. Порядок применения мер поощрения к лицам, лишенным свободы

Денежная премия зачисляется на лицевой счет осужденного. Поощрения в виде разрешения на дополнительное получение посылки или передачи может применяться только к осужденным, имеющим право на получение посылок или передач.

К осужденным, содержащимся в тюрьме на строгом режиме, мера поощрения в виде предоставления свидания не применяется.

Осужденным, содержащимся в тюрьме на общем режиме, в порядке поощрения может быть предоставлено только краткосрочное свидание.

Увеличение в порядке поощрения времени прогулки осужденным, содержащимся в тюрьме, производится на срок не более одного месяца.

Поощрение в виде благодарности объявляется устно или письменно приказом начальника исправительно-трудового учреждения. Поощрение в виде разрешения на получение дополнительно одной посылки или передачи в год, предоставление дополнительно одного краткосрочного или длительного свидания в год, досрочное снятие ранее наложенного взыскания, увеличение времени прогулки — применяется по постановлению начальника исправительно-трудового учреждения. Другие поощрения применяются по приказу начальника исправительно-трудового учреждения.

В порядке поощрения с осужденного может быть снято досрочно, как правило, одно ранее наложенное взыскание.

Перевод осужденных в исправительно-трудовых колониях особого режима из помещений камерного типа в обычные жилые помещения той же колонии производится по постановле-

нию начальника колонии, согласованному с наблюдательной комиссией.

Перечень должностных лиц, имеющих право применения мер поощрения, а также объем их полномочий устанавливаются Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений.

Статья 68. Меры взыскания, применяемые к лицам, лишенным свободы

За нарушение требований режима отбывания наказания к осужденным могут применяться следующие меры взыскания:

предупреждение или выговор;

внеочередное дежурство по уборке помещений и территории места лишения свободы;

разовое лишение осужденных, содержащихся в воспитательно-трудовых колониях, посещения кино, концерта, участия в спортивных играх;

лишение очередного свидания;

лишение права на получение очередной посылки или передачи и запрещение на срок до одного месяца покупать продукты питания;

отмена улучшенных условий содержания, предусмотренных статьями 23—26, 32, 37—38 настоящего Кодекса;

водворение осужденных, содержащихся в исправительно-трудовых колониях, в штрафной изолятор с выводом или без вывода на работу, либо учебу на срок до пятнадцати суток, а содержащихся в воспитательно-трудовых колониях, — в дисциплинарный изолятор на срок до десяти суток;

водворение осужденных, содержащихся в тюрьмах, в карцер без вывода на работу или учебу на срок до пятнадцати суток;

перевод осужденных, содержащихся в исправительно-трудовых колониях общего, усиленного и строгого режимов, в помещения камерного типа на срок до шести месяцев, в колониях особого режима — в одиночные камеры на срок до одного года, а в тюрьмах — на строгий режим на срок от двух до шести месяцев; перевод осужденных, содержащихся в обычных жилых

помещениях колонии особого режима в помещение камерного типа в той же колонии.

Женщины, имеющие при себе грудных детей, и беременные женщины в штрафной изолятор, в помещения камерного типа, а в тюрьме в карцер и на строгий режим, не водворяются.

В порядке, устанавливаемом законодательством Союза ССР и Грузинской ССР, осужденные, злостно нарушающие требования режима, могут быть представлены к переводу для отбывания наказания: из колонии-поселения в исправительно-трудовую колонию того вида режима, который им ранее был определен судом; осужденные, переведенные из колонии особого режима в колонию строгого режима — в колонию особого режима; из исправительно-трудовой колонии — в тюрьму на срок не свыше трех лет с отбыванием оставшегося срока наказания в колонии; из воспитательно-трудовой колонии общего режима — в воспитательно-трудовую колонию усиленного режима.

Статья 69. Порядок применения мер взыскания к лицам, лишенным свободы

При назначении мер взыскания учитываются обстоятельства, при которых совершено нарушение, поведение осужденного до проступка, количество и характер ранее наложенных взысканий, а также его объяснения по существу проступка. Налагаемые взыскания должны соответствовать тяжести и характеру проступка осужденного.

За несколько нарушений, совершенных одновременно, применяется одно взыскание.

Взыскание должно быть наложено не позднее десяти суток со дня обнаружения проступка, а если в связи с проступком производилась проверка, то со дня ее окончания.

Наложённое взыскание обращается к исполнению немедленно или не позднее одного месяца со дня его наложения. По истечении месячного срока со дня наложения взыскания оно в исполнение не приводится.

Осужденный вправе обжаловать наложенное на него взыскание вышестоящему должностному лицу, однако подача жалобы не приостанавливает исполнение взыскания.

Если в течение года со дня отбытия взыскания осужденный не будет подвергнут новому взысканию, он признается не имеющим взыскания.

Меры взыскания в виде водворения в помещения камерного типа в колониях общего, усиленного и строгого режимов, а также в одиночную камеру колонии особого режима назначаются в случае безуспешности применения других мер воздействия. Повторный перевод на улучшенные условия может иметь место не ранее, чем через год с момента отмены улучшенных условий содержания или ранее года, если взыскание, в силу которого отменены улучшенные условия содержания, было снято досрочно.

Перевод осужденных, содержащихся в обычных жилых помещениях колонии особого режима, в помещения камерного типа той же колонии производится по мотивированному постановлению начальника колонии, согласованному с наблюдательной комиссией. Повторный перевод таких лиц в обычные жилые помещения может иметь место не ранее, чем по истечении года со дня возвращения их в помещение камерного типа.

Взыскания в виде предупреждения или выговора, внеочередного дежурства по уборке помещения и территории места лишения свободы, разового лишения осужденных, содержащихся в воспитательно-трудовых колониях, посещения кино, концерта, участия в спортивных играх налагаются устно или письменно приказом начальника исправительно-трудового учреждения. Другие взыскания, предусмотренные частью первой статьи 68 настоящего Кодекса, за исключением перевода осужденных, содержащихся в обычных жилых помещениях колонии особого режима, в помещения камерного типа той же колонии, налагаются постановлением начальника исправительно-трудового учреждения.

Взыскания в виде лишения права на получение очередной посылки или передачи и запрещения на срок до одного месяца покупать продукты питания применяются в полном объеме в отношении лиц, имеющих право на получение посылок или передач и частично — в виде запрещения на срок до одного месяца покупать продукты питания — в отношении лиц, не имеющих право на получение посылок и передач.

Перечень должностных лиц, имеющих право применения мер взыскания, а также объем их полномочий устанавливаются Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений.

Статья 70. Режим в помещениях камерного типа и в одиночных камерах

В помещениях камерного типа исправительно-трудовых колоний общего, усиленного и строгого режимов, а также в одиночных камерах колонии особого режима устанавливается режим, предусмотренный для содержания осужденных на строгом режиме в тюрьмах в соответствии со статьей 33 настоящего Кодекса.

Во время работы осужденные, содержащиеся в помещениях камерного типа и в одиночных камерах колоний особого режима, должны быть изолированы от других осужденных.

Досрочный перевод осужденных из помещений камерного типа и из одиночных камер не допускается, за исключением случаев, когда это необходимо по состоянию здоровья согласно медицинскому заключению.

Статья 71. Режим в штрафных или дисциплинарных изоляторах и в карцерах

Осужденные, содержащиеся в штрафном или дисциплинарном изоляторах, а также в карцере, лишаются права на свидание, получение посылок, передач, бандеролей, приобретение продуктов питания и предметов первой необходимости, отpravку писем, пользование настольными играми и курение.

Осужденным, содержащимся в штрафных изоляторах и карцерах, не выдаются постельные принадлежности и не предоставляются прогулки.

Осужденным, содержащимся в дисциплинарных изоляторах, предоставляется ежедневная прогулка продолжительностью в один час.

Осужденные, содержащиеся в штрафных изоляторах с выводом на работу, работают изолированно от других осужденных.

В карцерах устанавливается одиночное содержание.

МАТЕРИАЛЬНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЛИЦ, ЛИШЕННЫХ СВОБОДЫ

Статья 72. Материальная ответственность лиц, лишенных свободы

Лица, лишённые свободы, несут материальную ответственность за причиненный во время отбывания наказания материальный ущерб государству:

а) если ущерб причинен ими в процессе исполнения трудовых обязанностей — в размере, установленном законодательством о труде Союза ССР и Грузинской ССР;

б) если ущерб причинен иными действиями — в размере, установленном гражданским законодательством Союза ССР и Грузинской ССР.

В случае причинения материального ущерба преступлением, совершенным во время отбывания наказания, взыскание ущерба производится на общих основаниях.

После освобождения осужденного от наказания ущерб, не возмещенный им во время отбывания наказания, может быть взыскан по решению суда в установленном законом порядке.

Статья 73. Порядок взыскания материального ущерба с лиц, лишенных свободы

Материальный ущерб, причиненный государству лицом, лишенным свободы, во время отбывания наказания, взыскивается с него по постановлению начальника исправительно-трудового учреждения.

Осужденный вправе обжаловать постановление начальника исправительно-трудового учреждения вышестоящему должностному лицу. Подача жалобы не приостанавливает исполнение постановления о взыскании ущерба.

Вышестоящее должностное лицо, при наличии к тому оснований, может отменить постановление о взыскании ущерба либо изменить размер суммы, подлежащей взысканию.

Неправильно удержанные суммы подлежат возвращению осужденному и зачисляются на его лицевой счет.

**МАТЕРИАЛЬНО-БЫТОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ И МЕДИЦИНСКОЕ
ОБСЛУЖИВАНИЕ ЛИЦ, ЛИШЕННЫХ СВОБОДЫ**

Статья 74. Материально-бытовое обеспечение лиц, лишенных свободы

Лицам, отбывающим наказание в местах лишения свободы, обеспечиваются необходимые жилищно-бытовые условия, соответствующие правилам санитарии и гигиены. Норма жилой площади в исправительно-трудовых колониях и тюрьмах на одного осужденного не может быть менее 2 квадратных метров, а в воспитательно-трудовых колониях — 2,5 квадратных метра.

Осужденным предоставляются индивидуальное спальное место и постельные принадлежности. Они обеспечиваются одеждой, бельем и обувью по сезону и с учетом климатических условий.

Осужденные получают питание, обеспечивающее нормальную жизнедеятельность организма. Нормы питания дифференцируются в зависимости от климатических условий места расположения исправительно-трудового учреждения, характера выполняемой осужденными работы и их отношения к труду. Лица, водворенные в штрафной, дисциплинарный изолятор, в карцер, в помещения камерного типа исправительно-трудовых колоний общего, усиленного и строгого режимов, а также в одиночную камеру колонии особого режима, получают питание по пониженным нормам.

Беременным женщинам, кормящим матерям, несовершеннолетним, а также больным создаются улучшенные жилищно-бытовые условия и устанавливаются повышенные нормы питания.

В соответствии со статьей 36 Основ исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик нормы питания и материально-бытового обеспечения лиц, лишенных свободы, устанавливаются Советом Министров СССР.

Статья 75. Медицинское обслуживание лиц, лишенных свободы

В местах лишения свободы организуются необходимые лечебные учреждения.

Лечебно-профилактическая и противоэпидемическая работа в местах лишения свободы организуется и проводится в соответствии с законодательством о здравоохранении.

В соответствии со статьей 37 Основ исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик порядок оказания лицам, лишенным свободы, медицинской помощи, использования лечебных учреждений органов здравоохранения и привлечения для этой цели их медицинского персонала определяется Министерством внутренних дел СССР и Министерством здравоохранения СССР.

При исправительно-трудовых колониях, в случае необходимости, организуются дома ребенка. Осужденные могут помещать в них своих детей в возрасте до двух лет.

Дети осужденных по достижении двухлетнего возраста направляются соответственно в детские учреждения или могут быть переданы на воспитание родственникам осужденного или иным лицам в порядке, установленном Кодексом о браке и семье Грузинской ССР.

Статья 76. Принудительное лечение лишенных свободы алкоголиков и наркоманов

Осужденные к лишению свободы, к которым суд в соответствии со статьей 63 Уголовного кодекса Грузинской ССР применил принудительное лечение от алкоголизма или наркомании, подвергаются такому лечению во время отбывания лишения свободы.

Если во время отбывания лишения свободы будет установлено, что осужденный, не подвергнутый по приговору суда принудительному лечению, является алкоголиком или наркоманом, администрация места лишения свободы входит в суд по месту нахождения исправительно-трудового учреждения с представлением о применении к осужденному принудительного лечения.

Если ко времени освобождения из места лишения свободы лечение осужденного не будет завершено, начальник исправительно-трудового учреждения входит в суд с представлением о продлении принудительного лечения в лечебно-трудовом профилактории.

Глава четырнадцатая

ПЕРЕДВИЖЕНИЕ ЛИЦ, ЛИШЕННЫХ СВОБОДЫ, БЕЗ КОНВОЯ ИЛИ БЕЗ СОПРОВОЖДЕНИЯ

Статья 77. Передвижение лиц, лишенных свободы, без конвоя или без сопровождения

В исключительных случаях осужденным, твердо ставшим на путь исправления, по отбытии не менее одной трети срока наказания, а осужденным, к которым в соответствии с законом не применяется условно-досрочное освобождение, — по отбытии не менее двух третей срока наказания, может быть разрешено передвижение без конвоя за пределами исправительно-трудовой колонии, если это необходимо по характеру выполняемой осужденными работы.

Осужденным, содержащимся в воспитательно-трудовых колониях, твердо вставшим на путь исправления и отбывшим не менее шести месяцев лишения свободы, может быть разрешено передвижение за пределами колонии без сопровождения, если это необходимо по характеру выполняемой работы.

Статья 78. Ограничение права передвижения без конвоя или без сопровождения лиц, лишенных свободы

Не допускается передвижение без конвоя или соответственно без сопровождения за пределами колонии: особо опас-

ных рецидивистов; осужденных за особо опасные государственные преступления; осужденных, которым наказание в виде смертной казни заменено лишением свободы в порядке помилования или амнистии; осужденных за бандитизм, изготовление или сбыт поддельных денег или ценных бумаг при отягчающих обстоятельствах, нарушение правил о валютных операциях при отягчающих обстоятельствах, грабеж при отягчающих обстоятельствах, разбой при отягчающих обстоятельствах, умышленное убийство при отягчающих обстоятельствах, умышленное тяжкое телесное повреждение при отягчающих обстоятельствах, изнасилование при отягчающих обстоятельствах, посягательство на жизнь работника милиции или народного дружинника, особо злостное хулиганство, хищение огнестрельного оружия, боевых припасов или взрывчатых веществ, совершенное путем разбойного нападения; осужденных за умышленные преступления, совершенные в период отбывания наказания в местах лишения свободы; осужденных, которые пользовались правом передвижения без конвоя или без сопровождения, но были лишены его в связи с допущенными нарушениями; осужденных, не имевших постоянного места жительства; осужденных иностранцев и лиц без гражданства; осужденных, к которым судом применено принудительное лечение от алкоголизма или наркомании.

Не допускается передвижение осужденных без конвоя или без сопровождения в городе Тбилиси, в пограничных и курортных местностях, а также в других населенных пунктах, определяемых в соответствии со статьей 38 Основ исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик Министерством внутренних дел СССР.

Статья 79. Порядок предоставления осужденным к лишению свободы права передвижения без конвоя или без сопровождения

Право передвижения без конвоя или без сопровождения за пределами колонии предоставляется осужденному мотивированным постановлением начальника колонии, согласованным с наблюдательной комиссией или соответственно с комиссией по делам несовершеннолетних. Проживание этих осужденных вне колонии запрещается.

Право передвижения без конвоя или без сопровождения распространяется только на время выполнения работ в пределах определенной территории или по определенному маршруту.

Правила поведения осужденных, которым разрешено передвижение без конвоя или без сопровождения за пределами колонии, устанавливаются Правилами внутреннего распорядка исправительно-трудовых учреждений.

В случае нарушения осужденным режима или правил поведения, а равно при изменении характера работ, передвижение осужденного без конвоя или без сопровождения отменяется по постановлению начальника колонии.

Статья 80. Проживание осужденных женщин вне колонии

Осужденным женщинам, добросовестно относящимся к труду и соблюдающим требования режима, по мотивированному постановлению начальника исправительно-трудовой колонии, согласованному с наблюдательной комиссией, может быть разрешено проживание вне колонии на время освобождения от работы по беременности и родам, а также до достижения ребенком двухлетнего возраста.

Осужденные женщины, которым разрешено проживание вне колонии:

поселяются вблизи территории колонии в жилых помещениях этой колонии и находятся под постоянным надзором администрации колонии;

могут носить одежду, принятую в гражданском обиходе, иметь при себе деньги и ценные вещи, пользоваться деньгами без ограничения;

могут без ограничения получать и отправлять письма, получать денежные переводы, иметь свидания с родственниками и иными лицами, получать посылки, передачи и бандероли;

пользоваться в часы от подъема до отбоя правом свободного передвижения на территории, границы которой определяются начальником колонии;

по окончании периода освобождения от работы после родов выполняют работу по указанию администрации колонии и получают заработную плату на общих основаниях с другими

осужденными, отбывающими наказание в исправительно-трудовых учреждениях данного вида.

В случае систематического или злостного нарушения режима и правил поведения, по мотивированному постановлению начальника исправительно-трудового учреждения, согласованному с наблюдательной комиссией, право на проживание вне колонии отменяется, а осужденные женщины водворяются в колонию для дальнейшего отбывания наказания.

Глава пятнадцатая

МЕРЫ БЕЗОПАСНОСТИ И ОСНОВАНИЯ ПРИМЕНЕНИЯ ОРУЖИЯ

Статья 81. Меры безопасности, применяемые к лицам, лишенным свободы

К лицам, лишенным свободы, если они оказывают физическое сопротивление работникам исправительно-трудовых учреждений, проявляют буйство или совершают другие насильственные действия, допускается в целях предотвращения причинения ими вреда окружающим или самим себе применение наручников либо смирительной рубашки.

К несовершеннолетним осужденным, а также к осужденным женщинам смирительная рубашка не применяется.

Статья 82. Основание применения оружия

В случае совершения лицом, лишенным свободы, нападения или иного умышленного действия, непосредственно угрожающего жизни работников исправительно-трудового учреждения либо других лиц, а также при побеге из-под стражи в качестве исключительной меры допускается применение оружия, если другими мерами невозможно пресечь указанные действия. При побеге женщин и несовершеннолетних применение оружия не допускается.

О каждом случае применения оружия администрация места лишения свободы обязана немедленно уведомить прокурора.

ПОРЯДОК И УСЛОВИЯ ИСПОЛНЕНИЯ НАКАЗАНИЯ В ВИДЕ ССЫЛКИ

Глава шестнадцатая

ПОРЯДОК И УСЛОВИЯ ИСПОЛНЕНИЯ НАКАЗАНИЯ В ВИДЕ ССЫЛКИ

Статья 83. Места отбывания ссылки

Осужденные к ссылке отбывают наказание в определенной для этой цели местности.

В пределах административного района, определяемого для проживания, ссылный избирает место жительства по своему усмотрению.

Статья 84. Направление в ссылку

Осужденные к ссылке не позднее десятидневного срока со дня вступления приговора в законную силу либо со дня обращения его к исполнению направляются за счет государства к месту отбывания наказания без конвоя или под конвоем.

Вопрос о направлении осужденного в ссылку без конвоя или под конвоем решается судом при вынесении приговора с учетом характера, степени общественной опасности совершенного преступления и личности осужденного:

- при назначении ссылки в качестве основного наказания;
- при решении вопроса об условно-досрочном освобождении от наказания в виде лишения свободы — в тех случаях, когда ссылка назначена в качестве дополнительного наказания;
- при замене лишения свободы более мягкой мерой наказания в виде ссылки.

Осужденные, отбывшие основное наказание в виде лишения свободы, если им в качестве дополнительного наказания судом назначена ссылка, направляются к месту отбывания ссылки под конвоем.

В случае, когда осужденный направляется к месту отбывания ссылки без конвоя, органы, ведающие исполнением этого вида наказания, вручают осужденному предписание к месту

отбывания наказания с указанием маршрута следования и срока прибытия, обеспечивают проездом, одеждой и обувью по сезону и питанием на путь следования. Осужденному разъясняют его обязанности и права и предупреждают об ответственности за побег с места ссылки или с пути следования в ссылку, в соответствии со статьей 204 Уголовного кодекса Грузинской ССР, о чем отбирается у него подписка.

В случае уклонения осужденного от следования к месту ссылки, органы, ведающие исполнением этого вида наказания, задерживают осужденного и немедленно направляют материал в районный (городской) народный суд для рассмотрения в течение не более трех суток в порядке, установленном статьей 380 Уголовно-процессуального кодекса Грузинской ССР, вопроса о направлении осужденного к месту отбывания ссылки под конвоем.

Время нахождения под стражей после постановления приговора и при направлении в ссылку под конвоем подлежит зачету в срок наказания из расчета: один день нахождения под стражей или под конвоем за три дня ссылки; время следования к месту отбывания ссылки без конвоя — один день нахождения в пути за один день ссылки.

Статья 85. Режим отбывания ссылки

Осужденные к ссылке находятся под надзором органов, ведающих исполнением этого вида наказания.

По прибытии в район, определенный осужденному для отбывания ссылки, он обязан немедленно зарегистрироваться в отделе внутренних дел исполнительного комитета районного (городского) Совета депутатов трудящихся, ежемесячно являться туда в установленное время на регистрацию, а при необходимости усиления контроля над ссыльным в случаях, определяемых руководителем органа, ведающего исполнением этого вида наказания, являться на регистрацию до четырех раз в месяц, сообщать в этот орган о перемене места жительства и работы не позднее, чем за три дня.

В период отбывания наказания ссыльный проживает без паспорта, взамен которого ему выдается органом, ведающим исполнением этого вида наказания, удостоверение личности.

Выезд осужденного за пределы административного района может быть разрешен только в случаях и в порядке, установленном статьей 89 настоящего Кодекса.

Орган, ведающий исполнением этого вида наказания, систематически проверяет нахождение ссыльного в определенном для его проживания месте, его поведение по месту работы и жительства, и в необходимых случаях вызывает его для объяснения. При неявке ссыльного без уважительных причин в орган, ведающий исполнением этого вида наказания, осужденный может быть подвергнут приводу.

Статья 86. Условия отбывания ссылки

Исправление и перевоспитание лиц, отбывающих ссылку, осуществляется на основе обязательного привлечения их к общественно полезному труду, с учетом их трудоспособности.

Место и виды работы ссыльный может избрать по своему усмотрению.

Исполнительные комитеты местных Советов депутатов трудящихся не позднее пятнадцати дней со дня прибытия ссыльных к месту отбывания наказания обеспечивают их работой с учетом трудоспособности и, по возможности, специальности, а также жилой площадью и оказывают им в необходимых случаях материальную помощь до поступления на работу.

Предписания исполнительных комитетов местных Советов депутатов трудящихся о трудоустройстве ссыльных обязательны для руководителей предприятий, учреждений и организаций.

Если исполнительный комитет местного Совета депутатов трудящихся не имеет возможности трудоустроить ссыльного по специальности, то органы, ведающие исполнением этого вида наказания, могут перевести ссыльного в другой административный район, но в пределах местности, определенной для отбывания ссылки, где есть возможность предоставить ссыльному соответствующую работу.

Труд лиц, отбывающих ссылку, регулируется на общих основаниях законодательством о труде.

За уклонение от общественно полезного труда ссыльные несут ответственность на общих основаниях.

Статья 87. Политико-воспитательная работа с лицами, отбывающими ссылку

Политико-воспитательная работа с лицами, отбывающими ссылку, проводится коллективами трудящихся и общественными организациями по месту работы ссыльных, а также общественностью по месту жительства осужденных.

В проведении политико-воспитательной работы с лицами, отбывающими ссылку, принимают участие работники органа, ведающего исполнением этого наказания.

Участие осужденных в политико-воспитательных мероприятиях поощряется и учитывается при определении степени их исправления и перевоспитания.

Статья 88. Обязанности администрации предприятий, учреждений и организаций по месту работы лиц, отбывающих ссылку

На администрацию предприятий, учреждений и организаций по месту работы лиц, отбывающих ссылку, возлагается:

контроль за поведением осужденных на производстве и в быту;

трудовое воспитание осужденных в духе честного отношения к труду, соблюдения трудовой и государственной дисциплины, повышения производственной квалификации;

применение к осужденным мер поощрения и взыскания, предусмотренных законодательством о труде;

уведомление органов, ведающих исполнением этого вида наказания, о примененных к осужденному мерах поощрения и взыскания и о нарушениях осужденным режима отбывания ссылки.

Статья 89. Временный выезд ссыльного за пределы административного района, определенного ему для проживания

Ссыльному может быть разрешен временный выезд за пределы административного района, определенного ему для проживания, в случаях:

поощрения за хорошее поведение и честное отношение к труду — на время очередного отпуска;

вызова учебного заведения на учебную сессию, государственные экзамены, защиту диплома — на срок, указанный в вызове;

необходимости специального лечения при невозможности получить соответствующую медицинскую помощь на месте — на срок пребывания в лечебном учреждении;

смерти или тяжелой болезни близкого родственника или иных исключительных обстоятельств — на срок до десяти суток;

служебной командировки — на срок командировки, но не более десяти суток.

Время нахождения за пределами административного района, определенного для проживания, в этих случаях засчитывается в срок отбывания наказания.

Разрешение на временный выезд ссыльного дается по мотивированному постановлению начальника органа, ведающего исполнением этого вида наказания.

Ссыльный, которому разрешен временный выезд, обязан зарегистрироваться в отделе внутренних дел исполнительного комитета районного (городского) Совета депутатов трудящихся по месту его временного пребывания.

Опоздание ссыльного без уважительных причин с явкой к месту отбывания наказания влечет ответственность ссыльного в соответствии со статьей 91 настоящего Кодекса.

Статья 90. Меры поощрения, применяемые к лицам, отбывающим ссылку

К ссыльным по месту их работы в соответствии с законодательством о труде администрацией предприятий, учреждений и организаций применяются меры поощрения на общих основаниях.

За хорошее поведение и честное отношение к труду руководители органов, ведающих исполнением приговоров к ссылке, могут применять к ссыльным следующие меры поощрения:

объявление благодарности;

досрочное снятие ранее наложенного взыскания;

разрешение на выезд за пределы административного района на время очередного отпуска ссыльного.

В установленном законом порядке лица, отбывающие ссылку, доказавшие свое исправление примерным поведением и честным отношением к труду, могут быть представлены к условно-досрочному освобождению от наказания или к замене неотбытой части наказания более мягким наказанием.

Статья 91. Меры взыскания, применяемые к лицам, отбывающим ссылку

К ссыльным администрацией предприятий, учреждений и организаций по месту их работы применяются меры взыскания на общих основаниях в соответствии с законодательством о труде.

За нарушение режима ссылки руководители органов, ведающих исполнением приговоров к ссылке, могут применять к ссыльным следующие меры взыскания:

предупреждение;

выговор;

ограничение места жительства пределами определенного населенного пункта в черте административного района на срок до шести месяцев.

Перед наложением взыскания у осужденного истребуется письменное объяснение, которое подлежит проверке.

Взыскание не может быть наложено по истечении месячного срока со дня выявления проступка и двухнедельного срока со дня окончания проверки. Постановление о наложении взыскания может быть обжаловано вышестоящему должностному лицу. Подача жалобы не приостанавливает исполнения взыскания.

Если в течение года со дня отбытия взыскания осужденный не будет подвергнут новому взысканию, он признается не имеющим взыскания.

ПОРЯДОК И УСЛОВИЯ ИСПОЛНЕНИЯ НАКАЗАНИЯ В ВИДЕ ВЫСЫЛКИ

Глава семнадцатая

ПОРЯДОК И УСЛОВИЯ ИСПОЛНЕНИЯ НАКАЗАНИЯ В ВИДЕ ВЫСЫЛКИ

Статья 92. Порядок удаления высланных из места их жительства

Осужденный к высылке не позднее десятидневного срока со дня вступления приговора в законную силу либо со дня обращения его к исполнению удаляется из места его жительства. Осужденный вызывается в местные органы внутренних дел и у него берется обязательство покинуть в установленный срок местность, где ему запрещено проживание. При этом высылаемому разъясняют его обязанности и права и предупреждают об ответственности за самовольное возвращение в места, запрещенные для проживания, в соответствии со статьей 204 Уголовного кодекса Грузинской ССР.

В случае неявки высылаемого в орган, ведающий исполнением этого вида наказания, он может быть подвергнут приводу.

Осужденные к высылке выезжают из местности, где проживание им запрещено, за свой счет. В исключительных случаях органы, ведающие исполнением этого вида наказания, оказывают высылаемому материальную помощь для выезда из запрещенной для проживания местности.

В случае уклонения осужденных к высылке от выезда из места жительства, они могут быть удалены в принудительном порядке органом, ведающим исполнением этого вида наказания.

Статья 93. Условия отбывания высылки

Высланные избирают место работы и место жительства по своему усмотрению, кроме местностей, проживание в которых им запрещено в силу приговора суда.

По прибытии к избранному им месту жительства высланный обязан в течение не более трех суток со дня прибытия

поставить в известность о своем прибытии, а в последующем — о поступлении на работу и месте жительства — орган внутренних дел по месту жительства, который сообщает эти сведения органу внутренних дел по месту осуждения.

Въезд высланного в места, запрещенные ему для проживания, может быть разрешен только в случаях и в порядке, установленных статьей 94 настоящего Кодекса.

Труд лиц, отбывающих высылку, регулируется на общих основаниях законодательством о труде.

Исполнительные комитеты местных Советов депутатов трудящихся оказывают высланному содействие в трудоустройстве и получении жилой площади.

С лицами, отбывающими высылку, коллективами трудящихся и общественными организациями по месту их работы и жительства проводится политико-воспитательная работа, направленная на воспитание их в духе честного отношения к труду, точного исполнения законов и уважения к правилам социалистического общежития, бережного отношения к социалистической собственности, на повышение сознательности и культурного уровня осужденных.

Статья 94. Временный въезд высланного в места, запрещенные ему для проживания

Осужденному, отбывающему высылку, может быть разрешен временный въезд в места, запрещенные ему для проживания, в случаях:

поощрения за хорошее поведение и честное отношение к труду — на время очередного отпуска;

вызова учебного заведения на учебную сессию, государственные экзамены, защиту диплома — на срок, указанный в вызове;

смерти или тяжелой болезни близкого родственника или иных исключительных обстоятельств — на срок до пятнадцати суток;

необходимости специального лечения при невозможности получения соответствующей медицинской помощи на месте — на срок пребывания в лечебном учреждении;

служебной командировки — на срок не более десяти суток.

Время нахождения в местах, запрещенных для проживания, в этих случаях засчитывается в срок отбывания наказания.

Разрешение на временный въезд высланного в места, запрещенные ему для проживания, дается мотивированным постановлением начальника органа внутренних дел по месту нахождения высланного с уведомлением органа внутренних дел по месту осуждения.

Высланный, которому разрешен временный въезд, обязан зарегистрироваться в органе внутренних дел исполнительного комитета районного (городского) Совета депутатов трудящихся по месту его временного въезда.

Статья 95. Меры поощрения и взыскания, применяемые к лицам, отбывающим высылку

К лицам, отбывающим высылку, администрацией предприятий, учреждений и организаций по месту их работы применяются меры поощрения и взыскания на общих основаниях в соответствии с законодательством о труде.

В установленном законом порядке лица, осужденные к высылке, доказавшие свое исправление примерным поведением и честным отношением к труду, могут быть представлены к условно-досрочному освобождению или к замене неотбытой части наказания более мягким наказанием.

РАЗДЕЛ VI

ПОРЯДОК И УСЛОВИЯ ИСПОЛНЕНИЯ НАКАЗАНИЯ В ВИДЕ ИСПРАВИТЕЛЬНЫХ РАБОТ БЕЗ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ

Глава восемнадцатая

ПОРЯДОК И УСЛОВИЯ ОТБЫВАНИЯ НАКАЗАНИЯ В ВИДЕ ИСПРАВИТЕЛЬНЫХ РАБОТ БЕЗ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ

Статья 96. Виды исправительных работ без лишения свободы

Исправительные работы без лишения свободы отбываются в соответствии с приговором суда по месту работы осужден-

ного или в иных местах, определяемых органами, ведающими исполнением этого вида наказания, но в районе жительства осужденного, с учетом его трудоспособности и, по возможности, специальности. В отношении несовершеннолетнего, кроме того, учитывается необходимость обеспечения надлежащего надзора за его поведением и получения им производственной квалификации.

Статья 97. Порядок отбывания исправительных работ без лишения свободы

Приговоры к исправительным работам без лишения свободы приводятся в исполнение не позднее десятидневного срока со дня вступления приговора в законную силу либо обращения его к исполнению.

Исправительные работы без лишения свободы отбываются в государственных и общественных предприятиях, учреждениях и организациях.

Лица, осужденные к исправительным работам без лишения свободы по месту работы, остаются работать в том же предприятии, учреждении, организации, в которых они работали до осуждения на прежней должности или работе. Перевод этих лиц на другую должность или работу может производиться на общих основаниях, предусмотренных законодательством о труде.

Отбывание исправительных работ без лишения свободы в иных местах производится в пределах населенного пункта, где проживает осужденный, или в местности, откуда он имеет возможность ежедневно возвращаться к месту постоянного жительства.

Статья 98. Организация исполнения наказания в виде исправительных работ без лишения свободы

Исправление и перевоспитание лиц, отбывающих исправительные работы без лишения свободы, осуществляются на основе их участия в общественно полезном труде. Контроль за поведением осужденных и проведение с ними политико-воспитательной работы осуществляются коллективами предприятий, учреждений и организаций по месту отбывания наказания.

Осужденные к исправительным работам без лишения свободы обязаны соблюдать установленный порядок отбывания наказания, являться по вызову в органы, ведающие исполнением этого вида наказания. В случае невыполнения этого требования без уважительных причин осужденный может быть подвергнут приводу в принудительном порядке.

В отношении осужденных, признанных нетрудоспособными после вынесения приговора, органы, ведающие исполнением этого вида наказания, возбуждают перед судом ходатайство о замене исправительных работ без лишения свободы другим, более мягким, видом наказания. До разрешения судом данного ходатайства указанные лица к отбыванию исправительных работ не привлекаются.

Осужденные к исправительным работам без лишения свободы в иных местах вызываются в органы, ведающие исполнением этого вида наказания, и не позднее десятидневного срока направляются на соответствующее предприятие, учреждение, организацию в районе жительства осужденного.

Статья 99. Срок отбывания исправительных работ без лишения свободы

Срок отбывания исправительных работ без лишения свободы исчисляется месяцами и днями, в течение которых осужденный работал и из его заработка производились удержания.

Число дней, отработанных осужденным, должно быть не менее числа рабочих дней, приходящихся на установленный судом календарный срок наказания. Если осужденный не отработал указанного количества рабочих дней и отсутствуют основания, установленные настоящим Кодексом для зачета неотработанных дней в срок наказания, отбывание исправительных работ продолжается до полной отработки осужденным положенного количества рабочих дней.

В срок отбывания наказания засчитывается время, в течение которого осужденный не работал по уважительным причинам и ему в соответствии с законом выплачивалась заработная плата. В этот срок засчитывается время болезни, время, предоставленное для ухода за больным, а также время, проведенное

в отпуске по беременности и родам. Время болезни, вызванное опьянением, умышленным причинением вреда своему здоровью, а также другими причинами, в связи с которыми пособия по временной нетрудоспособности не выплачиваются, — в срок отбывания исправительных работ не засчитывается.

В срок отбывания наказания осужденным колхозникам засчитывается также время, когда в силу объективных условий им не предоставлялась работа, если общее количество отработанных дней было не ниже установленного по хозяйству для колхозников годового минимума или минимума по отдельным его периодам.

Если в период отбывания исправительных работ осужденный будет подвергнут за новое правонарушение административному взысканию в виде ареста или заключен под стражу в порядке меры пресечения, то время ареста и предварительного заключения в срок отбывания исправительных работ не засчитывается.

Статья 100. Условия отбывания исправительных работ без лишения свободы

Из заработка осужденных к исправительным работам без лишения свободы производится удержания в доход государства в течение срока отбывания наказания в размерах, установленных приговором суда, и в порядке, предусмотренном статьей 101 настоящего Кодекса.

В течение срока отбывания исправительных работ без лишения свободы запрещается увольнение осужденных с работы по собственному желанию без разрешения органов, ведающих исполнением этого вида наказания. Получив заявление осужденного об увольнении с работы по собственному желанию, органы, ведающие исполнением этого вида наказания, проверяют обоснованность просьбы осужденного, запрашивают мнение об этом администрации и профсоюзной организации по месту работы осужденного, после чего выносят мотивированное решение по существу заявления. Решение об отказе осужденному в увольнении с работы по собственному желанию может быть обжаловано вышестоящему должностному лицу.

Время отбывания исправительных работ без лишения свободы в общий и непрерывный трудовой стаж осужденного не засчитывается, о чем делается запись в его трудовую книжку.

При условии добросовестной работы и примерного поведения в период отбывания исправительных работ без лишения свободы, это время может быть включено в общий трудовой стаж лица, отбывшего наказание, на основании решения суда в порядке, установленном статьей 28 Уголовного кодекса Грузинской ССР.

Осужденным к исправительным работам без лишения свободы во время отбывания наказания очередной отпуск не предоставляется.

Время отбывания наказания в стаж, дающий право на очередной отпуск, на получение льгот и надбавок к заработной плате, не включается.

Лицам, отбывающим исправительные работы без лишения свободы, пособия по временной нетрудоспособности, беременности и родам исчисляются из заработка, за вычетом удержаний, назначенных приговором суда.

Статья 101. Порядок производства удержаний из заработка осужденных к исправительным работам без лишения свободы

Удержания из заработка осужденных к исправительным работам без лишения свободы в доход государства производятся со всей суммы заработка, без исключения из этих сумм налогов и других платежей, а также независимо от наличия претензий к осужденному по исполнительным документам.

Удержания из заработка осужденного производятся администрацией предприятий, учреждений, организаций по месту отбывания наказания за каждый проработанный месяц при выплате заработной платы за вторую половину месяца, а при увольнении — за проработанную часть месяца. С лиц, работающих по совместительству, удержания в размере, установленном приговором суда, производятся из заработка осужденного по каждому месту работы. Удержанные из заработка осужденных суммы в день выплаты заработной платы перечисляются в установленном порядке в доход государства.

Удержания не производятся: из пенсий и пособий, получаемых в порядке социального обеспечения и социального страхования; из выплат единовременного характера, не предусмотренных системой заработной платы; из сумм, выплачиваемых в качестве компенсации за расходы, связанные с командировками, переводами, приемом на работу вновь и направлением в другие местности и иных компенсационных выплат.

При производстве удержаний из заработка осужденных колхозников в этот заработок включается как денежная, так и натуральная часть их доходов. Натуральная часть доходов, удержанная с осужденных, остается в распоряжении колхоза, а ее стоимость по государственным закупочным ценам перечисляется в доход государства. Удержанные денежные суммы перечисляются в доход государства ежемесячно в день выдачи гарантированной заработной платы. Удержания из доходов в их натуральной части производятся по мере ее поступления и при окончательном расчете — по итогам сельскохозяйственного года.

Во всех случаях, когда приговор суда к исправительным работам отменен с прекращением дела, суммы, удержанные из заработка осужденного, возвращаются ему полностью.

Статья 102. Обязанности администрации предприятий, учреждений и организаций по месту отбывания осужденным исправительных работ без лишения свободы

На администрацию предприятий, учреждений и организаций по месту отбывания осужденными исправительных работ без лишения свободы возлагаются:

доведение приговора суда до сведения членов коллектива; контроль с участием общественных организаций и членов коллектива за поведением осужденных на производстве и в быту и проведение с осужденными политико-воспитательной работы, направленной на их исправление и перевоспитание;

трудовое воспитание осужденных в духе честного отношения к труду, соблюдения трудовой и государственной дисциплины, повышения производственной квалификации;

немедленное уведомление органов, ведающих исполнением этого вида наказания, о получении копии приговора на осужденного, о применяемых к нему мерах поощрения и взыскания;

правильное и своевременное производство удержаний, заработка осужденного в доход государства и своевременный перевод удержанных сумм в установленном порядке;

строгое соблюдение условий отбывания исправительных работ без лишения свободы, предусмотренных настоящим Кодексом.

Статья 103. Обязанности органов, ведающих исполнением исправительных работ без лишения свободы

На органы, ведающие исполнением исправительных работ без лишения свободы, возлагаются:

ведение персонального учета всех лиц, осужденных к исправительным работам без лишения свободы;

направление на работу лиц, осужденных к исправительным работам без лишения свободы в иных местах;

оказание содействия в необходимых случаях в трудоустройстве лиц, осужденных к исправительным работам без лишения свободы по месту работы;

осуществление контроля за правильностью производства удержаний из заработка осужденных и за соблюдением администрацией условий отбывания наказания, установленных настоящим Кодексом;

участие в проведении политико-воспитательной работы с осужденными;

применение к осужденным мер поощрения и взыскания, предусмотренных статьями 104 и 105 настоящего Кодекса;

организация совместно с другими органами внутренних дел розыска лиц, осужденных к исправительным работам без лишения свободы, местонахождение которых неизвестно.

Статья 104. Меры поощрения, применяемые к лицам, отбывающим исправительные работы без лишения свободы

К лицам, отбывающим исправительные работы без лишения свободы, администрация предприятий, учреждений и организаций по месту отбывания наказания применяет меры поощрения в соответствии с законодательством о труде.

За хорошее поведение и честное отношение к труду органами, ведающими исполнением наказания в виде исправительных работ без лишения свободы, применяются следующие меры поощрения:

- объявление благодарности;
- досрочное снятие ранее наложенного взыскания.

Осужденные, доказавшие свое исправление примерным поведением и честным отношением к труду и обучению, могут быть в установленном законом порядке представлены к условно-досрочному освобождению или к замене неотбытой части наказания более мягким наказанием.

Статья 105. Меры взыскания, применяемые к лицам, отбывающим исправительные работы без лишения свободы

К лицам, отбывающим исправительные работы без лишения свободы администрация предприятий, учреждений и организаций по месту отбывания наказания применяет меры взыскания в соответствии с законодательством о труде.

За нарушение установленного порядка отбывания наказания органы, ведающие исполнением наказания в виде исправительных работ без лишения свободы, применяют следующие меры взыскания:

- замечание;
- выговор.

В случае уклонения от отбывания наказания лиц, осужденных к исправительным работам без лишения свободы, им может быть сделано предупреждение органами, ведающим исполнением этого вида наказания.

Взыскание не может быть наложено по истечении месячного срока со дня обнаружения проступка и двухнедельного срока со дня окончания проверки.

Постановление о наложении взыскания может быть обжаловано вышестоящему должностному лицу. Подача жалобы не приостанавливает исполнения взыскания.

В соответствии со статьей 28 Уголовного кодекса Грузинской ССР в случае злостного уклонения осужденных от отбывания наказания в виде исправительных работ без лишения сво-

боды, органом, ведающим исполнением этого вида наказания, может быть внесено в суд представление о замене неотбытого срока исправительных работ без лишения свободы, наказанием в виде лишения свободы на тот же срок.

РАЗДЕЛ VII

ОСНОВАНИЯ ОСВОБОЖДЕНИЯ ОТ ОТБЫВАНИЯ НАКАЗАНИЯ; ПОМОЩЬ ЛИЦАМ, ОСВОБОЖДЕННЫМ ИЗ МЕСТ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ, НАБЛЮДЕНИЕ И НАДЗОР ЗА НИМИ

Глава девятнадцатая

ОСНОВАНИЯ И ПОРЯДОК ОСВОБОЖДЕНИЯ ОТ ОТБЫВАНИЯ НАКАЗАНИЯ

Статья 106. Основания освобождения от отбывания наказания

Осужденные освобождаются от отбывания наказания по следующим основаниям:

по отбытии срока наказания, назначенного по приговору суда;

в силу акта амнистии;

в виду помилования;

вследствие отмены приговора с прекращением дела производством;

вследствие изменения приговора со снижением наказания до пределов отбытого срока;

вследствие изменения приговора с заменой наказания условным осуждением или наказанием, не связанным с лишением свободы;

в виду условно-досрочного освобождения от наказания или замены неотбытой части наказания более мягким наказанием;

в силу определения суда об освобождении от наказания вследствие заболевания осужденного хронической душевной или иной тяжелой болезнью, препятствующей дальнейшему отбыванию наказания;

по другим основаниям, предусмотренным законом.

Статья 107. Представление к условно-досрочному освобождению от наказания и замене наказания более мягким

В соответствии со статьями 54 и 55 Уголовного кодекса Грузинской ССР условно-досрочное освобождение от наказания и замена наказания более мягким наказанием производится судом по совместному представлению органа, ведающего исполнением наказания, и наблюдательной комиссии или комиссии по делам несовершеннолетних.

В представлении должны содержаться сведения, характеризующие поведение осужденного и его отношение к труду и обучению и все иные данные, послужившие основанием к внесению представления об условно-досрочном освобождении от наказания или о замене наказания более мягким. Одновременно с представлением в суд направляется личное дело осужденного. В случае отказа суда в условно-досрочном освобождении или замене наказания более мягким, повторное представление может быть сделано не ранее, чем по истечении срока, установленного статьей 375 Уголовно-процессуального кодекса Грузинской ССР.

Статья 108. Освобождение от отбывания наказания по болезни

Осужденные, заболевшие хронической душевной или иной тяжелой болезнью, препятствующей дальнейшему отбыванию наказания, могут быть освобождены судом от дальнейшего отбывания наказания в порядке, установленном законодательством Союза ССР и статьей 374 Уголовно-процессуального кодекса Грузинской ССР.

Представление вносится в суд начальником органа, ведающего исполнением наказания, на основании заключения врачебной комиссии. В представлении должны содержаться данные, послужившие основанием для его внесения. Одновременно с представлением направляются в суд заключение врачебной комиссии и личное дело осужденного.

В случае несогласия начальника органа, ведающего исполнением наказания, с выводами врачебной комиссии, которые могут послужить основанием для освобождения от наказания по

болезни, он передает на рассмотрение суда материалы, перечисленные в части второй настоящей статьи, со своими мотивированными возражениями.

Статья 109. Порядок освобождения из мест лишения свободы

Освобождение из мест лишения свободы по истечении срока наказания, назначенного по приговору суда, производится утром в последний день срока. Если срок наказания в виде лишения свободы оканчивается в выходной или праздничный день, осужденный освобождается в предвыходной или предпраздничный день. Документы об освобождении, полученные администрацией исправительно-трудового учреждения до истечения рабочего дня, приводятся в исполнение немедленно, а полученные после окончания рабочего дня — утром следующего дня.

О каждом случае освобождения с нарушением сроков, установленных настоящей статьей, начальник исправительно-трудового учреждения обязан немедленно сообщить прокурору и вышестоящему начальнику.

С освобождаемым производится полный расчет, ему выдаются деньги, хранящиеся на его лицевом счете, принадлежащие ему ценности и вещи, возвращаются личные документы. Освобождаемому выдаются соответствующие документы об образовании и производственной квалификации, полученной в местах лишения свободы, а также справка установленного образца, в которой указывается основание освобождения. По просьбе освобождаемого ему выдается характеристика.

За три месяца до истечения срока наказания администрация исправительно-трудового учреждения обязана выяснить возможность трудоустройства освобождаемого и заблаговременно принять меры к устройству его на работу.

С каждым освобождаемым начальник исправительно-трудового учреждения или его заместитель проводит беседу, разъясняя освобождаемому его права и обязанности.

Освобожденные из воспитательно-трудовых колоний до достижения восемнадцатилетнего возраста направляются к родителям, или лицам, их заменяющим. В случае, если направленные освобожденного несовершеннолетнего к родителям или ли-

цам, их заменяющим, невозможно, комиссия по делам несовершеннолетних по месту жительства освобождаемого по представлению администрации колонии принимает меры к устройству освобожденного на работу в соответствии с имеющейся у него специальностью или на учебу, а также к созданию для него жилищно-бытовых условий. В исключительных случаях, когда направление несовершеннолетнего из колонии к прежнему месту жительства нецелесообразно из воспитательных соображений, его устройство в иных местах по представлению администрации колонии осуществляет комиссия по делам несовершеннолетних по месту расположения колонии.

Освобожденные, нуждающиеся по состоянию своего здоровья в постороннем уходе, а также несовершеннолетние в возрасте до шестнадцати лет, направляются к месту жительства в сопровождении работника исправительно-трудового учреждения или в сопровождении родственников освобождаемого при наличии их просьбы об этом.

Статья 110. Порядок освобождения от отбывания ссылки и высылки

Лицо, осужденное к ссылке или высылке, освобождается от связанных с осуждением правоограничений в день истечения срока наказания, а при освобождении от наказания по другим основаниям — в день поступления соответствующих документов в орган, ведающий исполнением данного вида наказания, который обязан объявить об этом осужденному.

Освобожденному выдается справка установленного образца, в которой указывается основание освобождения, а освобожденному от отбывания ссылки возвращается паспорт.

Статья 111. Порядок освобождения от отбывания исправительных работ без лишения свободы

В день истечения срока отбывания исправительных работ без лишения свободы, исчисленного в соответствии со статьей 99 настоящего Кодекса, удержания из заработной платы осужденного прекращаются, о чем орган, ведающий исполнением этого вида наказания, обязан не позднее суток поставить в из-

вестность освобожденного и одновременно администрацию предприятия, учреждения или организации, где осужденный отбывал исправительные работы без лишения свободы.

Освобожденному выдается справка установленного образца, в которой указывается основание освобождения.

Глава двадцатая

ПОМОЩЬ ЛИЦАМ, ОСВОБОЖДЕННЫМ ОТ НАКАЗАНИЯ, И ИХ ТРУДОУСТРОЙСТВО

Статья 112. Оказание материальной помощи лицам, освобожденным из мест лишения свободы

Лица, освобожденные из мест лишения свободы, обеспечиваются бесплатным проездом к месту жительства или работы, а также продуктами питания или деньгами на путь следования по установленным нормам.

При отсутствии необходимой по сезону одежды, обуви и средств на их приобретение освобождаемые обеспечиваются одеждой и обувью бесплатно. Им может быть выдано единовременное денежное пособие из специального фонда.

В соответствии со статьей 47 Основ исправительно-трудового законодательства Союза ССР и союзных республик оплата проезда лиц, освобожденных из мест лишения свободы, обеспечение их питанием, одеждой и обувью, а также выдача единовременного денежного пособия производится исправительно-трудовыми учреждениями в порядке, устанавливаемом Советом Министров СССР.

Статья 113. Трудовое и бытовое устройство лиц, освобожденных от отбывания наказания

Лица, освобожденные от наказания, должны быть обеспечены работой, по возможности с учетом имеющейся у них специальности, исполнительными комитетами местных Советов депутатов трудящихся не позднее пятнадцатидневного срока со дня обращения за содействием в трудоустройстве. В необходимых случаях, лицам, освобожденным от наказания, предоставляется жилищная площадь.

Предписания исполнительных комитетов местных Советов депутатов трудящихся о трудоустройстве лиц, освобожденных от наказания, обязательны для руководителей предприятий, учреждений и организаций.

Инвалиды и лица престарелого возраста по их просьбе подлежат помещению в дома инвалидов и престарелых. Несовершеннолетние, не имеющие родителей, в необходимых случаях направляются комиссиями по делам несовершеннолетних в интернаты либо передаются на попечительство.

Лица, осужденные за преступления, совершенные в возрасте до восемнадцати лет, по освобождении из исправительно-трудовых учреждений, подлежат прописке без ограничения по месту жительства родителей или лиц, их заменяющих, а при отсутствии их — по месту жительства близких родственников. В отношении других лиц, освобожденных из исправительно-трудовых учреждений, начальник исправительно-трудового учреждения по согласованию с наблюдательной комиссией может возбудить ходатайство о прописке без ограничения по месту жительства освобожденного, которое подлежит рассмотрению исполнительным комитетом Совета депутатов трудящихся по месту прописки.

Глава двадцать первая

НАБЛЮДЕНИЕ ЗА ЛИЦАМИ, УСЛОВНО-ДОСРОЧНО ОСВОБОЖДЕННЫМИ ОТ ОТБЫВАНИЯ НАКАЗАНИЯ

Статья 114. Цели и сроки наблюдения за лицами, условно-досрочно освобожденными от отбывания наказания

За лицами, условно-досрочно освобожденными от отбывания наказания, в течение неотбытой части наказания устанавливается наблюдение общественных организаций и коллективов трудящихся и с этими лицами проводится воспитательная работа.

Наблюдение и проведение воспитательной работы с указанными лицами осуществляется с целью закрепления результатов исправления и приобщения освобожденных к честной трудовой жизни.

Статья 115. Организации и лица, осуществляющие наблюдение за условно-досрочно освобожденными от отбывания наказания

Наблюдение за лицами, условно-досрочно освобожденными от отбывания наказания, осуществляется общественными организациями и коллективами трудящихся по месту работы, учебы, а также общественностью по месту жительства этих лиц.

Наблюдательные комиссии, комиссии по делам несовершеннолетних, а также общественные организации и коллективы трудящихся могут в соответствии со статьями 54 и 55 Уголовного кодекса Грузинской ССР выделить общественных воспитателей и поручить им, с их согласия, систематическое проведение воспитательной работы и наблюдение за поведением лиц, условно-досрочно освобожденных от отбывания наказания.

Учет лиц, условно-досрочно освобожденных от отбывания наказания, и организация наблюдения за ними возлагаются на исполнительные комитеты районных (городских) Советов депутатов трудящихся.

Статья 116. Порядок общественного наблюдения за условно-досрочно освобожденными от отбывания наказания и проведения с ними воспитательной работы

Общественные организации и коллективы трудящихся периодически заслушивают на своих собраниях или на заседаниях своих руководящих органов отчеты условно-досрочно освобожденных о своей работе, учебе, участии в общественной жизни и поведении в быту, а также руководят работой общественных воспитателей.

Общественные воспитатели регулярно проводят с условно-досрочно освобожденными воспитательную работу, контролируют их отношение к труду, учебе и поведению в быту, оказывают им необходимую помощь.

Наблюдательные комиссии и комиссии по делам несовершеннолетних организуют свою работу по наблюдению за лицами, условно-досрочно освобожденными от отбывания наказания, в соответствии с настоящим Кодексом и другим законодательством Грузинской ССР.

К лицам, условно-досрочно освобожденным от отбывания наказания, не соблюдающим правила социалистического общежития и ведущим антиобщественный образ жизни, собрание коллектива трудящихся или общественная организация могут применить меры общественного воздействия.

В случае безуспешности мер общественного воздействия примененных к лицу, ранее отбывавшему лишение свободы за тяжкое преступление, либо судимого более двух раз к лишению свободы за любые умышленные преступления и условно-досрочно освобожденному от этого наказания, коллектив трудящихся или общественная организация могут возбудить ходатайство перед органами милиции о принятии мер, предусмотренных законодательством об административном надзоре за лицами, освобожденными из мест лишения свободы.

Глава двадцать вторая

АДМИНИСТРАТИВНЫЙ НАДЗОР ЗА ЛИЦАМИ, ОСВОБОЖДЕННЫМИ ИЗ МЕСТ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ

Статья 117. Установление административного надзора за лицами, освобожденными из мест лишения свободы

За освобожденными из мест лишения свободы особо опасными рецидивистами и лицами, отбывавшими наказание за тяжкие преступления, либо судимыми более двух раз к лишению свободы за любые умышленные преступления, если их поведение в период отбывания наказания свидетельствует об упорном нежелании встать на путь исправления и приобщения к честной трудовой жизни, устанавливается административный надзор органов милиции.

Статья 118. Основания установления административного надзора

Основаниями для установления административного надзора являются:

в отношении особо опасных рецидивистов — вступившие в законную силу приговор или определение суда, по которому данное лицо признано особо опасным рецидивистом;

в отношении других лиц, отбывавших наказание за тяжкие преступления либо судимых более двух раз к лишению свободы за любые умышленные преступления — заключение администрации исправительно-трудовой колонии или тюрьмы и наблюдательной комиссии о необходимости установления административного надзора.

Статья 119. Подготовка и оформление документов на освобождаемых из мест лишения свободы для установления административного надзора

Администрация исправительно-трудовой колонии или тюрьмы за месяц до истечения срока наказания определяет лиц, в отношении которых необходимо установить административный надзор органов милиции после их освобождения, и оформляет на них документы, указанные в статье 118 настоящего Кодекса.

Заключение о необходимости установления административного надзора должно быть мотивировано и содержать конкретные данные, свидетельствующие об упорном нежелании лица, отбывшего наказание, встать на путь исправления и приобщения к честной трудовой жизни.

Надлежаще оформленные документы администрация исправительно-трудовой колонии или тюрьмы немедленно по освобождении осужденного направляет в органы милиции по месту жительства лица, отбывшего наказание.

Статья 120. Порядок осуществления административного надзора за лицами, освобожденными из мест лишения свободы

Порядок осуществления административного надзора за лицами, освобожденными из мест лишения свободы, устанавливается законодательством Союза ССР и Грузинской ССР.

**УЧАСТИЕ ОБЩЕСТВЕННОСТИ В ИСПРАВЛЕНИИ
И ПЕРЕВОСПИТАНИИ ОСУЖДЕННЫХ К ЛИШЕНИЮ
СВОБОДЫ, ССЫЛКЕ, ВЫСЫЛКЕ И ИСПРАВИТЕЛЬНЫМ
РАБОТАМ БЕЗ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ**

Глава двадцать третья

**УЧАСТИЕ ОБЩЕСТВЕННОСТИ В ИСПРАВЛЕНИИ И ПЕРЕ-
ВОСПИТАНИИ ОСУЖДЕННЫХ К ЛИШЕНИЮ СВОБОДЫ, ССЫЛКЕ,
ВЫСЫЛКЕ И ИСПРАВИТЕЛЬНЫМ РАБОТАМ БЕЗ ЛИШЕНИЯ
СВОБОДЫ**

**Статья 121. Участие наблюдательных комиссий в исправ-
лении и перевоспитании осужденных**

В исправлении и перевоспитании осужденных к лишению свободы, ссылке, высылке и исправительным работам без лишения свободы, а также в осуществлении общественного контроля за деятельностью учреждений и органов, исполняющих приговоры судов к этим видам наказания, участвуют наблюдательные комиссии, действующие на основании настоящего Кодекса и Положения о наблюдательных комиссиях, утверждаемого Президиумом Верховного Совета Грузинской ССР.

**Статья 122. Участие комиссий по делам несовершеннолет-
них в исправлении и перевоспитании осуж-
денных**

В исправлении и перевоспитании осужденных, отбывающих наказание в виде лишения свободы в воспитательно-трудовых колониях, и несовершеннолетних, отбывающих наказание в виде исправительных работ без лишения свободы, а также в осуществлении общественного контроля за деятельностью учреждений и органов, исполняющих приговоры судов к этим видам наказания, участвуют комиссии по делам несовершеннолетних, действующие на основании настоящего Кодекса и Положения о комиссиях по делам несовершеннолетних, утверждаемого Президиумом Верховного Совета Грузинской ССР.

Статья 123. Участие советов общественности в исправлении и перевоспитании осужденных

В исправлении и перевоспитании осужденных, содержащихся в воспитательно-трудовых колониях, участвуют советы общественности, действующие на основании настоящего Кодекса и Положения о советах общественности, утверждаемого Президиумом Верховного Совета Грузинской ССР.

Статья 124. Шефство коллективов трудящихся и общественных организаций над исправительно-трудовыми учреждениями

В целях привлечения коллективов трудящихся и общественных организаций к работе по исправлению и перевоспитанию осужденных над исправительно-трудовыми учреждениями шефствуют коллективы промышленных предприятий, совхозов, колхозов, культурно-просветительных учреждений, учебных заведений, а также профсоюзные, комсомольские и другие общественные организации.

Для организации и проведения шефской работы в исправительно-трудовых учреждениях коллективы трудящихся и общественные организации создают шефские комиссии.

Статья 125. Задачи шефской работы

Задачами шефской работы являются содействия администрации исправительно-трудовых учреждений в исправлении и перевоспитании осужденных, а также оказание помощи в трудовом и бытовом устройстве лицам, освобождаемым из мест лишения свободы.

Коллективы трудящихся и общественные организации, шефствующие над исправительно-трудовыми учреждениями, оказывают им помощь в создании производственной базы и в развитии производства, в проведении политико-воспитательной работы, организации профессионально-технического и общеобразовательного обучения, в работе кружков художественной самодельности, в комплектовании библиотек.

საქართველოს
საქართველოს

**Статья 126. Другие формы участия общественности в ис-
правлении и перевоспитании осужденных**

В работе по исправлению и перевоспитанию осужденных могут применяться и другие формы участия общественности, не предусмотренные настоящим Кодексом, но отвечающие общим положениям и принципам исполнения уголовного наказания, установленным исправительно-трудовым законодательством Союза ССР и Грузинской ССР.

ОГЛАВЛЕНИЕ

Статья   Стр.

Раздел I

Исправительно-трудовое законодательство Союза ССР и Грузинской ССР

Глава первая

Исправительно-трудовое законодательство Союза ССР и Грузинской ССР	1— 4	85— 86
--	------	--------

Раздел II

Общие положения исполнения наказания в виде лишения свободы ссылки, высылки и исправительных работ без лишения свободы

Глава вторая

Общие положения исполнения наказания в виде лишения свободы, ссылки, высылки и исправительных работ без лишения свободы	5— 11	87— 90
---	-------	--------

Раздел III

Порядок и условия исполнения наказания в виде лишения свободы

Глава третья

Виды исправительно-трудовых учреждений, порядок направления и содержания в них осужденных	12— 21	90— 94
---	--------	--------

Глава четвертая

Исправительно-трудовые колонии	22 — 27	95 — 99
--	---------	---------

Глава пятая

Тюрьмы	28— 35	100—103
------------------	--------	---------

Глава шестая

Воспитательно-трудовые колонии	36— 40	104—106
--	--------	---------

Глава седьмая

Режим в местах лишения свободы . . . . . 41— 49 107—111

Глава восьмая

Труд лиц, лишенных свободы . . . . . 50— 55 111— 114

Глава девятая

Политико-воспитательная работа с лицами, лишенными свободы . . . . . 56— 59 115—116

Глава десятая

Общеобразовательное и профессионально-техническое обучение лиц, лишенных свободы . . . . . 60— 65 117—118

Глава одиннадцатая

Меры поощрения и взыскания, применяемые к лицам, лишенным свободы . . . . . 66— 71 118—124

Глава двенадцатая

Материальная ответственность лиц, лишенных свободы . . . . . 72— 73 125

Глава тринадцатая

Материально-бытовое обеспечение и медицинское обслуживание лиц, лишенных свободы . . . . . 74— 76 126—127

Глава четырнадцатая

Передвижение лиц, лишенных свободы, без конвоя или без сопровождения . . . . . 77— 80 128—130

Глава пятнадцатая

Меры безопасности и основания применения оружия . . . . . 81— 82 131

Раздел IV

Порядок и условия исполнения наказания в виде ссылки

Глава шестнадцатая

Порядок и условия исполнения наказания в виде ссылки . . . . . 83— 91 132—137

Раздел V

Порядок и условия исполнения наказания
в виде высылки

Глава семнадцатая

Порядок и условия исполнения наказания в виде высылки	92—95	138—140
---	-------	---------

Раздел VI

Порядок и условия исполнения наказания
в виде исправительных работ без лишения
свободы

Глава восемнадцатая

Порядок и условия отбывания наказания в виде исправительных работ без лишения свободы	96—105	140—147
---	--------	---------

Раздел VII

Основания освобождения от отбывания
наказания; помощь лицам, освобожденным
из мест лишения свободы, наблюдение
и надзор за ними

Глава девятнадцатая

Основания и порядок освобождения от отбывания наказания	106—111	148—151
---	---------	---------

Глава двадцатая

Помощь лицам, освобожденным от наказания и их трудоустройство	112—113	152
---	---------	-----

Глава двадцать первая

Наблюдение за лицами, условно-досрочно освобожденными от отбывания наказания	114—116	153—154
--	---------	---------

Глава двадцать вторая

Административный надзор за лицами, освобожденными из мест лишения свободы.	117—120	155—156
--	---------	---------

Раздел VIII

Участие общественности в исправлении и перевоспитании осужденных к лишению свободы, ссылке, высылке и исправительным работам без лишения свободы

Глава двадцать третья

Участие общественности в исправлении и перевоспитании осужденных к лишению свободы, ссылке, высылке и исправительным работам без лишения свободы	121—126	157—159
--	---------	---------